

KESKUSKAUPPAKAMARIN
LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS 2/2006

Julkaisija: Keskuskauppakamari
World Trade Center Helsinki
Aleksanterinkatu 17, PL 1000
00101 Helsinki
puh: (09) 696 969
fax: (09) 650 303
www.chamber.fi

Toimitus: assistentti Maria Zevenhoven (päätoimittaja)
varatuomari Mika Heikkilä
apulaisjohtaja Pasi Horsmanheimo
laskentatoimen asiantuntija Hanna Kattainen
apulaisjohtaja Leena Linnainmaa
varatoimitusjohtaja Pauli K Mattila
johtaja Pentti Mäkinen
lakimies Paula Paloranta
osastopäällikkö Marja-Liisa Peltola
lakimies Jaakko Turunen

Keskuskauppakamari

ALKUSANAT

Keskuskauppakamari julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen keskeisistä elinkeinoelämään vaikuttavista lainsäädäntöhankkeista. Hankkeita seurataan niiden vireille tulosta säädösten voimaan tuloon asti. Katsauksessa esitellään lyhyesti kunkin hankkeen sisältö ja Keskuskauppakamarin kannanotto asiassa. Keskuskauppakamarin antamat lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta:

www.chamber.fi

Hankkeet on esitelty ministeriökohtaisesti. EY-lainsäädännön valmistelun seuraamisen helpottamiseksi katsauksessa on tiivis yhteenveto Euroopan unionissa vireillä olevista säädöshankkeista. Katsauksen lopussa on hankekohtainen asiahakemisto.

Lainsäädäntöhankkeita on seurattu 11.10.2006 asti. Joitakin hankkeita koskevia tietoja on päivitetty edellä mainitun päivämäärän jälkeenkin.

Helsingissä 23.10.2006

Keskuskauppakamari

SISÄLLYS

I HALLITUKSEN STRATEGIA-ASIAKIRJA 1

II KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ 2

1	YRITTÄJYYDEN POLITIIKKAOHJELMA	2
1.1	LAINSÄÄDÄNNÖN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TEHOSTAMISPROJEKTI	2
2	KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS	3
2.1	IAS-ASETUKSEN JA TILINPÄÄTÖSDIREKTIIVIEN MUUTOSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
2.2	TILINTARKASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUS	3
3	TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET	5
3.1	TUNNUSMERKKITYÖRYHMÄN MUISTIO	5
3.2	HYVIN TUNNETUT TAVARAMERKIT	5
3.3	TEOLLISOIKEUDELLISEN ASIAMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	6
3.4	TUOTEVÄÄRENNÖKSET JA MUUT LAITTOMAT KOPIOT	7
3.5	JÄLLEENMYYNTIKORVAUS ALKUPERÄISEN TAIDETEOKSEN LUOVUTTAMISESTA	8
3.6	KORKEAKOULUKEKSINTÖLAKI	8
3.7	PATENTTILAIN 3 §:N MUUTTAMINEN	9
4	KAUPPAREKISTERILAIN UUDISTAMINEN	9
5	STANDARDISOINTIA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	9
6	VALTIONYHTIÖLAIN KOKONAISUUDISTUS	10
7	YRITYSTUKILAIN UUDISTAMINEN	10
8	PÄÄSTÖKAUPPALAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	12
9	JULKISET HANKINNAT	12
10	TALOUDELLINEN PUOLUSTUSVALMIUS	12

III LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ 13

1	TIETOYHTEISKUNNAN POLITIIKKAOHJELMA	13
2	TELEVIESTINTÄ	13
2.1	SÄHKÖISEN VIESTINNÄN TIETOSUOJALAIN MUUTTAMINEN	13
2.1.1	Sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen	13
2.1.2	Tietoturvamaksu	14
2.1.3	Tunnistamistietojen käsittely ja luovutusoikeudet	14
2.2	KANSALLINEN LAAJAKAISTASTRATEGIA	15
2.3	LAPSIPORNOGRAFIAN LEVITTÄMISEN ESTOTOIMET	15
3	VIESTINTÄMARKKINALAIN MUUTTAMINEN	16
3.1	YLEISPALVELU	16
4	UUSI ARJEN TIETOYHTEISKUNTA	16
5	TIETOTURVASTRATEGIA	17
6	LIIKENNEPOLITIikka	18
6.1	TAKSILIKENNELAKI	18
6.2	TAVARALIKENNELAIN KOKONAISUUDISTUS	19
6.3	RATALAKITYÖRYHMÄ	20
6.4	SÄHKÖISET TIENKÄYTTÖMAKSUT	20

V OIKEUSMINISTERIÖ..... 21

1	PAREMMAN SÄÄNTELYN TOIMINTAOHJELMA	21
2	KANSALAISVAIKUTTAMISEN POLITIIKKAOHJELMA	21
3	YHTIÖOIKEUS.....	22
3.1	OSAKEYHTIÖLAIN KOKONAISUUDISTUS	22
3.2	ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN.....	23
3.3	EUROOPPAOSUUSKUNTA-ASETUKSEEN LIITTYVÄ KANSALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ.....	24
4	SOPIMUSOIKEUS, KULUTTAJANSUOJA	24
4.1	KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNNAN UUDISTAMINEN.....	24
4.2	KULUTTAJANEUVONNAN KEHITTÄMINEN	26
4.3	SOPIMATTOMAT KAUPALLISET MENETTELYT.....	26
4.4	SÄHKÖINEN KAUPANKÄYNTI.....	27
5	VELVOITEOIKEUS	27
5.1	SAATAVIEN SIIRTO KANSAINVÄLISESSÄ KAUPASSA.....	27
5.2	VAKUUTUSSOPIMUSLAIN MUUTTAMINEN	27
5.3	VALMISMATKALAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN	28
6	PROSESSIOIKEUS.....	28
6.1	RYHMÄKANNETYÖRYHMÄ	28
7	MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ	32
7.1	ULOSOTTOLAIN KOKONAISUUDISTUS.....	32
7.2	YRITYSSANEERAUSLAIN TARKISTAMINEN	33
7.3	MAKSUKYVYTTÖMYYSJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISTARPEET	34
7.4	LIIKETOIMINTAKIELLON VALVONTA	35
7.5	RIIDATTOMAT VELKOMUSASIAAT.....	36
8	RIKOSOIKEUS.....	36
8.1	TIEOVERKKORIKOLLISUUS	36
8.2	KORRUPTIONVASTAINEN YLEISSOPIMUS.....	37
8.3	TULLISELVITYSRIKOKSET	39
9	HALLINTO-OIKEUS	39
9.1	UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN	39
10	JULKISUUS JA TIETOSUOJA	39
10.1	LUOTTOTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	39
10.2	TIETOSUOJALAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN	40
11	HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS.....	40
11.1	PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN	40
11.2	HOLHOUSTOIMILAKI.....	40
12	IMMATERIAALIOIKEUDET	40
12.1	TOIMIVALTAINEN TUOMIOISTUIN AINEETTOMIA OIKEUKSIA KOSKEVISSA ASIOISSA	40
13	ESINEOIKEUS.....	41
13.1	KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN	41

VI OPETUSMINISTERIÖ..... 42

1	VIRALLISET KÄÄNTÄJÄT	42
----------	-----------------------------------	-----------

VII SISÄASIAINMINISTERIÖ **43**

1	RAHANPESUN ESTÄMINEN	43
2	KANSALAISSUUS.....	43
3	VÄESTÖTIETOLAIN KOKONAISUUDISTUS	43

4	PAIKALLINEN TURVALLISUUSTYÖ	44
5	ALUEELLISET KYSYMYKSET	44
5.1	KANSALLINEN ALUE- JA RAKENNEPOLIITTINEN STRATEGIA	44
5.2	RAKENNERAHASTOLAIN UUDISTAMINEN	45
5.3	KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUS	46
5.4	KUNTAKONSERNIT JA KUNNALLISET LIIKELAITOKSET	47

VIII TYÖMINISTERIÖ..... 48

1	TYÖLLISYYDEN POLITIIKKAOHJELMA	48
----------	---	-----------

IX SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ..... 49

1	VAKUUTUSYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN	49
2	YRITTÄJIEN ELÄKEJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN	49
3	PERHEVAPAISTA AIHEUTUVAT KUSTANNUKSET	49
4	POIKKEUSOLOJEN VAKUUTUSTAKUU	49
5	TYÖSUOJELUYHTEISTOIMINTA	50
6	ALKOHOLILAIN MUUTTAMINEN	50

X VALTIOVARAINMINISTERIÖ..... 51

1	RAHOITUS- JA VAKUUTUSMARKKINAT	51
1.1	KIINTEISTÖRAHASTOLAIN KEHITTÄMISTARPEET	51
1.2.1	Esitevastuu	51
1.3	RAHOITUSVÄLINEIDEN MARKKINAT.....	52
1.4	AVOIMUUSDIREKTIIVI.....	52
2	JULKISET OSTOTARJOUKSET	53
4	VEROTUS	54
4.1	YRITYSVEROTUKSEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ 2005.....	54
4.2	SIIRTOHINNOITTELUDOKUMENTOINTI.....	55
	HALLITUKSEN ESITYS ASIASSA ON ANNETTU 25.8.2006 (107/2006). MUUTOSTEN ON TARKOITUS TULLA VOIMAN VUODEN 2007 ALUSTA.	55
4.3	KOMENNUSMIESTYÖRYHMÄ.....	55
4.4	VÄLILLISEN VEROTUKSEN MUUTOKSENHAKUJÄRJESTELMÄ	55

XI YMPÄRISTÖMINISTERIÖ 57

1	MAANKÄYTTÖ JA RAKENTAMINEN	57
1.1	RAKENNUSTEN ENERGIATEHOKKUUSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO	57
1.2	TONTTITARJONNAN LISÄÄMINEN	57
2	YMPÄRISTÖNSUOJELU	58
2.1	YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	58
2.2	YMPÄRISTÖVAHINGOT.....	59

XII EU:SSA VIREILLÄ OLEVIA LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEITA 60

1 KULUTTAJANSUOJA	60
1.1 KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN.....	60
1.2 EUROOPAN SOPIMUSOIKEUDEN YHTENÄISTÄMINEN	60
1.3 MYYNNINEDISTÄMINEN SISÄMARKKINOILLA	60
1.4 AIKAOSUUSJÄRJESTELMÄ.....	61
2 YHTIÖOIKEUS JA KILPAILUASIAT	61
2.1 EHDOTUS TOISEN YHTIÖOIKEUSDIREKTIIVIN MUUTTAMISEKSI	61
2.2 YHTIÖOIKEUDEN MODERNISOINTI JA CORPORATE GOVERNANCE	61
2.2.1 Komission suositus johdon palkkioista.....	62
2.2.2 Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta	63
2.2.3 Komission direktiiviehdotus osakkeenomistajien oikeuksista	63
2.2.4 Direktiivi pääomayhtiöiden rajat ylittävistä sulautumisista	64
2.3 VIHREÄ KIRJA VAHINGONKORVAUSKANTEISTA KILPAILUASIOISSA	64
2.4 YHTIÖOIKEUDEN TOIMINTASUUNNITELMA	65
3 TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET	65
3.1 YHTEISÖPATENTTI	65
3.2 TUOTEVÄÄRENNÖSASETUKSEN MUUTTAMINEN	66
3.3 MALLIOIKEUSDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN	66
3.4 YHTEISÖPATENTTITUOMIOISTUIN	66
3.5 KOMISSION KONSULTAATIO PATENTTIJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISESTÄ.....	67
4 TYÖOIKEUDET	68
4.1 VUOKRATYÖNTEKIJÄT.....	68
4.2 TYÖAIKADIREKTIIVIN TARKISTAMINEN	68
5 KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS.....	69
5.1 LAKISÄÄTEISTÄ TILINTARKASTUSTA KOSKEVA KAHDEKSAS YHTIÖOIKEUDELLINEN DIREKTIIVI.....	69
5.2 IAS-/IFRS-STANDARDIEN HYVÄKSYNTÄ	72
6 VEROTUS	72
6.1 ARVONLISÄVEROTUS.....	72
6.2 YRITYSVEROTUS	73
7 ENERGIA JA ILMASTO.....	73
7.1 VIHREÄ KIRJA EUROOPPALAISEN ENERGIAHUOLLON TURVAAMISESTA	73
7.2 VIHREÄ KIRJA ENERGIATEHOKKUUDESTA.....	73
7.3 YHTEISÖN ILMASTOSTRATEGIA	74
8 MUUT HANKKEET	74
8.1 KOMISSION VIHREÄ KIRJA JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN YHTEISTYÖSOPIMUKSISTA SEKÄ JULKISIA HANKINTOJA JA KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUKSIA KOSKEVASTA YHTEISÖN OIKEUDESTA.....	74
8.2 EUROOPPALAINEN MAKSUSUORITUSMÄÄRÄYSMENETTELY	74
8.3 MUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA (ROOMA I)	75
8.4 SOPIMUKSEEN PERUSTUMATTOMIIN VELVOITTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA (ROOMA II).....	75
8.5 DIREKTIIVIEHDOTUS SOVITTELUN EDISTÄMISEKSI SIVIILI- JA KAUPPAOIKEUDELLISISSA ASIOISSA	75
8.6 PALVELUDIREKTIIVI	76
8.7 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS.....	77
8.8 EU:N TUTKIMUKSEN 7. PUITEOHJELMA	77
8.9 TELEVISIODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN	78
8.10 PALVELUJEN SUORITUSPAIKKA	79
8.11 MAKSUPALVELUT SISÄMARKKINOILLA.....	79
9 EU-VALMISTELU EDUSKUNNASSA	79

XIII ASIAHAKEMISTO..... 83

KÄYTETYT LYHENTEET

EPO	European Patent Office
ETA	Euroopan talousalue
EU	Euroopan unioni
EV	Eduskunnan vastaus
EY	Euroopan yhteisöt
HaVL	Eduskunnan hallintovaliokunnan lausunto
HE	Hallituksen esitys
HSA	Hallituksen strategia-asiakirja
HTM	Kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
IAS	International Accounting Standards
ICC	International Chamber of Commerce, Kansainvälinen kauppakamari
IFRS	International Financial Reporting Standard
JHTT	Julkishallinnon ja talouden tilintarkastaja
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KM	Komitean mietintö
KTM	Kauppa- ja teollisuusministeriö
LA	Lakialoite
LaVL	Eduskunnan lakivaliokunnan lausunto
LaVM	Eduskunnan lakivaliokunnan mietintö
LiVL	Eduskunnan liikennevaliokunnan lausunto
LiVM	Eduskunnan liikennevaliokunnan mietintö
OM	Oikeusministeriö
OPM	Opetusministeriö
PeVL	Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
SIC	Standing Interpretation Committee
SFS	Suomen standardisoimisliitto
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
SäädK	Säädöskokoelma
TaVL	Eduskunnan talousvaliokunnan lausunto
TaVM	Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö
TRIPS	Sopimus tekijän- ja teollisoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista
TyVM	Eduskunnan työvaliokunnan mietintö
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
VaVM	Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan mietintö
WIPO	World Intellectual Property Organization, Maailman henkisen omaisuuden järjestö
YmVM	Eduskunnan ympäristövaliokunnan mietintö

I Hallituksen strategia-asiakirja

Pääministeri Vanhasen hallitus antoi 20.4.2006 periaatepäätöksen hallituksen strategia-asiakirjasta 2006. Se sisältää myös hallitusohjelmassa sovitut politiikkaohjelmat. Poliitiikkaohjelmat esitellään vastuussa olevan ministeriön kohdalla.

Strategia-asiakirjalla tehostetaan hallituksen keinoja edistää, ohjata ja valvoa hallitusohjelman toteutusta. Strategia-asiakirja sisältää hallitusohjelmassa sovitut politiikkaohjelmat, jotka ovat työllisyysohjelma, yrittäjyyden politiikkaohjelma, tietoyhteiskuntaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma. Näiden lisäksi mukana ovat hallituksen erityisseurannassa olevat muut poikkihallinnolliset politiikat. Poliitiikkaohjelmien osalta laadintaa ovat joltaneet koordinoivat ministerit ja ministeriryhmät sekä kunkin politiikkaohjelman ohjelmajohtajat.

Hallituksen strategia-asiakirjan käyttöönotto on osa ohjelmajohtamismallia, jolla uudistetaan hallitusohjelman toimeenpanoa ja seuranta sekä muuta valtioneuvoston piirissä tapahtuvaa keskeistä toimintaa. Strategia-asiakirjan avulla hallitus arvioi toimenpiteiden ja voimavarojen käytön tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä suuntaa niitä tarvittaessa uudelleen. Se korvaa aiemmin hallitustyöskentelyn välineenä käytetyn *hankesalkun*.

Strategia-asiakirja sisältää politiikkaohjelmien ja muiden politiikkojen tarkennetut ja seurattavissa olevat vaikuttavuus- tai muut keskeiset tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi aikatauluineen sekä ohjelmien keskeiset perustelut. Strategia-asiakirjan toimenpiteitä toteutetaan valtioneuvoston kehysten ja talousarvioiden puitteissa. Strategia-asiakirja tarkistetaan vuosittain kehyspäätöksen yhteydessä ja sen laadinta sovitetaan yhteen vuosittaisen talousarvioprosessin kanssa.

Strategia-asiakirjan sisältämät keskeiset toimenpidelinjaukset koskevat nyt hallituskauden loppuvaiheilla enimmäkseen jo toimenpidenvaiheessa olevia hankkeita. Keskeisinä teemoina ovat työllisyyskehityksen ja tuottavuuden parantaminen, kunta- ja palvelurakennemuutos ja palveluyrittäjyyden vahvistaminen.

Myös hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma ovat edelleen listoilla.

Hallituksen strategia-asiakirja 2006 on valmistettu valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden yhteistyönä. Vuoden 2006 Strategia-asiakirja on neljäs lajiaan. Ensimmäinen Hallituksen strategia-asiakirja vahvistettiin syyskuussa 2003.¹

Strategia-asiakirja 2006 on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa

<http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j03-hallituksen-strategia-asiakirja-2006/pdf/fi.pdf>

¹ Vanhat hallituksen strategia-asiakirjat ovat luettavissa osoitteessa

<http://www.valtioneuvosto.fi/toiminta/hallitusohjelman-seuranta/strategia-asiakirja/fi.jsp>

II Kauppa- ja teollisuusministeriö

1 Yrittäjyyden politiikkaohjelma

Yrittäjyyden politiikkaohjelma on yhtenä hallituksen neljästä politiikkaohjelmasta osa talous- ja elinkeinopolitiikkaa.² Tavoitteena on luoda toimintapuitteet, jotka edesauttavat yritysten perustamista, kasvua ja kansainvälistymistä. Yrityksille pyritään luomaan edellytykset investoida ja työllistää pitkäjänteisesti. Tavoitteena on varmistaa yritysten toimintaympäristön vakaa ja pitkälläkin aikavälillä ennustettavissa oleva kehitys sekä nostaa Suomi yrittäjyyden toimintaedellytysten suhteen Euroopan kärkimaiden joukkoon. Markkinatalouden toimivuus taataan ja yritysten ja yrittäjien merkitys taloudellisen kasvun ja työllisyyden luojina suomalaisessa yhteiskunnassa kasvaa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää olemassa olevan yrityskannan jatkuvaa kehittymistä, yrityskannan uusiutumista, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä yrittäjyyttä suosivia kilpailuosuhteita.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma on väline, jolla hallitus varmistaa, että eri hallinnonaloilla käytettävissä olevat mittavat resurssit käytetään tehokkaasti, toteutettavat toimenpiteet ovat mahdollisimman yhdensuuntaisia ja että ne eivät ole toisilleen päällekkäisiä, sekä että eri hallinnonalojen yhteistyöstä saatavissa olevat edut käytetään täysimääräisesti hyödyksi. Käytettävissä olevien voimavarojen tehokas käyttö varmistetaan panostamalla hallinnonalojen välisen yhteistyökyvyn lisäämiseen ja alueilla olevan asiantuntemuksen hyväksikäyttöön.

Ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa poikkihallinnollinen ministeriryhmä. Työtä koordinoimaan on määrätty kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen. Ministeriö avustaa kauppa- ja teollisuusministeriön nimetty ohjelmajohtaja Markus Sovala.³

² Aiheesta tarkemmin:

<http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/pdf/fi/42829.pdf>

³ Yrittäjyyden politiikkaohjelman toteutussuunnitelma on luettavissa Valtioneuvoston verkkosivuilta:

<http://www.valtioneuvosto.fi/vn/liston/base.jsp?r=74682&k=fi&old=40240>

Keskuskauppakamarin lausunto 11.1.2005

Yrittäjyyden politiikkaohjelman kaikkein merkittävimpänä myönteisenä asiana voidaan pitää erityisen hankkeen käynnistämistä lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamiseksi. Muita myönteisiä toimenpiteitä ovat olleet sukupolvenvaihdosten verokohtelun helpottaminen, yrittäjyyskasvatuksen uudet linjaukset, arvonlisäverotuksen alarajan muuttaminen liukuvaksi, kilpailunrajoituslain uudistus ja starttirahajärjestelmän laajentaminen.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman säädöstyöryhmän toimenpide-ehdotuksen tärkeä ja ajankohtainen osa-alue koski julkisen sektorin harjoittaman liiketoiminnan vaikutuksia yritystoiminnan edellytyksiin. Yrittäjyyden edistämiseksi ja toimivan kilpailun turvaamiseksi on yrittäjyyden politiikkaohjelmassa kiinnitettävä huomiota julkisissa hankinnoissa esiintyviin epäkohtiin, kuten kilpailuttamiseen ja valintakriteereihin liittyviin epäselvyyksiin sekä julkisyhteisöjen asemaan palveluntarjoajina. Yksittäisten toimenpiteiden ohella on tärkeää, että yrittäjyyttä koskevaa, ajan tasalla olevaa tietoa on saatavilla. Kaikilla yrityksillä - erityisesti pienillä ja keskisuurilla yrityksillä - tulee olla riittävät tiedot lain sisällöstä ja sen suomista mahdollisuuksista. Vuosittain päivitettävä yrittäjyyskatsaus⁴ tarjoaa tältä osin tarpeellisen kokonaiskuvan Suomen tilanteesta.

1.1 Lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamisprojekti

Kauppa- ja teollisuusministeriö on perustanut kolmivuotisen projektin lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamiseksi (nk. SÄVY-hanke).⁵ Projektin johtajaksi on 1.12.2004 lukien nimitetty varatuomari Antti Neimala. Hallituksen yhtenä tavoitteena on varmistaa, että lainsäädännössä otetaan huomioon tarve edistää yrittäjyyden edellytyksiä.

Projekti liittyy hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman toteuttamiseen. Se tukee myös oikeusministeriön johtamaa hanketta lainvalmistelun ja suunnittelun johtamisen tehosta-

⁴ Vuoden 2005 katsaus:

http://www.ktm.fi/files/15662/yrityskatsaus_2005_kesakuu.pdf

⁵ <http://www.ktm.fi/savy>

miseksi. Sen tehtävänä on toimia kauppaja teollisuusministeriön ja oikeusministeriön yhteisenä asiantuntijaelimenä. Projektissa kehitetään yritysvaikutusten arviointimenetelmiä ja järjestetään eri ministeriöiden ja elinkeinoelämän yhteydenpitoa nykyistä säännöllisemmälle pohjalle. Lisäksi projekti osallistuu asiaa koskevaan kansainväliseen työskentelyyn.

Toimintavuotta 2005 koskeva raportti on julkaistu 20.4.2006.

Keskuskauppakamarilta SÄVY-hankkeen tukiryhmään kuuluvat johtaja Pentti Mäkinen ja apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

2 Kirjanpito ja tilintarkastus

2.1 IAS-asetuksen ja tilinpäätösdirektiivien muutosten täytäntöönpano

Asiakirjat:	HE 126/2004 vp
Lain vahvistamispäivä:	30.12.2004
Säädöskokoelman nro:	1304/2004
Lain voimaantulopäivä:	31.12.2004
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Markku Jänkälä

Tasavallan presidentti vahvisti 30.12.2004 lain kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi (1304/2004). Kirjanpitolainsäädäntöä muuttamalla saatettiin Suomessa voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta (IAS-asetus), ns. fair value -direktiivi sekä modernisointidirektiivi.

EU:n hyväksymän IAS-asetuksen mukaan kaikkien yhteisön alueella julkisesti noteerattujen yhtiöiden on laadittava konsernitilinpäätöksensä IAS-standardien mukaisesti vuoden 2005 alusta lukien. Asetuksen laajempi soveltaminen jätettiin kansallisesti päätettäväksi.

Lähtökohtana Suomen uudessa kirjanpitolainsäädännössä on niin sanottu "ei estettä, ei pakkoa" -periaate. Sen mukaan kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS-standardien) pakollista käyttöalaa ei Suomessa uloteta yli IAS-asetuksessa säädetyn. Toisaalta miltään kirjanpitovelvollisen ryhmältä ei estetä IAS-

standardien käyttöä. Yhtiöllä tulee kuitenkin olla hyväksytty tilintarkastaja.

Nyt myös yritykset, jotka eivät sovelle IAS-standardeja, voivat hyödyntää käypää arvoa tiettyjen tase-eriensä arvostamisessa. Toisin sanoen kirjanpitovelvollinen voi merkitä omistamansa rahoitusvälineet käypään arvoon omassa taseessa samoin kuin mahdollisessa konsernitaseessa. Lisäksi laissa ulotetaan tilinpäätöksen laatimista koskevat helpotukset nykyistä laajemmalle yritysjoukolle korottamalla pienen yrityksen määrittäviä raja-arvoja.

Hyväksytyt muutokset koskevat kirjanpitolain lisäksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia, säästöpankkilakia, lakia osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja lakia hypoteekkiyhdistyksistä. Lisäksi lakeihin on tehty joitakin teknislouhteisia tarkistuksia.

Uusi lainsäädäntö tuli voimaan 31.12.2004 ja sitä tulee soveltaa 1.1.2005 tai myöhemmin alkavilla tilikausilla. Yhtiöllä on kuitenkin mahdollisuus soveltaa säännöksiä jo vuoden 2004 kirjanpitoon.

Keskuskauppakamarin lausunto 27.8.2003

Keskuskauppakamari suhtautui kriittisesti työryhmän ehdotukseen siitä, että IAS/IFRS-tilinpäätöksen laatiminen olisi sallittua tietyin edellytyksin myös muille kirjanpitovelvollisille kuin pakollisen soveltamisalan piiriin kuuluville kirjanpitovelvollisille. IAS/IFRS-tilinpäätöksen käyttöön ottamisen verovaikutusten selvittäminen on vielä tekemättä. IAS/IFRS-tilinpäätöksestä eivät ilmene kaikki verotuksessa tarvittavat olennaiset tiedot. IAS/IFRS-tilinpäätöksen soveltamisala on tämän vuoksi aluksi tarkoituksenmukaista pitää mahdollisimman suppeana eli rajoitettava vain IAS-asetuksen pakolliseen soveltamisalaan, kunnes verovaikutukset on selvitetty. Keskuskauppakamari ei ennen jatkoselvitystä kannata "ei estettä" -periaatetta.

2.2 Tilintarkastuslain kokonaisuudistus

Kauppaja teollisuusministeriössä on valmisteltu luonnos tilintarkastuslain kokonaisuudistukseksi. Lakiuudistuksessa säädetään uusi tilintarkastuslaki, jolla nykyinen tilintarkastus-

laki (936/1994) kumotaan siirtymäajan jälkeen. Tilintarkastuslain kokonaisuudistukseen liittyy useiden muiden lakien muutoksia. Muun muassa osakeyhtiölakia, asunto-osakeyhtiölakia, säätiölakia ja osuuskuntalakeja muutetaan. Hallituksen esitys tilintarkastuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annettaneen eduskunnalle lokakuussa 2006.

Lakiuudistuksella pannaan täytäntöön 17.5.2006 annettu uusi EU:n tilintarkastusdirektiivi 2006/43/EY (ks. jakso 5.1). Lisäksi uudistusta on valmisteltu kahdessa työryhmässä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 2002 asettama tilintarkastuslakityöryhmä selvitti tilintarkastuslain muutostarpeita ja muita keinoja lakisääteisen tilintarkastuksen kehittämiseksi. Työryhmän puheenjohtajana toimi professori Risto Nuolimaa Tampereen yliopistosta. Tilintarkastuslakityöryhmä luovutti raporttinsa, Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 12/2003 12.11.2003.⁶ Työryhmä ehdotti tilintarkastajan riippumattomuutta ja esteellisyyttä koskevien säännösten uudistamista EU:n komission suosituksen ja kansainvälisten tilintarkastusstandardien mukaisiksi. Työryhmä ehdotti tilintarkastajan raportointia koskevien säännösten uudistamista ja tarkennuksia tilintarkastajan rikosvastuuta koskeviin säännöksiin. Työryhmä ehdotti, että omistajat saavat kaikkein pienimmässä yrityksissä itse päättää, valitaanko yritykselle tilintarkastaja. Jos tilintarkastaja valitaan lain tai vapaaehtoisen päätöksen perusteella, hänen on oltava hyväksytty tilintarkastaja. Lausuntokierros työryhmän ehdotuksista päättyi 30.1.2004.

Toinen lakiuudistusta valmistellut työryhmä oli Keskuskauppakamarin hallituksen vuonna 2002 asettama työryhmä, jonka selvitti, miten tilintarkastuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä määriteltyjä KHT- ja HTM-tutkintoja ja muita tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksia ja hyväksymismenettelyä on kehitettävä. Työryhmän puheenjohtajana toimi osastopäällikkö Pasi Horsmanheimo Keskuskauppakamarista. Keskuskauppakamarin hallitus hyväksyi kokoukses-

6

http://www.ktm.fi/chapter_files/tilintarkastuslakiraportti.pdf

saan 12.11.2003 työryhmän muistion (Tilintarkastajien hyväksymisvaatimusten kehittäminen) ehdotukset.⁷ Keskuskauppakamari lähetti muistion kauppa- ja teollisuusministeriölle ja ehdotti, että ministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin muistiossa tehtyjen säädösmuutosten toteuttamiseksi. Työryhmän ehdotuksen mukaan säännösten ja menettelyn kehittämisen lähtökohtana on "kehitetty nykymalli", jonka avulla yksinkertaistetaan ja selkeytetään nykyisiä hyväksymisvaatimuksia ja edistetään HTM-tilintarkastajien mahdollisuuksia päästä KHT-tutkintoon. Ehdotuksena on säilyttää kaksijakoinen tilintarkastajajärjestelmä sekä hyväksymisvaatimukset erilaisina. KHT-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksia yksinkertaistetaan, mutta kokonaisuutena vaatimukset säilyvät ehdotuksen mukaan pääosin nykyisen sisältöisinä. Työryhmä esitti ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksymistä aikaisempaa enemmän ja nykyisten poikkeuksellista hyväksymistä koskevien säännösten kumoamista. Hyväksymismenettelyyn ehdotettiin lisää joustomahdollisuuksia. Lausuntokierros työryhmän muistiosta päättyi 30.1.2004.

Tilintarkastuslain kokonaisuudistusta on valmisteltu lisäksi siten, että kauppa- ja teollisuusministeriö teetti LTT-tutkimus Oy:llä selvityksen pienyritysten tilintarkastusvelvollisuutta koskevien lainsäädäntövaihtoehtojen vaikutuksista. Selvitys valmistui maaliskuussa 2006. Ks. www.ktm.fi/julkaisurekisteri --> uudet julkaisut --> Tilintarkastusvelvollisuuden uudistamisen taloudelliset vaikutukset (KTM rahoitetut tutkimukset 2/2006).

Kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti lausuntokierroksen luonnoksesta uudeksi tilintarkastuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi ja näiden yksityiskohtaisista perusteluista. Lausuntokierros päättyi 16.6.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 21.6.2006

Keskuskauppakamari katsoi lausunnossaan, että kauppa- ja teollisuusministeriön valmistelema tilintarkastuslain uudistamisen pälinjat ovat kannatettavia. Tärkeitä asioita tulevassa hallituksen esityksessä Keskuskauppakamarin kannalta ovat etenkin tilintarkastusalan val-

⁷ http://www.keskuskauppakamari.fi/kkk/toimialat/Tilintarkastus/fi/FI/Selvitykset_ja_raportit/

vontaan liittyvät asiat. Tilintarkastajien kannalta keskeistä on riippumattomuussäännösten uudistaminen ja siirtyminen kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin tilintarkastuksessa.

Yrityksille tärkeitä asioita uudistuksessa ovat tilintarkastajan raportoinnin kehittäminen, tilintarkastuksen säätäminen vain hyväksytyjen tilintarkastajien tehtäväksi ja pienten yritysten omistajien mahdollisuus itse päättää siitä, haluavatko he tilintarkastuksen.

Keskuskauppakamarin hallitus pitää tärkeänä tilintarkastuslautakunnan ja kauppakamarien tilintarkastusvaliokuntien toiminnan kehittämistä. Uudet tilintarkastajien valvontaan liittyvät tehtävät korostavat tarvetta varmistaa riittävät resurssit tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi Keskuskauppakamari kommentoi lakiluonnoksen yksityiskohtia.

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan (TILA:n) lausunto 21.6.2006

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta (TILA) piti lausunnossaan kauppa- ja teollisuusministeriössä laadittua luonnosta tilintarkastuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laiksi rakenteeltaan nykyistä parempana.

TILA lausui lakiluonnoksen sisällöstä siltä osin kuin säädösluonnokset liittyvät TILA:n asemaan ja tehtäviin. Kommentoitavia asioita olivat tilintarkastajien hyväksyminen ja rekisteröinti, valvonta sekä hyväksymiseen ja valvontaan liittyvä ohjaus ja kehittäminen.

TILA:n mielestä lakiluonnoksen siirtymäsäännöksiin on kiinnitettävä huomiota viimeisteltäessä hallituksen esitystä. On tarkasteltava pykäläkohtaisesti, sisältääkö pykälä jotakin sellaista uutta, jota varten on säädettävä siirtymäaika.

3 Teollis- ja tekijänoikeudet

3.1 Tunnusmerkkityöryhmän muistio

Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 6/2001. Työryhmä ehdottaa, että tavaramerkkilainsäädäntö uudistetaan säätämällä uusi tavaramerkkilaki ja liittämällä nykyinen yhteismerkkilaki osaksi tavaramerkkilakia.

Ehdotuksen mukaan tavaramerkin rekisteröinti voitaisiin hakemuksesta kumota hallinnollisessa menettelyssä kokonaan tai osittain. Lisäksi tavaramerkkilaissa säädettäisiin oikeudesta saada vahingosta riippumaton hyvitys tavaramerkin hyväksi käyttämisestä, ja vahingonkorvausta koskevia säännöksiä muutoinkin selvennettäisiin. Elinkeinotoiminnassa käytettävä maantieteellinen merkintä voitaisiin rekisteröidä tavaramerkiksi ja tavaramerkki voitaisiin vakiinnuttaa myös tietystä osasta maata, jolloin yksinoikeus olisi voimassa sillä alueella. Hanke on ministeriön hankelistalla, mutta tarkempaa aikataulua ei ole vielä tehty. Vastuuhenkilö ministeriössä on vanhempi hallitussihtööri Sami Sunila.

3.2 Hyvin tunnetut tavaramerkit

WIPO antoi vuonna 1999 hyvin tunnettuja merkkejä koskevan suosituksen, jonka tarkoituksena oli yhtenäistää hyvin tunnettujen merkkien suojaa Pariisin yleissopimuksen ja WIPO:oon kuuluvissa valtioissa.⁸

Kauppa- ja teollisuusministeriö nimesi maaliskuussa 2005 työryhmän selvittämään hyvin tunnettujen tavaramerkkien suojan edistämisen tarvetta Suomessa. Keskuskauppakamaria työryhmässä edustivat lakimies Paula Paloranta ja yritysten edustajana Vice president, Group Legal Affairs Merja Karhapää, SanomaWSOY. Työryhmän puheenjohtajana toimi hallitusneuvos Marja-Leena Rinkineva kauppa- ja teollisuusministeriöstä. Työryhmä asetettiin toimikaudelle 10.3.2005 – 31.10.2005. Kautta jatkettiin 31.12.2005 asti.

Työryhmän mukaan Suomessa ei ole osoitettavissa kiistatonta tarvetta toimenpiteille nimenomaan hyvin tunnettujen tavaramerkkien (well known) suojan kehittämiseksi rekisteröinnin tai muun samankaltaisen luetteloinnin nojalla. Kansallisia toimenpiteitä, joihin liittyisi oikeusvaikutuksia, työryhmä pitää ongelmallisena muun muassa yhteisöläinsäädännön näkökulmasta.

Työryhmä katsoo, että voimassa oleva tavaramerkkilain 6 § 2 momentin mukainen laajalti tunnetun tavaramerkin (marks with a reputation) suoja vastaa pitkälti oikeudenhaltijoiden

⁸ http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pdf/pub833.pdf

tarpeita saada tavara- tai palvelulajin ylittävää suojaa.

Työryhmä ehdottaa, että Suomeen perustettaisiin viranomaisen ylläpitämä luettelo, josta olisi mahdollista saada tietoa tavaramerkkilain 6 § 2 momentin mukaisista laajalti tunnetuista merkeistä ja helpottaisi näytön esittämistä. Luettelolla ei olisi varsinaisia oikeusvaikutuksia. Laajalti tunnetun tavaramerkin suojan saaminen on osoittautunut usein työlääksi ja kalliiksi, sillä näyttö suojan saamisen edellytyksistä joudutaan hankkimaan jokaista yksittäistä tilannetta varten erikseen. Työryhmän ehdotus pyrkii vastaamaan tähän käytännön ongelmaan.

Työryhmän muistio oli lausuntokierroksella 23.6.2006 saakka. Lausunnoissa tuettiin pääosin työryhmän ehdotuksia. Jatkovalmistelu käynnistyy keväällä 2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 22.6.2006

Keskuskauppakamari kannatti työryhmän esitystä, jonka mukaan PRH:n yhteyteen perustettaisiin erityinen luettelo laajalti tunnetuista merkeistä. Globalisoituvassa liiketoiminnassa on yrityksille eduksi, että yritysbrändin suojaamiseen on käytettävissä monipuolisia välineitä. Vaikka luettelomerkinnällä ei olisi suoria oikeusvaikutuksia, merkintä voi helpottaa näytön keräämistä tunnettuudesta ja siten ehkäistä turhia valvonta-, väite- ja valitusprosesseja.

Keskuskauppakamari korosti, että ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota hakemuksiin annettavien hyväksyvien tai hylkäävien päätösten ratkaisuperusteiden selvyyteen ja tarvittaviin valituskeinoihin.

Laajalti tunnetun merkin tunnettuudelle ei ole asetettu selviä rajoja. EY-tuomioistuimen ennakkotapausten perusteella on katsottu, että merkittävän osan kohderyhmästä on tunnettava merkki. Merkittävä osa tarkoittanee käytännössä yli 25-50 % kattavuutta tunnettuudessa riippuen tuotteesta tai palvelusta, kohderyhmästä ja muista asiaan liittyvistä seikoista. Keskuskauppakamari kannatti luettelomerkinnän ulottamista myös suppeampien kohderyhmien pariin.

Luettelomerkinnän voimassaoloajaksi ehdotettiin muistiossa 5 vuotta. Keskuskauppakamari

esitti voimassaoloajaksi 10 vuotta, koska luettelomerkintää haettaisiin tyypillisesti merkeille, jotka ovat hyvin pitkäjänteisessä käytössä. Sen vuoksi ei ole perusteltua poiketa varsinaisen tavaramerkkirekisteröinnin 10 vuoden voimassaolosta.

Maksu tulisi jakaa hakemusmaksuun ja luettelointimaksuun, jotta mahdollisen hylkäävän päätöksen saaminen ei tule hakijalle kohtuuttoman kalliiksi. Yritystenkin kannalta on kuitenkin hyvä, että hakemusmaksu on tuntuva, koska selvästi turhien hakemusten tekeminen saattaisi aiheuttaa ylimääräistä työtä viranomaisen ohella myös kilpaileville ja hakemuksia seuraaville yrityksille.

3.3 Teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittäminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti maaliskuussa 2003 työryhmän selvittämään teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittämistarpeita ja valmistelemaan sen pohjalta ehdotuksia tarpeellisista lainsäädännön muutoksista ja muista mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä. Työryhmä on 2.4.2004 luovuttanut muistionsa, joka on julkaistu kauppa- ja teollisuusministeriön sarjassa KTM julkaisuja 9/2004.⁹

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi teollisoikeudellisia toimeksiantoja koskevan lain, jolla luotaisiin kaikkia teollisoikeusalalla toimivia patentti- ja tavaramerkkiasiamiehiäkin koskeva vapaaehtoinen rekisteröintijärjestelmä. Laila perustettavan rekisteröintijärjestelmän keskeisimmät toiminnot olisivat asiamiesten rekisteröinti ja rekisterin ylläpito, rekisteröitävien asiamiesten ammatillista osaamista arvioivien asiamestutkintojen järjestäminen sekä asiameseettisen toiminnan valvonnan ja siihen liittyvän kurinpitomenettelyn organisointi. Rekistereitä olisi kaksi eli rekisterit sekä patenttiasiamiehille että tavaramerkkiasiamiehille. Kumpaakin rekisteriä ylläpitäisi PRH.

Asiamieskokeiden järjestämistä ja asiameseettistä valvontaa varten perustettaisiin teollisoikeusasiamieslautakunta, joka tulisi toimimaan Keskuskauppakamarin yhteydessä. Asiamieseettisen valvonnan tehostami-

⁹ http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/

seksi lautakunnalla olisi käytössään tarvittavat kurinpitomenettelysäännökset.

Teollisoikeusasiamiesrekisteriin merkitty asiamies saisi toiminnassaan käyttää ammattinimikettä teollisoikeusasiamies ja vaihtoehdoisesti patenttiasiamies tai tavaramerkiasiamies sen mukaan kumpaan rekisteriin hänet on merkitty. Muille kuin rekisteriin merkityille ei ammattinimikkeen käyttö olisi sallittua ja kiellon rikkomisesta seuraisi laissa säädetty rangaistus. Järjestelmän ylläpidosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi tulisi rekisteröintimaksujen ja tutkintomaksujen rinnalle ottaa käyttöön rekisteröidyiltä asiamiehiltä perittävä vuosimaksu.

Työryhmän muistio oli lausuntokierroksella syksyllä 2004. Lausunnot tukivat pääosin työryhmän esityksiä. Jatkovalmistelun aikataulu on vielä avoin muun muassa ehdotetun järjestelmän kustannusten vuoksi. Vastuuhenkilö kauppa- ja teollisuusministeriössä on hallitusneuvos Timo Pekkarinen.

3.4 Tuoteväärennökset ja muut laittomat kopiot

Komission ehdottama KOM(2003) 46, 30.1.2003 direktiivi teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta (ns. Enforcement-direktiivi) hyväksyttiin varsin voimakkaasti muuttuneena 26.4.2004¹⁰ ja direktiivi tuli voimaan 28.4.2004. Direktiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamista koskevat kansalliset säännökset sekä oikeuksien loukkaustilanteissa kansallisesti noudatettavat menettelyt. Tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toteuttamista varmistamalla teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamista, helpottamalla vapaita liikkuvuutta ja varmistamalla oikeudenmukainen ja tasapuolinen kilpailu sisämarkkinoilla sekä täydentämällä yhteisön ulkorajoilla toteutettavia, kolmansiin maihin kohdistuvia toimia. Direktiivi perustuu TRIPS-sopimukseen, ja on sitä täydentävä ja täsmentävä.

Muutokset lakeihin, jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeusasioiden oikeudenkäyntimenettelyä sekä teollis- ja tekijänoikeusasioissa sovel-

¹⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/pri/fi/oj/dat/2004/l1/157/l1_15720040430fi00450086.pdf

lettavia turvaamistoimia on vahvistettu 21.7.2006. (SäädK 678/2006 – 686/2006)

Syyskuun 2006 alussa voimaantulevat muutokset koskevat todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riitaasioissa annettua lakia, tekijänoikeuslakia, tavaramerkkilakia, yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annettua lakia, toiminimilakia, kasvinjalostajanoikeudesta annettua lakia, patenttilakia, mallioikeuslakia sekä hyödyllisyysmallioikeudesta annettua lakia. Muutokset koskevat ainoastaan riita-asioita, eivät rikosasioita.

Asiakirjat:	HE:ien sarja
Lain vahvistamispäivä:	19.5.2006
Säädöskokoelman nro:	678-686/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.9.2006
Valmistelija:	Hallitusneuvos Rinkineva

Keskuskauppakamarin lausunto 14.5.2004

Keskuskauppakamari totesi, että direktiiviehdotuksen tavoite on hyvä. Tavaroiden väärntämisen ja laittoman valmistamisen torjuntaa tulee tehostaa. Kaikki direktiiviehdotuksessa esitetyt perustelut yhtenäistämistarpeelle ovat merkittäviä. Erityisesti eurooppalaisten yritysten innovaatiotoiminnan ja kilpailukyvyyn edistäminen on tavoite, josta on pidettävä tiukasti kiinni. Hyvääkin asiaa edistettäessä on kuitenkin muistettava, että toimenpiteitä ei pidä liioitella. Tässä tapauksessa osa esityksen yksityiskohdista sisältää suomalaiselle lainsäädännölle vieraita ajatuksia.

Kauppa- ja teollisuusministeriö, oikeusministeriö ja opetusministeriö valmistelivat yhteisesti muistion direktiivin kansallisesta voimaan saattamisesta. Muistiosta pyydettiin Keskuskauppakamarin lausuntoa.

Keskuskauppakamarin lausunto 19.8.2005

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota terminologian yhdenmukaisuuteen direktiivin ja siitä johdettujen kotimaisten lakimuutosten välillä. Tarkoitettujen muutosten tulisi ilmetä tehtävistä lakimuutoksista yksiselitteisesti ja niin, ettei muutosten ymmärtämiseksi ole tarpeen tuntea enforcement-direktiiviä ja sen valmisteluaineistoa.

Lausuntopyynnön liitteenä toimitetussa 1.7.2005 päivätyssä muistiossa on pääosin arvioitu tilanne hyvin ja kiinnitetty huomiota oikeisiin seikkoihin Suomen kansallisen lainsäädännön muutostarpeissa. Jatkovalmistelua silmällä pitäen Keskuskauppakamari kiinnitti huomiota muun muassa todistusaineiston määritelmiin ja todisteiden suojaamiseen, tiedonsaantioikeuksiin, kieltotuomioiden antamiseen, vahingonkorvauksiin ja tuomioiden julkistamiseen.

Keskuskauppakamari lausunto 9.12.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi annetussa lausunnossa todettiin, että välittäjinä toimivien palveluntarjoajien osalta on otettava huomioon kielon tosiasiallinen valvontamahdollisuus ja loukkaustoiminnan laajuus.

Eri suojamuotoja koskevien toisistaan poikkeavien vanhentumisajkojen yhtenäistämistä pidettiin loukkaustilanteiden käsittelyä selkeyttävänä muutoksena. Luonnoksessa esitettyä yhtenäistä viiden vuoden määräaikaa vahingonkorvauskanteiden vireillepanolle kannatettiin.

Luonnoksessa esitettyjä tuomioistuimen antamia harkintaohjeita loukkausasioiden tuomioiden julkistamisen laajuuteen ja kustannuksiin pidettiin hyvänä asiana, koska tyypillisesti juuri teollis- ja tekijänoikeudellisissa riidoissa lain rikkomisen vaikutukset muun muassa maineeseen, goodwill-arvoihin ja vastaaviin seikkoihin voivat vaihdella hyvinkin merkittävästi.

3.5 Jälleenmyyntikorvaus alkuperäisen taideteoksen luovuttamisesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/84/EY alkuperäisen taideteoksen tekijän oikeudesta jälleenmyyntikorvaukseen annettiin 27.9.2001. Virallinen lehti L 272 13.10.2001 s. 32-36.

Taideteoksen alkuperäisellä tekijällä tai hänen perillisellään on oikeus saada prosentuaalinen osuus hinnasta, jolla taidealan ammattilainen jälleenmyy taideteoksen. Tekijä saa jälleenmyyntihinnasta osuuden, joka on viisiportainen ja vaihtelee 0,25 prosentista 5 prosenttiin.

Enimmäishinta, jonka tekijä voi saada jälleenmyyntikorvauksena, on 12.500 €. Jälleenmyyntikorvausta sovelletaan kaikkien sellaisten modernin taiteen tai nykytaiteen teosten myyntiin, joiden hinta ylittää 255 €.

Eduskunta hyväksyi lakiesityksen muutettuna 26.4.2006.

Asiakirjat:	HE 111/2005 vp
Lain vahvistamispäivä:	5.5.2006
Säädöskokoelman nro:	345/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.6.2006
Valmistelija:	Jukka Liedes, OPM

3.6 Korkeakoulukeksintölaki

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on valmisteltu yhteistyössä opetusministeriön kanssa lakia korkeakoulukeksintölainsäädäntöä. Tavoitteena on selkeyttää suomalaisissa korkeakouluissa tehtäviä keksintöjä koskevien oikeuksien siirtymistä ja siten helpottaa keksintöjen tunnistamista ja kaupallista hyödyntämistä. Lain säätäminen edellyttää myös työsuhtekeksintölain ja yliopistolain muuttamista.

Asiakirjat:	HE 259/2004 vp SiVM 1/2006 vp PeVL 28/2005 vp
Lain vahvistamispäivä:	19.5.2006
Säädöskokoelman nro:	369/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Hallitusneuvos Rin- kineva

Keskuskauppakamarin lausunto 10.3.2004

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että ehdotettu laki ei ole elinkeinoelämän näkökulmasta tarpeellinen. Vapaan tutkimuksen osalta ehdotukseen ei juuri sisälly muutoksia verrattuna vallitsevaan tilanteeseen. Toisaalta sopimustutkimuksissa on lähtökohtaisesti olemassa sopimus, jossa voidaan ottaa huomioon kyseiseen tutkimushankkeeseen liittyvät menettelytavat.

Keskuskauppakamari ei pitänyt hyvänä luonnoksessa esitettyä lain pakottavuutta. Vaikka ehdotettu laki soveltuisi välittömästi vain korkeakoulun ja siihen palvelussuhteessa olevien keksijöiden välisiin suhteisiin, ehdotuksen vaikutukset ulottuisivat välillisesti myös ulkopuo-

liseen rahoitukseen perustuviin tutkimussopimuksiin.

3.7 Patenttilain 3 §:n muuttaminen

Hallituksen esitys patenttilain 3 §:n muuttamisesta on annettu eduskunnalle joulukuussa 2005 (HE 225/2005). Patenttilain 3 §:ään ehdotettavan muutoksen perusteella sallittaisiin patentoitua lääkekeksintöä koskevien tutkimusten ja kokeiden suorittaminen patentin voimassaoloaikana, jos tutkimukset ovat tarpeellisia lääkkeen myyntilupaa varten (ns. Bolar-poikkeus).

Muutoksilla pannaan täytäntöön Euroopan yhteisön uusiin lääkkeiden myyntilupia koskeviin säännöksiin kuuluva velvoite. Uudet säännökset sisältyvät kahteen direktiiviin eli ihmislääkedirektiiviin (2001/83/EY) ja eläinlääkedirektiiviin (2001/82/EY). Pääosin näiden direktiivien voimaansaattaminen on kuulunut sosiaali- ja terveysministeriölle lääkelakiin tehtyjen muutosten kautta (HE 108/2005).

Asiakirjat:	HE 225/2005 vp
Lain vahvistamispäivä:	21.4.2006
Säädöskokoelman nro:	295/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.5.2006
Valmistelija:	Vanhempi hallitussihteeri Sami Sunila

4 Kaupparekisterilain uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 9.4.2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää kaupparekisterilainsäädännön uudistamistarpeet. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Työryhmä antoi huhtikuussa 2002 raporttinsa Kaupparekisteri kohti sähköistä asiointia, 5/2002. Työryhmä ehdotti sähköisen asioinnin lisäämistä kaupparekisterissä sekä vuosimaksujärjestelmään siirtymistä.

Raportti oli lausunnolla kesäkuussa 2002. Lain valmistelu ei ole toistaiseksi edennyt.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on kuitenkin yhdessä Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa selvittänyt kaupparekisterilainsäädännön tarkistamistarpeita EU:n ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin eli ns. julkisuusdirektiivin muutoksen pohjalta. Kaupparekisterilakia

on tarkoitus muuttaa siten, että osoitetietojen muutokset jäisivät kuuluttamismenettelyn ulkopuolelle. Lisäksi osakeyhtiöillä olisi oikeus julkistaa pakollisen ilmoittamis- tai asiakirjojen toimittamisvelvollisuuden yhteydessä vastavat asiakirjat muullakin kielellä kuin suomella tai ruotsilla.

Valmistelun yhteydessä on pyydetty lausuntoja huhtikuussa 2006. Direktiivin edellyttämä sääntely on saatettava voimaan viimeistään 31.12.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 24.4.2006

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettujen muutosten tekemistä.

Kaupparekisterilain 20 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisterin virallisilla kielillä julkistettujen asiakirjojen ja vapaaehtoisesti julkistettujen käännösten välillä ilmetessä ristiriitaisuuksia ulkopuolinen henkilö voi vedota vapaaehtoisesti julkistettuun käännökseen, jollei yhtiö osoita, että henkilö tiesi pakollisesti julkistetusta versiosta. Säännös perustuu direktiiviin. Vaikka sinänsä on epätoimennäköistä, että käännöksissä olisi sellaisia ristiriitaisuuksia, joiden perusteella joku voisi esittää vaatimuksia yhtiötä kohtaan, ongelmien ehkäisemiseen on syytä varautua. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan olisi sekä yhtiöiden että ulkopuolisten edun mukaista, että kaupparekisterin antaessa vapaaehtoisista käännöksistä jäljennöksiä tai otteita niihin merkittäisiin kysymyksessä olevan käännösalkuperäisestä pakollisesti julkistetusta versiosta.

Keskuskauppakamarin lausunto 28.6.2002

Keskuskauppakamari kannatti sähköisen asioinnin lisäämistä. Vuosimaksujärjestelmää vastustettiin ehdotetussa muodossaan, koska maksurasitus kohdistuisi pieniin yrityksiin.

5 Standardisointia koskevan lainsäädännön uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee virkatyönä uutta standardisointilakia. Tarkoituksena on uudistaa standardisointia koskeva lainsäädäntö kumoamalla vuodelta 1942 peräisin oleva standardisointilaki ja säätää uusi laki, jossa otetaan huomioon nykyiset stan-

dardisointitoimintaa ja standardisoinnin hallinnointia koskevat vaatimukset. Laki koskisi ns. virallista standardisointia, ei de facto standardisointia.

Uudessa laissa otettaisiin huomioon Euroopan yhteisön lainsäädännössä omaksutut periaatteet sekä asiaa koskevat WTO:n säännöt. Standardien laadinnassa tulisi noudattaa ns. hyvän standardisoinnin vaatimuksia. Varsinainen standardisointityö ja työn organisointi on tarkoitus jättää SFS:n liittoyhteisön vastuulle kuten aiemminkin.

Lakiluonnos on ollut lausuntokierroksella keuhällä 2003. Se on palautunut perusvalmisteluun. Lain jatkovalmistelu on elänyt hiljaiseloa, ja sen oli tarkoitus käynnistyä uudelleen aikaisintaan vuonna 2007 Suomen EUpuheenjohtajakauden jälkeen.

Yhteyshenkilönä toimii ylitarkastaja Matti Alasalmi.

6 Valtionyhtiölain kokonaisuudistus

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut hankkeen valtionyhtiölain uudistamiseksi. Pääpaino on vanhojen säännösten modernisoinnissa ajan tasalle.

Uudistamisen tavoitteena on eduskunnan, hallituksen ja omistajaohjauksesta vastaavan ministeriön tehtävänjakoa ja rooleja valtion omistajapolitiikassa.

Asiakirjoista on pyydetty lausuntoja keuhällä 2005. Valmistelua ohjaa valtioneuvoston asettama omistajaohjauksen johtoryhmä, ja hanketta valmistelee omistajapolitiikan yksikön neuvotteleva virkamies Pekka Timonen.

7 Yritystukilain uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee virkatyönä yritystukilain uudistamista. Nykyinen laki on määräaikainen, ja sen voimassaolo päättyy 31.12.2006.

Yritystuilla työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä kauppa- ja teollisuusministeriö pyrkivät edistämään pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä.

Hankkeen tavoitteena on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyyn ja toimintaympäristön parantaminen.

Valmistelijana toimii teollisuusneuvos Heikki Vesa.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.8.2006

Keskuskauppakamari kannatti yritystukia koskevan lainsäädännön uudistamista ehdotuksen mukaisesti. Yritysten julkinen tuki on perusteltua suunnata ensisijaisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Suuria yrityksiä ei kuitenkaan tule kokonaan sulkea tukitoimien ulkopuolelle. Suurten yritysten mukana olo saattaa joissakin tapauksissa olla välttämätöntä koko hankkeen onnistumiselle.

Yritystukia myönnettäessä kilpailun vääristyminen on usein todellinen vaara. Tämän vuoksi kilpailutilanteen analysointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kilpailuvaikutusten arviointia varten julkisista varoista rahoitettavien tukijärjestelmien tulee olla riittävän selkeitä ja läpinäkyviä. Tällöin tukien kilpailuvaikutukset olisivat myös kilpailijoiden arvioitavissa.

Keskuskauppakamari kannatti esitettyä investointituen ja kehittämistuen yhdistämistä yhdeksi tukimuodoksi. Julkisten tukien takaisinperintää koskevien säännösten tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset ja menettelyta-voiltaan kevyet. Selkeän määräajan asettaminen tukien takaisinperinnälle on näiden tavoitteiden sekä tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta perusteltua.

Julkisten tukien käytön valvonnan laajuuden ja valvonnasta aiheutuvien kustannusten tulee olla järkevissä suhteissa myönnettävien tukien määrään. Taloudellisten vaikutusten ohella on syytä kiinnittää huomiota myös tukien laadullisiin ja subjektiivisesti arvioitaviin vaikutuksiin.

Keskuskauppakamarin edustajan, johtaja Pentti Mäkisen lausunto 2.2.2006

Investointituen ja kehittämistuen yhdistäminen

Investointituki ja kehittämistuki olisi tarkoituksenmukaista yritystukilakia uudistettaessa yhdistää yhdeksi tukimuodoksi. Tukimuotojen

yhdistäminen vähentäisi yritykselle koituvaa byrokratiaa. Investointituilla on keskeinen merkitys pk-yrityksille. Osana Euroopan unionin rakennerahastouudistusta on esillä mahdollisuus investointitukien käyttöön yhtenä yrityksille tarkoitettuna tukimuotona. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa se, ettei kaavailtu tukimuotojen yhdistäminen heikennä mahdollisuuksia investointitukien käyttöön osana EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteutumista.

Aloittavien yritysten huomioon ottaminen

Yritystoiminnan alkuvaihe muodostaa kriittisen vaiheen. Tämä tulee ottaa huomioon yrittäjyyden edistämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Saattaa olla vaikeaa arvioida kuinka pitkään yritystoimintaa voidaan pitää aloittavana. Tukimuotojen välisen rajanvedon seurauksena siirtyminen aloittavasta yrityksestä toimintansa vakiinnuttaneeksi yritykseksi saattaisi tuoda yritykselle uusia velvoitteita. On myös syytä muistaa, että nykyisin on yrityksiä jo aloitusvaiheessa voitu tukea erityistoimilla.

Varsinaisten uusien välittömien tukimuotojen sijasta tulee aloittavien yritysten osalta julkisten tukitoimien painopisteen olla neuvonnan ja muiden yrityspalveluiden kehittämisessä. Aloittavien yritysten tukeminen olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää uuteen pk-yritysten kehittämisrahoitukseen. Aloittavien yritysten kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota tukiehtojen ja muiden tukipäätökseen liittyvien seikkojen selkeyteen ja yksikertaisuuteen sekä tarpeettoman byrokratian välttämiseen. Tasapuolisten kilpailuolosuhteiden turvaamiseksi on aloittavien yritysten kohdalla vältettävä jo toimivia yrityksiä edullisempien rahoitusehtojen käyttöä.

Yritystukilain ja maaseutuelinkeinojen rahoituslain yhteensovittaminen

Maatalouden rakennemuutos tulee ottaa huomioon yritystukilainsäädäntöä uudistettaessa. Yrittäjän näkökulmasta on tarkoituksenmukaista luoda mahdollisimman pitkälle yhdenmukaiset tukijärjestelmät riippumatta siitä, missä yritys sijaitsee ja minkä lainsäädännön puitteissa tukea yritykselle myönnetään.

Valitusmenettely

Mahdollinen valitusoikeus tulisi rajoittaa viranomaisten päätöksentekoa koskeviin muotoviheisiin. Yritystuen myöntämisessä on kysymys tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, eikä sitä tulisi saattaa valitusmenettelyn kohteeksi. Lainsäädännössä tulisi mahdollisimman tarkoin rajata se, mitä valitusoikeus koskee.

Takaisinperintäsäännökset

Tukien takaisinperintää koskevien säännösten tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset ja menettelytavoiltaan kevyet. Selkeän määräajan asettaminen tukien takaisinperinnälle on näiden tavoitteiden sekä tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta perusteltua. Kuitenkaan takaisinperintä ei saa johtaa yrityksen kannalta kohtuuttomuuteen tilanteissa, joissa toiminnan supistumiselle tai lakkaamiselle on ollut perusteltu syy, kuten yrittäjän sairastuminen.

Yritystukilailla rahoitettavat toimialat

Yritystukilain soveltamisen lähtökohtana tulee olla se, että yritystukia tulisi voida käyttää yrityksen toimialasta riippumatta, mikäli lain yleiset edellytykset täyttyvät.

Suurten yritysten investointituki

Yritystuet on suunnattava ensisijaisesti pk-yrityksille. Suuria yrityksiä ei kuitenkaan tule kokonaan sulkea tukitoimien ulkopuolelle. Suurten yritysten mukana olo saattaa olla välttämätöntä koko hankkeen onnistumiselle.

Rahoituksen kilpailu- ja markkinatilannetta vääristävän riskin minimoiminen

Yritystukia myönnettäessä kilpailun vääristyminen on todellinen vaara, minkä vuoksi kilpailutilanteen analysointiin on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota. Analyysiin käytettävät voimavarat on kuitenkin suhteutettava myönnettävän tuen määrään.

Rahoituksen vaikuttavuuden arviointi

Yritystukien vaikutusten arviointi on olennainen osa järjestelmää. Yritystuen itsenäisiä vaikutuksia ei kuitenkaan aina voida riittävästi erottaa muista tekijöistä. Seurantajärjestelmän

laajuuden ja sen aiheuttamien kustannusten tulee olla järkevässä suhteessa myönnettävän tuen määrään. Taloudellisten vaikutusten ohella on kiinnitettävä huomiota tukien laadullisiin ja subjektiivisesti arvioitaviin vaikutuksiin.

Muuta

Yritystukien myöntämistä koskevia menettelytapoja tulisi kehittää siten, että yritys voisi aloittaa hankkeen toteuttamisen mahdollisuuksien mukaan jo ennen kuin lopullinen muodollinen päätös tuen myöntämisestä on tehty.

8 Päästökauppalainsäädännön uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan päästökauppalainsäädännön uudistamista.

Vuoden 2008 alussa alkaa päästökauppadiirektiivin mukainen toinen päästökauppa-kausi. Tätä koskevat kansalliset voimaantulo- toimet tulee toteuttaa 31.12.2006 mennessä.

Kansallinen jakosuunnitelma vuonna 2008 alkavalle viisivuotiskaudelle olisi tullut toimittaa Komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään 30.6.2006. Suomi voi toimittaa suunnitelman, kun hallituksen esitys on saatu valmiiksi. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle syyskauden 2006 aikana.

Työryhmän yhteyshenkilönä toimii erikoistutkija Juha Rajala.

9 Julkiset hankinnat

Esitykset hankintalaista ja erityisalojen hankintalaista on annettu eduskunnalle 28.4.2006. Esityksillä saatetaan voimaan 31.3.2004 annetut Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. hankintadirektiivi 22004/18/EY ja ns. erityisalojen hankintadirektiivi 2004/17/EY.

Hankintalain mukaiset EU-kynnysarvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa 211 000 euroa ja rakennusurakoissa 5 278 000 euroa. Hankintalain kansalliset kynnysarvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa 15 000 euroa, terveydenhoito- ja sosiaalipalveluissa 50 000 euroa ja rakennusurakoissa 100 000 euroa.

Hankkeeseen liittyen on tehty selvitys esityksen taloudellisista vaikutuksista.¹¹

Hallinto-, sosiaali- ja terveys- sekä ympäristövaliokunta ovat antaneet asiasta lausuntonsa talousvaliokunnalle, joka antaa asiasta jatkossa mietinnön eduskunnalle.

Hankintalaki pyritään saamaan voimaan vuoden 2007 alusta.

Asiakirjat:	HE 50/2006 vp HaVL 25/2006 vp StVL 13/2006 vp YmVL 29/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Hallitusneuvos Pekkala

10 Taloudellinen puolustusvalmius

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut toimikunnan taloudelliseen puolustusvalmiuteen liittyvän lainsäädännön arvioimiseksi. Toimikunnan on tarkoitus myös valmistella ehdotus taloudellisen puolustusvalmiuden organisaatioksi ja valmistella mahdollisesti tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Mikäli toimikunta katsoo lainsäädäntömuutokset tarpeellisiksi, laatii se mietintönsä tältä osin hallituksen esityksen muodossa.

Toimikunnan toimikausi päättyy 30.11.2006. Sen puheenjohtajana toimii Keskuskauppa- kamarin toimitusjohtaja Kari Jalas.

¹¹ KTM:n julkaisu 18/2006 on luettavissa osoitteesta: www.ktm.fi/julkaisurekisteri

III Liikenne- ja viestintäministeriö

1 Tietoyhteiskunnan politiikkaohjelma

Tietoyhteiskunnan politiikkaohjelma¹² ¹³ on yksi hallituksen neljästä politiikkaohjelmasta. Se kohdistuu tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Tarkoitus on tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntämällä lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta, sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa sekä kansalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Ohjelmalla pyritään säilyttämään Suomen asema tieto- ja viestintäteknologian johtavana tuottajana ja hyödyntäjänä. Ohjelma pohjautuu julkisen ja yksityisen sektorin läheiseen yhteistyöhön. Lisäksi edistetään kansalaisten ja yritysten luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa parantamalla.

Tietoyhteiskunnan politiikkaohjelma koostuu seitsemästä osa-alueesta, jotka ovat:

- tietoliikenneyhteydet ja digitaalinen televisioiminta
- kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet ja turvallinen yhteiskunta
- koulutus, työelämä, tutkimus ja tuotekehitys
- tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen julkishallinnossa (julkishallinnon palveluiden kehittäminen, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä julkishallinnon tietohallinto)
- liiketoiminnan ja sisältöjen sähköistäminen
- lainsäädännölliset toimenpiteet
- kansainvälinen ulottuvuus

Koordinoivana ministerinä on pääministeri Matti Vanhanen. Ohjelmanjohtajana toimii Katrina Harjuhahto-Madetoja Valtioneuvoston kansliasta. Ohjelman toteutumista ja vaikutuksia seurataan vuosittain.

Vanhasen hallitusohjelman mukaan on perustettu pääministerin johtama tietoyhteiskunta-neuvosto¹⁴, joka toimii tietoyhteiskunnan kehittämistä ohjaavana neuvottelu- ja koordinoi-

¹² <http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi>

¹³

<http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/pdf/fi/42828.pdf>

¹⁴

http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi/tietoyhteiskuntaneuvosto/fi_FI/Tietoyhteiskuntaneuvosto/

tielimenä sekä hallinnonalojen välillä että hallinnon, järjestöjen ja elinkeinoelämän kesken.

Tietoyhteiskunnan politiikkaohjelman puitteissa on valmisteltu kansallinen tietoyhteiskuntastrategia¹⁵. Strategia on julkaistu 26.9.2006. Strategia sisältää konkreettisia tavoitteita seuraavalle vaalikaudelle.

Strategian päälinjauksia ovat tietoinfrastruktuurin kehittäminen muun muassa yhteysnopeuksia kasvattamalla ja yhteensopivuuksia parantamalla, elinikäisen oppimisen edellytysten parantaminen, työelämän pelinsääntöjen sekä johtamisen ja esimiestyön kehittäminen, innovaatiojärjestelmän uudistaminen, tekijänoikeusjärjestelmän kehittäminen, PK-yritysten liiketoiminnan sähköistymisen edistäminen, sekä kansainvälinen vaikuttaminen.

Strategian yhtenä tavoitteena on käynnistää palvelurakenteiden uudistamisen politiikkaohjelma, jonka avulla siinä luotuja tavoitteita pyritään saavuttamaan.

2 Televiestintä

2.1 Sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttaminen

2.1.1 Sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 9.2.2004 työryhmän arvioimaan, tulisiko sähköisen viestinnän tunnistamistietoja tallentaa viranomaistarpeita varten ja miten tallennusta pitäisi mahdollisesti säännellä. Työryhmä arvioi tunnistamistietojen tallentamisesta syntyvät haitat ja hyödyt käyttäjien, yritysten, teleyritysten ja viranomaisten näkökulmasta, määrittelee mahdollisesti tallennettavat tiedot ja arvioi tallentamisesta syntyvät kustannukset eri osapuolille.

Taustalla on jo laiksi edennyt lokakuussa 2003 annettu hallituksen esitys sähköisen viestinnän tietosuojalaiksi. Lakiesitykseen ei sisältynyt säädöksiä tunnistamistietojen yleis-

¹⁵ Strategia on luettavissa osoitteessa

http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi/esittely/fi_FI/1142405427272/

sestä tallentamisesta, vaan kysymys käsiteltiin erillisenä.

Työryhmä asetettiin toimikaudelle 16.2.2004 – 31.12.2004. Kautta jatkettiin 31.5.2005 asti. Työryhmän puheenjohtaja oli viestintäneuvos Kristiina Pietikäinen ja sihteerinä neuvotteleva virkamies Juhapekka Ristola.

Tällä hetkellä yhteyshenkilönä asiassa toimii neuvotteleva virkamies Juha Perttula.

Asian jatkokäsittely on viivästynyt, koska sen käsittely EU-tasolla on ollut kesken. Maaliskuussa 2006 hyväksyttiin kuitenkin data retention –direktiivi, joka määrittää teleyritysten tallentamisvelvollisuudet.

Asia on liikenne- ja viestintäministeriössä lainvalmisteluvaiheessa. Hallituksen esitys asiassa on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2007. Direktiivi tulee saattaa kansallisesti voimaan elokuuhun 2007 mennessä.

2.1.2 Tietoturvamaksu

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut hallituksen esityksen tietoturvamaksua koskevan sääntelyn muutoksista.

CERT-toiminnan riittävien resurssien turvaaminen on liikenne- ja viestintäministeriön tärkeä tavoite. Kustannusvastuuta ollaan nyt siirtämässä huoltovarmuuskeskuksen suuntaan.

Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on puolittaa teleyrityksiin kohdistuva tietoturvamaksun aiheuttama maksurasitus siten, että niiden maksama tietoturvamaksu vastaisi niitä kokonaiskustannuksia, jotka Viestintävirastolle aiheutuvat sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta.

Rahoitusvastuuta aiotaan siirtää teleyrityksiltä tekemällä määräaikainen sopimus Huoltovarmuuskeskuksen ja Viestintäviraston välillä kustannusten jakamisesta.

Lausuntoja esityksestä on pyydetty 8.5.2006 mennessä ja hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 1.9.2006. Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Asiakirjat:	HE 111/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Miettinen

Asiaa valmistelee liikenne- ja viestintäministeriön erityisasiantuntija Kirsi Miettinen.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.5.2006

Lausunnossa todettiin, että Keskuskauppakamari pitää myönteisenä ja kannatettavana sitä, että yrityksiin kohdistuvia tietoturvamaksuja lasketaan. Ehdoituksen mukaan teleyrityksiin kohdistuva tietoturvamaksu puolitettaisiin ja osa Viestintäviraston toiminnasta rahoitettaisiin Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tehtävällä sopimuksella. Korkean tietoturvan ylläpitäminen on koko yhteiskunnan etu ja tietoturvallisuus on osa yhteiskunnan varautumista. Lähtökohtana tulee olla, että julkinen valta rahoittaa Viestintäviraston tietoturvaan liittyvät toiminnot esimerkiksi budjettivaroin. Koska tietoturvamaksuja koskeviin muutosesityksiin liittyy yritysten ristiriitaisia intressejä, Keskuskauppakamari ei ota kantaa siihen, miten maksut pitäisi jakaa erilaisten yritysten kesken.

2.1.3 Tunnistamistietojen käsittely ja luovutus oikeudet

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamista yhteisötilaajien oikeuksien käsitellä tunnistamistietoja täsmentämiseksi. Tunnistamistietojen käytön täsmentäminen on tarpeen erityisesti teknistä kehittämistä varten sekä silloin, kun yhteisötilaajan viestintäverkkoja tai palveluja käytetään luvattomasti.

Ehdotuksella selkeytettäisiin myös teleyritysten, lisäarvopalvelun tarjoajien ja yhteisötilaajien tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia tilastointitarkoituksiin ja tietoturvasta huolehtimiseksi.

Ehdotuksesta on pyydetty lausuntoja toukuussa 2006.

Ehdotuksen valmistelua jatketaan vielä työryhmätyöskentelyssä. Hallituksen esitystä ei

liene odotettavissa kuluvan vaalikauden aikana.

Keskuskauppakamarin lausunto 9.5.2006

Keskuskauppakamari kannattaa yritysten oikeuksien ja velvollisuuksien selkeyttämistä ja täsmentämistä sähköiseen viestintään liittyen. Lakia uudistettaessa tulee kuitenkin huomioda, että ensisijaisena tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen, ei sen lisääminen. Yritykset ovat pitäneet sähköistä viestintää koskevaa lainsäädäntöä ainakin paikoin vaikeaselkoisena, joten viranomaisohjauksen ja -neuvonnan korkea taso ja riittävät voimavarat on varmistettava. Lainvalmisteluvaiheessa tulee perusteellisesti arvioida lainsäädännön taloudelliset vaikutukset yritystoiminnalle ja tehdä kattava kansainvälinen säädösvertailu sen varmistamiseksi, että tehdyt muutokset eivät heikennä suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Lisäksi sähköisen viestinnän tietosuojalakia tulisi lähentää muuhun viestintää ja tietoturvaa koskevaan lainsäädäntöön.

2.2 Kansallinen laajakaistastrategia

Valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen kansallisesta laajakaistastrategiasta 29.1.2004. Strategia on keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Laajakaistan leviämiseen pyritään monin eri toimenpitein. Kilpailua edistetään kaikissa viestintäverkoissa ja niiden välillä. Uusien laajakaistatekniikoiden käyttöä nopeutetaan ja palvelujen sekä sisältöjen tarjontaa verkoissa lisätään. Käyttäjien tietoturvaa ja osaamista kehitetään. Laajakaistastrategian toteuttamiseksi hallituksella on viidenkymmenen toimenpiteen ohjelma.¹⁶

Valtioneuvosto tarkensi 3.4.2005 periaatepäätöksellään kansallisen laajakaistastrategian tavoitteita, lisäten 50-kohtaiseen tavoitelistaan vielä yhdeksän uutta tavoitetta.

Strategian edistymistä seuraamaan liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut laajakaistatyöryhmän, joka jätti toisen raporttinsa lokakuussa 2005. Työryhmän toimikausi on 10.12.2003 - 28.2.2007 ja sen puheenjohtajana toimii ylijohdaja Harri Pursiainen.

¹⁶ <http://www.laajakaistainfo.fi/>

Toimeenpanon tilanneraportin mukaan kaikki strategian alkuperäiset tavoitteet on saavutettu. Suomessa oli vuoden 2005 lopulla 1 100 000 laajakaistaliittymää, kun tavoitteena oli miljoona liittymää. Lisäksi laajakaistan saatavuus oli tuolloin 95,3% kun tavoitteena oli 95%. Joitakin jatkuvia kehityskohteita jatketaan kuitenkin edelleen, samoin kuin seurantatyötä.

Keskuskauppakamarin lausunto 4.1.2005

Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on yritysten näkökulmasta yksi keskeisimpiä keinoja kehitettäessä alueiden kilpailukykyä. Kilpailukyvyyn kehittäminen korostaa laajakaistatyöryhmän väliraportissa esille tuotujen alueiden kehittämiseksi tarkoitettujen erityistoimenpiteiden merkitystä. Laajakaistayhteyksien kehittämisen tulee olla markkinalähtöistä.

Tehokkaan ja toimivan kilpailun turvaaminen palvelujen tarjonnassa on laajakaistastrategian onnistuneen toteuttamisen keskeinen edellytys. Tämän toteuttamiseksi on huolehdittava ensinnäkin siitä, että laajakaistapalveluita tarjoavien operaattoreiden välillä ylläpidetään toimivaa kilpailua. Toiseksi tulee huolehtia siitä, että julkisen rahoituksen käyttö rajoittuu selkeästi vain niihin tilanteisiin, joissa ei ole edellytyksiä kaupallisesti kannattavalle toiminnalle. Tehokkaan kilpailun avulla voidaan myös parhaiten turvata vaihtoehtoisten tai nykyisten, täydentävien teknologioiden nopea käyttöönotto.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.12.2003

Keskuskauppakamari korostaa, että laajakaistayhteyksien levinneisyyttä on edistettävä markkinaehtoisesti. Julkisen vallan keskeisenä tehtävänä on varmistaa tehokas ja tasapuolinen kilpailuympäristö laajakaistapalveluita tarjoaville yrityksille. Julkisen vallan toimenpiteiden painopisteenä tulee olla kilpailua rajoittavien lainsäädännöllisten esteiden poistaminen.

2.3 Lapsipornografian levittämisen estotoimet

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys lapsipornografian levittämisen estotoimiin pyrkiväksi laiksi. Lain tarkoituksena on sallia toimenpide, jossa poliisi

luovuttaa teleyritykselle luettelon ulkomaisista sivustoista jotka sisältävät lapsipornografista aineistoa.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoja toukokuussa 2006. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 21.7.2006. Asia on lähetetty käsiteltäväksi liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Asiakirjat:	HE 99/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Miettinen

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2006

Lausunnossa todettiin, että Keskuskauppakamari kannattaa yritysten ja viran-omaisten yhteistyötä lapsipornografian levittämisen estämiseksi. Lakiehdotuksen tavoitteena on poistaa epäselvyys siitä, voiko poliisi luovuttaa teleyrityksille laatimansa luettelon lapsipornografista aineistoa sisältävistä ulkomaisista Internet-sivuista. Tältä osin lakiehdotus selkeyttää toimivaltuuksia. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota muutamaankin yksityiskohtaan, jotka koskivat lain määritelmiä, estotoimia koskevaa tiedottamisvelvollisuutta ja teleyritysten vastuuta estotoimien toteuttamisessa.

3 Viestintämarkkinalain muuttaminen

3.1 Yleispalvelu

Viestintämarkkinalain yleispalvelua koskevaa säännöstä on muutettava komission Suomelle antaman virallisen huomautuksen vuoksi. Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos, jonka tarkoituksena on muuttaa yleispalvelua koskevat säännökset jatkossa mahdollisimman teknologianeutraaleiksi.

Lisäksi viestintämarkkinalakiin lisättäisiin säännökset yleispalveluyrityksen nimeämismenettelystä, yleispalvelun nettokustannusten laskemisesta sekä nettokustannusten korvaamisesta erityistapauksissa.

Yhteyshenkilönä toimii neuvotteleva virkamies Laura Vilkkonen.

Lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty 22.5.2006 mennessä, ja hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 15.9.2006. Asia on lähetetty liikenne- ja viestintävaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 150/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Laura Vilkkonen

4 Uusi arjen tietoyhteiskunta

Liikenne- ja viestintäministeriö on tehnyt taustaselvityksen tietotekniikan laajentumisen ja yleistymisen vaatimista poliittisista toimenpiteistä. Tietotekniikan yleistymistä liikenne- ja viestintäministeriön selvitys kuvaa termeillä ubiikkitietotekniikka, ubiteknologia tai uusi arjen tietoyhteiskunta.

Selvityksessä ehdotetaan Suomeen perustettavaksi uuden arjen tietoyhteiskunnan innovaatio-ohjelma. Ohjelman tehtävänantona olisi ehdotuksen mukaan laajakaistainfrastruktuurin kehittäminen, tietoturvallisuuden kehittäminen, tietoinfrastruktuurin kehittäminen, avoimien palveluarkkitehtuurien ja -rajapintojen kehittäminen, innovaatiotoiminnan edistäminen, tietotekniikan oikeudellisen sääntelyn kehittäminen, uuden arjen tietoyhteiskunnan tutkimus sekä ubiteknologian Eurooppalainen ulottuvuus.

Liikenne- ja viestintäministeriön U-johtoryhmä laatii selvityksen pohjalta esityksen *arjen tietoyhteiskunta –strategiaksi*.

Keskuskauppakamarin lausunto 27.3.2006

Keskuskauppakamari on sitä mieltä, että Suomen ja EU:n menestys edellyttää, että tietoyhteiskuntaa kehitetään ja sen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti. Elinkeinoelämä on otettava varhaisessa vaiheessa mukaan sellaisiin sääntely- ja muihin viranomais Hankkeisiin, joilla voi olla vaiku-

tusta yritysten toimintaan, vaikka kysymys olisi kapeasta sektorista.

Selvityksessä otetaan esiin kysymys innovaatioministerin tarpeesta. Keskuskauppakamari ei pidä ongelmien ratkaisijana sitä, että perustetaan uusi ministeriö. Tietoyhteiskunnan kehittämistä uhkaa ylisääntely. Työryhmän selvityksessä nostetaan esiin lukuisia ehdotuksia, mutta ei oteta kantaa niiden toteuttamisen rahoittamiseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, ettei sähköistä liiketoimintaa harjoittaville tai edistävälle yrityksille aseteta uusia ta- loudellisia rasitteita.

Tietoyhteiskunnan kehittämisen edellytys on, ettei tekijänoikeuksille anneta kohtuutonta painotusta sääntelyssä. Yksi pohdittava seikka olisikin tekijänoikeuslainsäädännön valmisteluvastuun siirtäminen opetusministeriöstä kauppa- ja teollisuusministeriöön. Joka tapauksessa on selvää, että sääntelyä ei voi jat- kossa valmistella yksipuolisesti tekijänoikeuk- sien haltijoiden edut varmistaen, mutta mui- den osapuolten oikeuksia kaventaen ja mak- sutaakkaa kohtuuttomasti lisäten.

Selvityksessä ehdotettu Suomessa kustanne- tun kirjallisuuden vapauttaminen kokonaan tai osittain tekijänoikeuden piiristä ei luonnollises- tikaan ole toteuttamiskelpoinen ajatus. Tie- tosuoja koskevilta osilta taustaselvitykseen voi pitkälti yhtyä. Usein tietosuoja mielletään tietoyhteiskunnan kehittymisen esteeksi. Tie- tosuoja- ja muiden viranomaisen, lainsäätäjän ja elinkeinoelämän on yhteistyössä syytä var- mistaa, että tietosuoja koskevat säännökset ovat toimivat ja edistävät tietoyhteiskunnan kehittämistä.

Selvityksessä esitetään lukuisia keinoja liiken- teen telematiikan kehittämiseksi ja uuden tek- niikan käyttöönoton nopeuttamiseksi. Tieto- tekniikan hyväksikäytön tehostaminen on pit- kistä välimatkoista johtuen Suomessa erityi- sen perusteltua. Myös ruuhkautuvien kaupun- kiseutujen liikennejärjestelmien kehittämisessä voidaan tietotekniikkaa hyödyntää. Selvi- tyksessä esitetty tavoite liikenneturvallisuuden lisäämisestä on kannatettava. Turvallisuuden lisäämisen ohella uuden tekniikan tarjoamia mahdollisuuksia liikkujien seurantaan ja val- vontaan on arvioitava huolellisesti myös yksi- tyisyyden suojan ja kehittyvän tekniikan käyt-

tönotosta aiheuttamien kustannusten kannal- ta.

On välttämätöntä tarkastella liikennejärjestel- män kehittämistä ja siihen liittyviä kustannuk- sia kokonaisuutena. Autoverotus kuuluu edel- leen jäsenmaiden toimivaltaan, eikä Euroopan unioni ole tehnyt päätöksiä siirtymisestä yhte- näiseen jäsenmaita velvoittavaan EU-tason tienkäyttömaksuihin. Tienkäyttömaksujen vai- kutuksia Suomessa on syytä arvioida hyvin huolellisesti. Suomen pitkät välimatkat, harva asutus ja muita EU-maita ohuemmat tavara- virrat on syytä ottaa huomioon. Kilpailuky- kysyyt puoltavat tiemaksujen osalta nimen- omaan Suomen omien kansallisten ratkaisui- den ensisijaisuutta.

Arvioitaessa tienkäyttömaksuja on otettava huomioon myös niiden mukaan lukien ruuh- kamaksujen haitalliset vaikutukset. Välittö- mästi maksut lisäävät sekä yksityisten kansa- laisten että yritysten kustannuksia. Kysymys ei ole vain maksujen keräämisen teknisestä helppoudesta, vaan niiden käyttötavasta ja vaikutuksista koko talouteen. Maksujen oikeu- denmukainen kohdentuminen vaatii huolelli- sen arvioinnin. Kysymys olisi liikenteelle koh- dennettavasta uudesta ylimääräisestä veron- luonteisesta maksusta.

Tienkäyttömaksuilla koko Suomen laajuudes- sa puolestaan olisi hyvin kielteisiä vaikutuksia koko maan talouden kehitykselle. Pitkät väli- matkat ja ohuet tavaravirrat lisääisivät maksu- jen rasi- tusta yritystoiminnalle ja heikentäisivät samalla Suomen kilpailukykyä suotuisana si- jaintipaikkana yrityksille.

5 Tietoturvastrategia

Valtioneuvosto teki kansallisesta tietoturvalli- suusstrategiasta periaatepäätöksen syksyllä 2003. Strategian tavoitteena on lisätä kansa- laisten ja yritysten luottamusta tietoyhteiskun- taan. Strategian linjaukset ja toimet keskittyvät tietoturvallisuuden ja yksityisyyden parantami- seen sähköisessä viestinnässä.

Strategian tavoitteina on kansallisen ja kan- sainvälisen tietoturvallisuusyhteistyön kehit- täminen, kansallisen kilpailukykyyn ja suoma- laisten tieto- ja viestintäalan yritysten toimin- tamahdollisuuksien edistäminen, tietoturvalli-

suusriskien hallinnan parantaminen, perusoi-
keuksien toteutumisen ja kansallisen tieto-
pääoman turvaaminen sekä tietoturvasuus-
tietoisuuden ja –osaamisen lisääminen.

Liikenne- ja viestintäministeriön alaisuudessa
toimiva Kansallinen tietoturvasuusasioiden
neuvottelukunta seuraa strategian toteutumis-
ta. Neuvottelukunnan toimikausi on
17.10.2003-31.5.2007.

6 Liikennepolitiikka

6.1 Taksiliikennelaki

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti
19.11.2003 taksiliikennelakityöryhmän. Minis-
teriössä tehdyn selvityksen mukaan luvanva-
raisesta henkilöliikenteestä tiellä annettuun
lakiin (343/1991) sisältyy säännöksiä, joita on
arvioitava perustuslaissa säädetyn elinkeino-
vapauden kannalta. Laki on tarpeen uudistaa
kokonaisuudessaan. Työryhmä julkaisi mietin-
tönsä 15.6.2004.¹⁷

Työryhmän käsityksen mukaan taksien liiken-
neluvat voidaan säilyttää. Sen sijaan tarve-
harkinnasta tulee luopua, koska se rajoittaa
tarpeettomasti elinkeinovapautta. Taksanvah-
vistuksesta tulee pidemmällä aikavälillä luo-
pua. Luvan hakijaa koskevat vaatimukset voi-
daan pääosin säilyttää tai niitä voidaan jossain
määrin kiristää. Alan toimintavapautta tulee
lisätä luopumalla ajovelvollisuudesta, ajovu-
rojen viranomaisvahvistuksesta sekä tilausjär-
jestelmiä koskevasta sääntelystä. Luvattoman
liikenteen harjoittamisesta koskevan rangais-
tuksen enimmäismäärää ehdotetaan nostetta-
vaksi kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukau-
teen. Lisäksi työryhmä ehdotti muutoksia tak-
sikuljettajaa, ajoneuvoa ja hintojen ilmoittamis-
ta koskeviin säädöksiin.

Keskuskauppakamarin edustajana työryh-
mässä toimi johtaja Pentti Mäkinen.

Esityksestä saatujen ristiriitaisten lausuntojen
vuoksi esityksen valmistelua on jatkettu minis-
teriössä virkatyönä. Kiistanalaisimmaksi ky-
symykseksi nousi esitys taksilupien tarvehar-
kinnasta luopumisesta. Ehdotus hallituksen

¹⁷ http://www.mintc.fi/oliver/upl770-4304_mietint%F6.pdf

esitykseksi on ollut lausuntokierroksella lop-
puvuodesta 2005.

Asiassa on annettu hallituksen esitys edus-
kunnalle 21.4.2006. Esityksen mukaan taksi-
lupien tarveharkinnasta ei olla luopumassa.
Liikenne- ja viestintävaliokunta käsittelee par-
hailaan esitystä. Perustuslakivaliokunta antaa
valiokunnalle lausunnon esityksen suhteesta
perustuslain elinkeinovapauteen.

Laki on suunniteltu tulevaksi voimaan
1.1.2007.

Asiakirjat:	HE 38/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelijat:	Osastopäällikkö Cavén

Keskuskauppakamarin lausunto 11.11.2005

Lausunnossa todettiin, että luonnos uudeksi
taksiliikennelaksi ei toisi merkittäviä ratkaisuja
taksitoimintaa koskevan sääntelyn keskeisim-
piin ongelmiin, erityisesti taksilupien määrän
sääntelyyn ja hinnoitteluun. Uudistuksen kil-
pailua lisäävät vaikutukset olisivat vähäiset.
Uudistus ei käytännössä lieventäisi nykyisiä
elinkeinovapautta koskevia rajoituksia.

Luonnoksessa on ilman perusteluja sivuutettu
kesäkuussa 2004 mietintönsä jättäneen työ-
ryhmän mietinnössä esitetyt, hyvin perustellut
muutosesitykset, joista tärkeimmät olivat tar-
veharkinnasta ja taksanvahvistuksesta luo-
pumisen. Luonnokseen ei sisälly arviota esi-
tyksen yritysvaikutuksista ja vaikutuksista alan
kilpailutilanteeseen, vaikka kauppa- ja teolli-
suusministeriössä on käynnissä laaja hanke
säästösten yritysvaikutusten arvioinnin tehos-
tamisesta. Ennen hallituksen esityksen anta-
mista on laadittava perusteellinen selvitys se-
kä tämän lausuntopyynnön kohteena olevan
luonnoksen että aiemmin esillä olleen työryh-
män esityksen vaikutuksista taksialan yritys-
ten toimintaan.

Luonnoksessa ei ole osoitettu sellaisia alaan
liittyviä erityisiä ongelmia, jotka puoltaisivat
esitettyä kilpailun rajoittamista ja joita ei muilla
keinoin voitaisi säännellä tehokkaasti. Tiukoil-

la lupaehdoilla ja hakijan taloudellista vastuuta koskevilla säännöksillä voidaan tehokkaasti turvata yritystoiminnan vakauteen ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Keskuskauppakamari katsoi, ettei hallituksen esitystä tule antaa lausuntopyyntönsä kohteena olleen luonnoksen pohjalta. Lain uudistamisen lähtökohtana tulee olla vuoden 2004 taksityöryhmän esittämät linjaukset.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.8.2004

Keskuskauppakamari yhtyy työryhmän enemmistön esityksiin taksiliikenteen uudistamiseksi. Keskeisin uudistus olisi taksilupien tarveharkinnasta luopuminen. Samalla esitetään nykyiseen lupien myöntämiseen muutoksia, jotka merkitsisivät taksiluvan saamisen tiukentamista.

Tarveharkinnasta luopuminen ja lupakäytännön tiukentaminen siihen liittyvine valvonnan muutoksineen muodostavat kokonaisuuden, joka tulee Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan toteuttaa sellaisenaan. Näin voidaan säilyttää nykyisen taksijärjestelmän myönteiset puolet ja samalla avata taksijärjestelmä kilpailulle. Tiukennettu lupakäytäntö ja sen tehokas valvonta ovat oikeita keinoja taksipalvelujen korkean laatutason säilyttämiseksi.

Taksilupien tarveharkinnalle ei ole osoitettavissa sellaisia hyväksyttävyyssperusteita, jotka oikeuttaisivat rajoittamaan perustuslaissa turvattua elinkeinovapautta nykyisin voimassa olevan lupajärjestelmän tarkoittamalla tavalla. Tarveharkinta merkitsee aina viranomaisten päätöksellä toteutettua kilpailun rajoittamista lupien määrän osalta. Tarveharkintaan perustuva yrittäjien asettaminen keskenään eriarvoiseen asemaan lupia myönnettäessä merkitsee perusteetonta puuttumista elinkeinonharjoittajien keskinäisiin suhteisiin.

6.2 Tavaraliikennelain kokonaisuudistus

Tavaraliikennelaki on kokonaisuudessaan uudistettu liikenne- ja viestintäministeriön esityksestä. Lailla kumottiin aikaisempi laki luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä. Uudessa laissa säädetään kuljetusten luvanvaraisuudesta, liikenneluvan saamisen edellytyksistä,

liikenneluvan uusimisesta ja muuttamisesta sekä peruuttamisesta, liikenteestä vastaavasta henkilöstä, kansainvälisistä kuljetusluvista, lupia myöntävistä viranomaisista, liikenneyrittäjäkoulutusluvasta ja koulutuksen antamisesta. Lisäksi siirrettiin asetuksesta lain tasolle sellaiset säännökset, jotka perustuslain mukaan edellyttävät lain tasoista sääntelyä.

Pääsääntöisesti ammattimaisen tavaraliikenteen harjoittaminen on edelleen luvanvaraista. Lupa-harkinta on luonteeltaan oikeusharkintaa. Luvan saamisen edellytyksistä säädetään laissa. Liikennelupia ovat yhteisölupa ja kotimaanliikenteen lupa. Uusia kotimaan liikennelupia ei myönnetä jatkossakaan ja voimassa olevien lupien uusimisen ehtoja tiukennetaan. Liikennetraktoreiden lupa-velvollisuudesta luovutaan uudessa laissa. Oikeushenkilöllä tulee edelleen olla liikenteestä vastaava henkilö, joka vastaa liikenteen harjoittamisesta säännösten ja määräysten mukaisesti.

Liikenneluvan myöntää jatkossakin hakijan kotipaikan lääninhallitus. Kuljetusluvan myöntää tulli tai Ajoneuvohallintokeskus. Liikenneyrittäjä-koulutusluvan myöntää Ajoneuvohallintokeskus.

Liikenneyrittäjäkoulutuksen antaminen on uuden lain mukaan luvanvaraista ja koulutuksen järjestämistä valvotaan. Lupa koulutuksen antamiseen on kuitenkin myönnettävä, jos hakija täyttää laissa säädetyt edellytykset.

Lain avulla pyritään saattamaan kaupallisia tavarankuljetuksia koskevat säännökset uuden perustuslain edellyttämälle tasolle. Lain säätämisen tarkoituksena oli aikaisemman lainsäädännön saattaminen vastaamaan EY:n ammattipätevyysdirektiiviä ja perustuslakia. Samalla pyrittiin poistamaan nykyisen lain sisäisiä epä johdonmukaisuuksia.

Hallituksen esitys on jätetty eduskunnalle 31.3.2006. Liikenne- ja viestintävaliokunta ehdotti esitykseen joitakin muutoksia liittyen lähinnä liikennetraktoreiden erityiskysymyksiin, sekä vakavaraisuuteen liikenneluvan edellytyksenä. Eduskunta hyväksyi esityksen ehdotetuin muutoksin.

Asiakirjat:	HE 24/2006 vp LiVM 12/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	21.7.2006
Säädöskokoelman nro:	693/2006 694/2006 695/2006 696/2006 697/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.9.2006
Valmistelija:	Hallitusneuvos Hörkkö

Keskuskauppakamarin lausunto 18.1.2005

Tavarankuljetuksilla on keskeinen merkitys Suomen kilpailukyvyllä. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lainsäädäntöä uudistettaessa Suomessa kuljetustoimintaa harjoittavien toimijoiden välillä on turvattava tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Luonnoksen mukaan elinkeinomuotoisen kaupallisen tavaraliikenteen harjoittaminen tiellä säilyisi edelleen luvanvaraisena, mikä on perusteltua. Luvanvaraisuuden myötä asetetaan luvan saaneelle yritykselle velvoitteita, joita ilman lupaa toimittaessa ei edellytetä. Tämän vuoksi tulisi mahdollisimman huolellisesti arvioida, millaiset vaikutukset luonnoksessa esitetyllä ilman lupaa sallittujen kuljetusten laajentamisella olisi kilpailutilanteeseen kaupallisten kuljetusten markkinoilla.

Lakiesityksen yritysvaikutuksia ei luonnoksen mukaan ole arvioitu. Kuitenkin lailla olisi merkittäviä vaikutuksia sekä lain piiriin tuleville kuljetusyrityksille että lain ulkopuolelle jäävien yritysten toiminnalle. Kun tavarankuljetusten sääntelyllä on laajoja vaikutuksia koko logistiikkaketjulle, Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lakiesityksen yritysvaikutuksista laaditaan perusteellinen arvio ennen hallituksen esityksen antamista.

6.3 Ratalakityöryhmä

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ratatieväyliä koskeva lainsäädäntö ja pohtimaan myös muun raideliikenneinfrastruktuuria koskevan lainsäädännön tarpeellisuutta.

Työryhmän toimikausi on päättynyt 31.10.2005. Sen yhteyshenkilönä toimi hallitusneuvos Kaisa-Leena Välipirtti.

Työryhmä on laatinut mietintönsä hallituksen esityksen muotoon. Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja alkuvuodesta 2006. Liikenne- ja viestintäministeriö on järjestänyt asiassa kuulemistilaisuuden 5.5.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.1.2006

Keskuskauppakamari totesi, että toimiva rataverkko on keskeinen osa koko liikennejärjestelmää ja rataverkon kehittäminen tukee osaltaan koko Suomen ja sen alueiden kilpailukykyä. Tämän vuoksi rautateiden suunnittelu on toteutettava tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Keskuskauppakamari pitää välttämättömänä, että viranomaisten ohella myös elinkeinoelämä on mukana jo suunnittelun alkuvaiheessa. Tämä tulisi todeta nimenomaisesti laissa.

6.4 Sähköiset tienkäyttömaksut

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut virkatyönä hallituksen esitystä sähköisten tienkäyttömaksujen järjestelmän toteuttamiseksi Suomen lainsäädäntöön.

Asiasta on pyydetty lausuntoja 22.6.2006. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 1.9.2006. Esitys on lähetetty liikenne- ja viestintävaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 109/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Yli-insinööri Armi Wilkman

Asian on valmistellut virkatyönä yli-insinööri Armi Wilkman.

V Oikeusministeriö

1 Paremmen sääntelyn toimintaohjelma

Laadukas sääntely on keskeinen osa kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä. Tämä korostuu esimerkiksi EU:n Lissabonin strategiassa. Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät ovat näistä lähtökohdista ehdottaneet valtakunnallisen projektin käynnistämistä paremman sääntelyn toimintaohjelman laatimiseksi.

Valtioneuvoston kanslia asetti 13.4.2005 elinkeino-, työmarkkina- ja kuluttajajärjestöjen sekä hallinnon ja tuomioistuinten edustajista koostuvan hankkeen, jonka tehtävänä on laatia paremman sääntelyn toimintaohjelma.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimi silloinen oikeusministeri Leena Luhtanen. Keskuskauppakamarilta ohjausryhmässä on mukana hallituksen puheenjohtaja Antti Tanskanen. Projektiryhmän puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö Kirsti Rissanen. Projektiryhmässä on mukana Keskuskauppakamarilta johtaja Pentti Mäkinen.

Laadukas lainsäädäntö on välttämätöntä niin yritysten toiminnan kuin kansalaisten hyvinvoinninkin kannalta. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sääntelyn tarve ja vaihtoehdot selvitetään ennen uusien lakien säätämistä. Lainsäädännön tulisi myös olla mahdollisimman selkeää ja yksinkertaista.

Hankkeen tavoitteena oli saada aikaan konkreettinen ohjelma, joka sisältää yhteisesti hyväksytyt säädöspoliittiset periaatteet ja linjat, jotta lainvalmistelu mahdollisimman hyvin tukisi kilpailukykyä ja yritysten toimintaedellytyksiä sekä edistäisi ja turvaisi kansalaisten toimintamahdollisuuksia.

Ohjelman avulla halutaan myös löytää menettämät sille, että voimassa olevan lainsäädännön laadusta ja toimivuudesta kyetään jatkuvasti huolehtimaan. Paremmen sääntelyn toimintaohjelmaa voidaan käyttää myös perustana laadittaessa seuraavien eduskuntavaalien jälkeen hallituksen lainsäädäntöohjelmaa.

Säädösvalmistelun kehittäminen on myös yksi Suomen tulevan EU-puheenjohtajuuskauden teemoista. Suomi on yhdessä Itävallan kanssa mukana neljän puheenjohtajamaan hankkeessa, jonka tavoitteena on edistää parempaa sääntelyä Euroopassa muun muassa yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi.

Ohjelman määräaika oli toukokuun 2006 lopussa. Valmis toimintaohjelma¹⁸ luovutettiin pääministeri Matti Vanhaselle 30.8.2006. Ohjelman yhteydessä julkaistiin myös katsauksia Suomen lainsäädäntökehitykseen vuosina 1985-2005¹⁹ sekä hallinnonalakohtaiset selvitykset lainsäädäntökäytännöstä samalta ajalta.

2 Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmalla on pyritty vahvistamaan edustuksellisen demokratian toimivuutta ja aktivoimaan kansalaisia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.²⁰ Tavoitteena oli lisätä kansalaisten äänestysaktiivisuutta sekä parantaa kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia myös vaalien välillä. Ohjelmassa kiinnitettiin huomiota erityisesti niihin kansalaisryhmiin, joiden vaikuttamis- ja osallistumisaktiivisuuden taso on ollut alhainen.

Politiikkaohjelmaa ovat olleet toteuttamassa oikeusministeriö, opetusministeriö, sisäministeriö, valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia.

Ohjelman koordinoivana ministerinä toimi oikeusministeri Leena Luhtanen ja ohjelmajohtajana Seppo Niemelä oikeusministeriöstä.

¹⁸ http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j08-paremmen-saeantelyn-toimintaohjelma-osa-1/pdf/Paremmen_saeantelyn_toimintaohjelma_Osa_1_verkko.pdf

¹⁹ http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j09-katsauksia-suomen-lainsaeadaentoekehitykseen-1985-2005-parsa-osa-2/pdf/Katsauksia_Suomen_lainsaeadaentoekehitykseen_1985-2005_Paremmen_saeantelyn_toimintaohjelma_Osa_2_verkko.pdf

²⁰ Lisätietoja: <http://www.om.fi/20440.htm>

Politiikkaohjelma on ladattavissa luettavaksi osoitteesta <http://www.om.fi/uploads/3br9ngd.pdf>

Ohjelmajohtaja Seppo Niemelä on antanut 7.9.2006 lausunnon²¹ ohjelmasta eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle. Lausunnossa todetaan, että politiikkaohjelman työtä jatkaa ministeriöiden piirissä toimiva demokratiaverkosto. Niemelä jää kuitenkin kaipaamaan nykytilan tarkempaa selvittämistä ja seuranta.

3 Yhtiöoikeus

3.1 Osakeyhtiölain kokonaisuudistus

Oikeusministeriö asetti 16.2.2001 työryhmän valmistelemaan osakeyhtiölain kokonaisuudistusta. Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja parantaa sen toimivuutta. Oikeusministeriön työryhmän toimikausi päättyi 15.5.2003. Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Manne Airaksinen. Keskuskauppakamarin lakivaliokunnan silloinen puheenjohtaja Marja Hanski oli työryhmän jäsen. Työryhmä luovutti mietinnön 6.5.2003.²² Marja Hanski jätti mietinnöstä lausuman.

Lisäksi oikeusministeriö asetti työryhmän seurantaryhmän. Keskuskauppakamarin edustajana seurantaryhmässä toimi osastopäällikkö Leena Linnainmaa.

Työryhmän mietintö sisältää toimeksiannon mukaisesti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen uudeksi osakeyhtiölaiksi. Tavoitteena on ollut yritysten toimintamahdollisuuksien hallittu lisääminen ilman, että velkojien ja vähemmistöosakkeenomistajien asema olennaisella tavalla muuttuisi. Ehdotuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota pienten yhtiöiden asemaan.

Työryhmän ehdotus sisältää merkittäviä muutosehdotuksia, joita ovat esimerkiksi siirtymien aidosti nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään, yhtäältä varojen jakamista koskevien säännösten liberalisointi ja toisaalta niiden täsmentäminen, yritysten rakennejärjestelyvaihtoehtojen monipuolistaminen ja itse menet-

²¹

<http://www.om.fi/Etusivu/Ajankohtaista/Kansalaisvaikuttamisenpolitiikkaohjelma/Julkaisutjaaineistot/Muutjulkaisutjaaineistot/OhjelmajohtajanSeppoNiemelanlausuntoeduskunnantulevaisuusva>

²² <http://www.om.fi/19380.htm>

telyjen nopeuttaminen sekä oikeussuojakeinojen täsmentäminen.

Työryhmän mietinnöstä pyydetyistä lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä.²³ Lausunnoissa pidettiin tilannearvioita yleisesti ottaen oikeina ja suhtauduttiin myönteisesti esitettyyn suunnitelmaan osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen toteuttamisesta. Lausunnoissa korostettiin tarvetta samalla yhtäältä osakeyhtiölainsäädännön sekä toisaalta vero- ja arvopaperimarkkinalainsäädännön yhteensovittamista. Oikeusministeriö järjesti 28.1.2004 lain jatkovalmistelusta keskustelutilaisuuden, johon osallistuivat osakeyhtiölakityöryhmän seuranta-työryhmässä edustettuina olleet tahot.

Hallituksen esitys asiassa on annettu eduskunnalle 2.9.2005. Talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä, jonka laatimisen yhteydessä keskustelua herättivät muun muassa vähimmäisosakepääoman määrän muuttaminen, osakeomistuksen julkisuuskysymykset sekä tilintarkastukseen liittyvät seikat. Talousvaliokunta ehdotti muutoksia esitykseen muun muassa osakepääoman vähimmäismäärän osalta. Valiokuntakäsittelyn perusteella lain vähimmäisosakepääomavaatimus laskettiin 8 500 eurosta 2 500 euroon.

Eduskunta vahvisti lakiehdotukset 21.7.2006, ja ne ovat tulleet voimaan 1.9.2006 alkaen.

Merkittävimmät muutokset aikaisempaan lainsäädäntöön ovat osakepääoman vähimmäismäärän aleneminen 2 500 euroon, yleistoimialan salliminen sekä aiempaa laajemmat mahdollisuudet yritysmuodon muutoksiin.

Uusi laki sallii osakeyhtiön toimialan ilmoittamisen niin sanottuna yleistoimialana, jolloin yhtiö voi harjoittaa mitä tahansa laillista liiketoimintaa. Uudistus lisää hallituksen toimivaltaa suhteessa osakkeenomistajiin niissä yrityksissä, joissa yleistoimiala otetaan käyttöön. Toimi-alamääritys on myös rahoittajatahojen kannalta tärkeä tieto, ja sen yleisluontoisuus lisää rahoittajan riskiä.

Lakiuudistus mahdollistaa myös joukon uusia yhtiömuodon muutoksia. Osakeyhtiö voidaan uuden lain mukaan muuttaa henkilöyhtiöksi tai

²³ <http://www.om.fi/23493.htm>

yksityisliikkeeksi. Vastaavat säädökset puuttuvat kuitenkin vielä verolainsäädännöstä, ja ankara verokohtelu tekee ainakin lain voimaantulovaihteessa ongelmalliseksi soveltaa käytännössä lain sallimia yhtiömuodon muutoksia.

Asiakirjat:	HE 109/2005 vp TaVM 7/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	21.7.2006
Säädöskokoelman nrot:	637/2006
624/2006	638/2006
625/2006	639/2006
626/2006	640/2006
627/2006	641/2006
628/2006	642/2006
629/2006	643/2006
630/2006	644/2006
631/2006	645/2006
632/2006	646/2006
633/2006	647/2006
634/2006	648/2006
635/2006	649/2006
636/2006	650/2006
	651/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.9.2006
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Pekka Pulkkinen

Keskuskauppakamarin lausunto 19.9.2003

Keskuskauppakamari on tyytyväinen uudistuksella tavoiteltavaan lain selkeyteen. Tyytyväisyyttä ei sen sijaan herätä yhtiö- ja verolainsäädännön erillinen valmistelu. Huolta kannetaan myös osakeyhtiön 8000 minimiosakepääoman siirtymäajasta, vahingonkorvaussäännösten kiristämisestä, varojen jakoon ehdotetuista muutoksista sekä monista muista mietintöön sisältyvistä ehdotuksista.

Keskuskauppakamarin lausunto 28.11.2000

Osakeyhtiölain kokonaisuudistus on tarpeellinen. Olennainen kysymys on eri säädösten yhteensopivuus. Verolainsäädännön, arvoperimarkkinalain ja osakeyhtiölain keskinäisen yhteyden tulee olla nykyistä selkeämpi.

3.2 Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen

Oikeusministeriö on asettanut 18.5.2004 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen asunto-osakeyhtiölain uudistamiseksi. Säännöksiä

pyritään selventämään erityisesti kiinteistön kunnossapidon, osakkaan tekemien muutosten sekä osakkaan ja yhtiön vastuun osalta.

Selvityksen käsittelemät lakimuutokset ovat liittyneet kunnossapitoon, osakkaan muutostöihin sekä vastuuta koskeviin säännöksiin. myös vastikesäännöksiä on käsitelty.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen. Sen määräaika oli ensin 30.11.2005, mutta aikaa jatkettiin 28.2.2006 asti.

Työryhmän lisäksi asiaa on käsitellyt sen toimintaa seurannut seurantatyöryhmä. Seurantaryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola. Keskuskauppakamaria seurantatyöryhmässä edusti apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

Työryhmän mietintö on luovutettu 10.5.2006 oikeusministeri Leena Luhtaselle. Oikeusministeriö järjesti asiasta lausuntokierroksen keuhalla 2006. Lausuntokierros päättyi 1.9.2006.

Mietinnön perusteella on tarkoitus valmistella hallituksen esitys annettavaksi uuden vaalikauden eduskunnalle vuoden 2007 aikana. Lain on suunniteltu tulevan voimaan vuonna 2008.

Keskuskauppakamarin lausunto 5.9.2006

Keskuskauppakamari pitää ehdotusta pääosin kannatettavana. Keskuskauppakamari pitää erityisen onnistuneena mm. ratkaisua luopua nykyisin viittaustekniikasta ja kirjoittaa tarpeelliset säännökset suoraan asunto-osakeyhtiölakiin.

Joihinkin yksityiskohtiin kiinnitettiin kuitenkin huomiota. Keskuskauppakamari ei kannata mietinnössä esitettyjä johdon ja osakkeenomistajan vastuun kiristämistä koskevia säännöksiä.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2005

Keskuskauppakamari suhtautuu väliraportin ehdotuksiin myönteisesti. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että myös vakiintuneet menettelytavat kirjataan lakiin selkeästi. Osakkaan kirjallisen muutostyöilmoituksen

sisältövaatimusten tarkempaa sääntelyä tulisi vielä harkita. Keskuskauppakamari pitää josakin määrin ongelmallisena sitä, että ehdotuksessa ei esitetä mitään takarajaa osakkaan muutostyöilmoituksen käsittelemiselle. Lailla tulisi asettaa takaraja, johon mennessä hyväksyminen tai kieltö tulee antaa. Keskuskauppakamari toivoo, että työryhmä pohtii jatkovalmistelussa myös isännöitsijälle kuuluvaa vastuuta. Lisäksi isännöitsijän asemaa suhteessa hallitukseen tulee selvittää.

3.3 Eurooppaosuuskunta-asetukseen liittyvä kansallinen lainsäädäntö

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään Euroopan Yhteisön eurooppaosuuskunta-asetuksen voimaantuloon liittyvän osuuskunta- ja kaupparekisterilainsäädännön muutostarvetta. Esitys muutoksista on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi päättyi 30.11.2005²⁴.

Eurooppaosuuskuntaa (SCE) koskien annettiin 22.4.2003 neuvoston asetus 1435/2003. Asetus on tullut voimaan 18.8.2006, mihin mennessä jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä on tullut muuttaa asetuksessa edellytetyllä tavalla.

Kyseessä on yhteisömuoto, joka on tarkoitettu osuuskuntamuodossa harjoitettuun valtiolliset rajat ylittävään toimintaan. Sääntelyn mallina on käytetty suurimmalta osin EY:n eurooppayhtiöasetusta²⁵ ja yhtiöoikeudellisia direktiivejä, jotka koskevat jäsenvaltioiden julkisia osakeyhtiöitä. Asetuksessa on aineellisia säännöksiä SCE:n perustamisesta, vähimmäispääomasta, osuuskunnan kokouksesta, hallinnosta, kotipaikasta ja sen siirtämisestä, SCE:n muuttamisesta kansallisen lainsäädännön mukaiseksi osuuskunnaksi sekä eräistä SCE:n vähemmistöjäsenien suojaan SCE:n purkamiseen liittyvistä asioista.

Hallituksen esitys asiassa on annettu eduskunnalle 19.5.2006, jonka jälkeen asia on ollut käsiteltävänä talousvaliokunnassa. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen talousvaliokunnan mietinnön mukaan muuttamattomana.

Asiakirjat:	HE 54/2006 vp
--------------------	-------------------------------

²⁴ työryhmän mietintö <http://www.om.fi/33976.htm>

²⁵ neuvoston asetus 2157/2001

	TaVM 9/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nrot:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen

Keskuskauppakamarin lausunto 19.1.2006

Keskuskauppakamari pitää työryhmän mietintöä hyvin valmisteltuna, mutta kiinnittää huomiota muuhun lainsäädäntöön kohdistuviin moniin viittauksiin, jotka tekevät laista vaikealukuisen. Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että sallittuja poikkeamismahdollisuuksia on käytetty hyväksi silloin, kun poikkeamisella on voitu yhdenmukaistaa sääntelyä suhteessa kansalliseen sääntelyyn osuuskunnista. Rajat ylittävissä sulautumisissa käytetään yleensä sopimuskielenä englantia. Keskuskauppakamari pitää siksi suotavana, että kaupparekisteriviranomainen hyväksyisi myös englanninkieliset hakemukset.

4 Sopimusoikeus, kuluttajansuoja

4.1 Kuluttajavalituslautakunnan uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama kuluttajariitatyöryhmä (entinen asumisturvatyöryhmä) antoi loppumietintönsä, Erimielisyyksien ratkaiseminen tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä, syksyllä 2002. Työryhmä ehdotti loppumietinnössään kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain (42/1978) korvaamista uudella lailla, joka mahdollistaisi lautakunnan kehittämisen ja joustavamman toiminnan. Samalla työryhmä ehdotti lautakunnan nimen muuttamista kuluttajariitalautakunnaksi. Työryhmä katsoi myös, että asumisturva-asioita samoin kuin arvopaperisijoittamista koskevat riidat tulee saattaa eräin poikkeuksin kuluttajariitalautakunnan toimivaltaan piiriin.

Oikeusministeriö asetti 5.12.2003 työryhmän valmistelemaan lautakunnan siirtämistä oikeusministeriön hallinnonalalle. Työryhmä antoi mietintönsä 30.6.2004.²⁶

²⁶ <http://www.om.fi/26307.htm>

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmassa todetaan, että kuluttajavalituslautakunta siirrettäisiin oikeusministeriön hallinnon alalle. Samalla lautakunnan toimivaltaa laajennettaisiin koskemaan asuinhuoneiston vuokrauksesta ja asumisoikeudesta syntyviin erimielisyyksiin ja arvopaperisijoittamista koskeviin kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin erimielisyyksiin.

Työryhmä ehdotti mietinnössään lautakunnan toimivallan laajentamista koskemaan eräin rajoituksin asuinhuoneistojen vuokrausta ja asumisoikeutta koskevia asioita sekä sijoitustoimintaan liittyviä kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä erimielisyyksiä. Koska toimivallan laajentamisen edellyttämiä lisäresursseja ei saatu vuosille 2005 - 2006, hallituksen esitystä ei ole annettu.

Työryhmä katsoi, että ryhmävalitusmahdollisuus olisi luontevammin selvitettävissä oikeusministeriön 24.3.2004 asettaman, ryhmäkanteen käyttömahdollisuuksia selvittävässä työryhmässä. Ryhmäkannetyöryhmän mietintö valmistui 1.4.2005. Hallitus päätti iltakoulukäsittelyssä 15.6.2005, että ryhdytään valmistelemaan ryhmävalituksen käyttöön ottoa kuluttajavalituslautakunnassa.²⁷

Oikeusministeriö asetti 9.8.2005 uuden työryhmän valmistelemaan kuluttajavalituslautakuntaa koskevan lainsäädännön uudistamista. Työryhmä tutki myös ryhmävalituksen käyttöönoton mahdollisuuksia. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoja kevään 2006 aikana.

Mietinnössä ehdotettiin muun muassa, että sijoitusasiat jätettäisiin lautakunnan toimivallan ulkopuolelle.

Ryhmävalituksen käyttöönoton lisäksi hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kuluttajavalituslautakunnan nimen muuttamiseksi kuluttajariitalautakunnaksi.

²⁷ Ks. asiasta myös Lainsäädäntökatsauksen kohta ryhmäkannetyöryhmästä.

Mietinnön perusteella on annettu hallituksen esitys eduskunnalle 12.9.2006. Ehdotus on parhaillaan talousvaliokunnan käsiteltävänä.

Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma.

Asiakirjat:	HE 115/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nrot:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma

Keskuskauppakamarin lausunto 4.5.2006

Keskuskauppakamari pitää kuluttajavalituslautakuntaa olennaisena osana kuluttajansuojajärjestelmäämme. Riittävien resurssien varmistamisen ohella lautakunnan toimintaa on tehostettava. Menettely kuluttajavalituslautakunnassa on yksinkertaisten asioiden osalta nykyisellään liian raskasta. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että mietinnössä ehdotetut tehostamistoimet otetaan pikaisesti käyttöön.

Asumisasiat

Työryhmä ehdottaa kuluttajavalituslautakunnan toimivallan laajentamista niin, että se kattaisi asuinhuoneistojen vuokrausta koskevat asiat samoin kuin asumisoikeutta koskevat asiat. Keskuskauppakamari kannattaa lautakunnan toimivallan laajentamista tältä osin, sillä kyseisissä asioissa ei tuomioistuinkäsittelylle ole järjestetty vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja.

Sijoitustoiminta

Keskuskauppakamari vastustaa lautakunnan toiminnan laajentamista sijoitustoimintaan liittyviin erimielisyyksiin. Mietinnössä ei ole esitetty ehdotukselle mitään muuta perustelua kuin viittaus vakuutusasioita koskevia riitoja käsitteleviin toimielimiin. Mitään oikeussuojan saatavuuteen liittyvää tarvetta ei ehdotuksen perusteluksi ole esitetty. Ehdotus ei ole kuluttajien edun mukainen.

Käytännössä kuluttajavalituslautakunnan toimivallan laajentaminen sijoitusasioihin merkitsee sitä, että asiaa ei valmistelisi alaa tunteva henkilöstö. Ehdotus ei ole kuluttajien edun mukainen ottaen huomioon olemassa oleva hyväksi ratkaisuksi osoittautunut arvopaperilautakunta.

Ryhmävalitus

Keskuskauppakamari kannattaa ryhmävalituksen käyttöönottoa. Ryhmävalituksen edellytyksenä tulisi kuitenkin olla, että ryhmävalitus on asiassa tarkoituksenmukainen käsitteilytapa. Tämä vaatimus ei sisälly ryhmävalitusta koskevaan ehdotettuun 4 §:ään eikä sen perusteluihin. Keskuskauppakamari ehdottaa, että jatkovalmistelussa 4 §:ään lisätään vaatimus ryhmävalituksen tarkoituksenmukaisuudesta.

Keskuskauppakamarin lausunto 14.10.2002

Keskuskauppakamarin mukaan uusien tehtävien antamisessa kuluttajavalituslautakunnalle on riski, että valitusten käsittelyajat venyisivät entisestään. Keskuskauppakamari ei kannata ehdotusta arvopaperisijoittamista koskevien riitojen kuulumisesta lautakunnan toimivallan piiriin.

4.2 Kuluttajaneuvonnan kehittäminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään kuluttajaneuvonnan siirtämistä kunnilta valtion toteutettavaksi, ja tähän liittyvästä kehittämistyöstä.

Työryhmä on saanut työnsä päätökseen toukokuussa 2006, ja sen mietinnöstä on pyydetty lausuntoja elokuuhun 2006 mennessä.

Asiaa valmistelee kaupallinen neuvos Ilkka Cantell.

Keskuskauppakamarin lausunto 26.7.2006

Keskuskauppakamari kannattaa kuluttajansuojajärjestelmän mahdollisten puutteiden selvittämistä ja sellaisia toimenpiteitä, joilla järjestelmää voidaan joustavasti ja kustannustehokkaasti kehittää. Uusien monimutkaisten, vaikutuksiltaan tuntemattomien järjestelmien, kuten ryhmäkanteen, käyttöönoton sijasta on

syötä kehittää nykyjärjestelmäämme. Näin kuluttajansuojan korkea taso saadaan varmistettua ilman yrityksille ja koko yhteiskunnalle aiheuttavia haittavaikutuksia, joita esimerkiksi raskaasta ja kalliista ryhmäkantejärjestelmästä seuraisi.

Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän ehdotuksia kuluttajaneuvonnan kehittämiseksi. Ehdotusten toteuduttua kuluttajien käytössä on asumispaikasta riippumatta kuluttajansuojakysymyksiin erikoistuneiden asiantuntijoiden verkosto.

Lisäksi Keskuskauppakamari pitää kuluttajaviranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä keskeisenä tekijänä kuluttajansuojan edistämässä. Epäselvyyksien tehokas ja juridisesti kestävä ratkaiseminen on sekä kuluttajien ja elinkeinoelämän etu. Kuluttajaneuvonnan kehittämisessä on syytä kiinnittää huomiota niihin mahdollisuuksiin, joita eri tahojen yhteistyö tarjoaa esimerkiksi valistustyön ja ongelmatilanteiden ratkaisun osalta.

4.3 Sopimattomat kaupalliset menettelyt

Komissio antoi 18.6.2003 direktiiviehdotuksen sopimattomista kaupallisista menettelyistä KOM(2003) 356.^[1]

Tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja saavuttaa korkea kuluttajansuojan taso yhdenmukaistamalla jäsenvaltioiden säännökset sellaisista hyvän tavan vastaisista tai muuten sopimattomista kaupallisista menettelyistä, jotka vahingoittavat kuluttajien taloudellisia etuja.

Direktiiviehdotus perustuu sopimattomat kaupalliset menettelyt kieltävään yleislausekkeeseen. Menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on vastoin ammatillisen huolellisuuden vaatimuksia ja jos se merkittävästi vääristää tai on omiaan merkittävästi vääristämään keskivertokuluttajan, jolle se on osoitettu tai jonka se tavoittaa, taloudellista käyttäytymistä tai, jos menettely on kohdistettu erityisesti tiettyyn kuluttajaryhmään, ryhmän keskivertojäsenen taloudellista käyttäytymistä. Sopimattomina pidetään erityisesti sellaisia menettelyjä, jotka

ovat direktiivissä yksityiskohtaisesti määritellyllä tavalla harhaanjohtavia tai aggressiivisia.

Direktiiviehdotus on hyväksytty Euroopan parlamentissa 11.5.2005^[2]. Direktiivi tulee panna täytäntöön 12.6.2007 mennessä.

Ministeriö nimesi toukokuussa 2006 työryhmän, jonka tehtävänä on panna direktiivi täytäntöön. Työryhmä valmistelee ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän puheenjohtajana toimii lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä. Työryhmän jäsen lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen toimii työryhmän sihteerinä. Keskuskaupakamaria työryhmässä edustaa johtaja Pentti Mäkinen. Työryhmä aloittaa varsinaisen työskentelynsä Suomen puheenjohtajuuskauden jälkeen. Työ tulee saada valmiiksi 30.4.2007 mennessä.

4.4 Sähköinen kaupankäynti

UNCITRAL antoi täysistunnossaan heinäkuussa 2001 sähköisen kaupankäynnin työryhmälle²⁸ tehtäväksi ryhtyä valmistelemaan sähköistä sopimuksentekoa koskevaa kansainvälistä yleissopimusta²⁹.

Yleissopimus koskee eräin poikkeuksin kaikenlaisia liiketosopimuksia. Se ei kuitenkaan kata kuluttajasopimusten alaa. Määräykset ovat pääosin teknisluontoisia, ja ne on tarkoitettu varmistamaan viestien pätevyys ja syrjimättömyys sekä sopimuksen tekemisen että suorituksen yhteydessä.

UNCITRAL hyväksyi yleissopimustekstin Wienissä 4-15.7.2005 ja päätti suositella sen hyväksymistä YK:n yleiskokoukselle syyskuussa 2005. Suomessa asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä.

Euroopan Yhteisöjen Komissio on tehnyt asiasta selvitystä alkuvuodesta 2006. On vielä harkinnassa, ehdottaako Komissio sopimuksen allekirjoittamista ja voimaansaattamista.

²⁸ Working Group on Electronic Commerce

²⁹ Työryhmän käsittelyn pohjana ollut luonnos löytyy osoitteesta

<http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/sessions/38th.html>

5 Velvoiteoikeus

5.1 Saatavien siirto kansainvälisessä kaupassa

UNCITRALin kansainvälistä sopimuskäytäntöä käsittelevässä työryhmässä on valmisteltu syksystä 1995 lähtien ehdotusta yleissopimukseksi, jonka tarkoituksena on luoda oikeudelliset puitteet lähinnä USA:ssa laajasti käytössä oleville rahoitusmuodoille. Rahoituksen vakuutena käytettäisiin saatavia, jotka siirretään rahoittajalle ja saatavat voitaisiin siirtää edelleen useitakin kertoja peräkkäin. Tarkoituksena on kehittää säännöstö, jonka avulla voidaan varmistaa, ettei siirto heikennä velallisen asemaa. Samalla pyritään turvaamaan muiden velkojien oikeudet.

Yleissopimus hyväksyttiin UNCITRALin 34. istunnossa Wienissä heinäkuussa 2001.³⁰ Syksyllä 2001 YK:n yleiskokous hyväksyi sen YK:n yleissopimukseksi ja avasi jäsenvaltioiden allekirjoitettavaksi.

Sopimus kuuluu osittain EU:n toimivaltaan. Allekirjoittamisesta ei ole vielä päätetty.³¹

5.2 Vakuutusopimuslain muuttaminen

Oikeusministeriö on asettanut 16.2.2005 työryhmän tutkimaan vakuutusopimuslain muuttamistarpeita. Työryhmän mietintö on valmistunut kesällä, ja se on ollut lausuntokierroksella syyskuussa.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma. Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2006. Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausuntoja syksyllä 2006.

Vaikutusarvioinnin mukaan muutosten on tarkoitus liittyä etupäässä sääntelyn selkeyteen, ei luoda osapuolille uusia vaatimuksia. Näillä näkymin lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi ollaan kuitenkin laajentamassa.

³⁰ <http://www.uncitral.org>

³¹ Lisätietoa verkko-osoitteesta <http://www.uncitral.org> ("travaux préparatoires" ja "international payments").

5.3 Valmismatkalainsäädännön muuttaminen

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään valmismatkalainsäädännössä ilmenneiden ongelmien poistamista. Työryhmä keskittyy erityisesti seuraaviin ongelma-alueisiin:

Lain soveltamisalan ja käsitteiden selkiyttäminen, vakuusjärjestelmän kehittäminen sekä tiedonantovelvoitteiden täsmentäminen.

Lain valmistelun käynnistäminen liittyy osittain Töölön Matkatoimisto Oy:n konkurssiasian selvittelyn esille tuomiin ongelmakohtiin.

Työryhmän on määrä saada työnsä päätökseen vuoden 2006 loppuun mennessä.

6 Prosessioikeus

6.1 Ryhmäkannetyöryhmä

Ryhmäkanteella saatetaan vireille oikeudenkäynti, jossa käsitellään keskitetysti vaatimuksia, joita henkilöjoukolla on samasta perusteesta johtuen. Kaikkien ryhmän jäsenten henkilöllisyys ei ole alun alkaen tiedossa. Heidän vaatimuksensa ovat keskenään samantyyppisiä.

Suomessa ryhmäkannetta on valmisteltu 1990-luvulla kahden eri työryhmän toimesta. Ruotsissa on tullut vuoden 2003 alusta voimaan ryhmäkannetta koskeva lainsäädäntö.

Oikeusministeriö asetti 24.3.2004 työryhmän selvittämään ryhmäkanteen käyttömahdollisuudet. Työryhmän tehtävänä oli arvioida aikaisemman valmistelun sekä tapahtuneen ulkomaisen ja kansallisen kehityksen pohjalta tarve ja mahdollisuudet ryhmäkanteen käyttöön. Työryhmän tuli tarkastella ryhmäkanteen käytettävyyttä kuluttajakauppaa ja ympäristövahinkoja koskevissa asioissa. Lisäksi oli pohdittava tarvetta menettelyyn muissa asiaryhmissä sekä harkita, olisiko menettely käytettävissä kaikissa riita-asioissa vai ainoastaan tietyissä asiaryhmissä. Lisäksi selvitettiin, millaisten yhteisten riitakysymysten ja vaatimusten käsittelemiseen ryhmäkanteen soveltua ottaen huomioon nykyinen vahingonkorvauslainsäädäntö ja -käytäntö. Lähtökohtana oli,

että ryhmäkanteen voisivat panna vireille ryhmään kuulumaan tulevat yksittäiset henkilöt, eri edunvalvontajärjestöt tai toimivaltaiset viranomaiset. Työryhmän tuli tarkastella, miten määräytyisi, keitä henkilöitä ryhmäkanteeseen annettava ratkaisu koskisi ja miten oikeudenkäynnin kustannukset tulisi kattaa ja korvata. Työryhmän tuli myös selvittää, mitä mahdollisia ongelmia ryhmäkannemenettelyyn voisi liittyä ja miten niitä voidaan torjua. Selvityksessä ei tehty säännösehdotuksia.

Työryhmän määräaika oli alun perin 30.10.2004, mutta sitä pidennettiin 31.1.2005 asti. Mietintö annettiin oikeusministeriölle lopulta 1.4.2005. Työryhmä ei päässyt asiassa yksimielisyyteen, vaan mietinnössä päädyttiin esittämään vaihtoehtoja ryhmäkanteen toteuttamiselle. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Elinkeinoelämän edustajat vastustivat ryhmäkannetta, ja kannattivat ryhmäkanteen sijaan kuluttajavalituslautakunnan toiminnan tehostamista ja pilottioikeudenkäyntien kehittämistä. Itse ryhmäkanteen toteuttamisvaihtoehtoista olivat esillä yleinen ryhmäkanteen tai vain tiettyihin oikeudenaloihin rajattu toteutus.

Oikeusministeriö on 9.8.2005 asettanut uuden työryhmän valmistelemaan ryhmäkannelainsäädäntöä. Työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 16.3.2006. Työryhmällä oli työvaliokunta. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä oli apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

Työryhmän tehtävänantona oli valmistella ehdotus ryhmäkannelaiksi, jota sovellettaisiin kuluttajasuhteita koskeviin riita-asioihin kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksien mukaisessa laajuudessa. Ryhmäkanteen olisi viranomaisloitteinen ja kantajana toimisi kuluttaja-asiamies. Ryhmään kuulumisen edellyttäisi lähtökohtaisesti erillistä ryhmään ilmoittautumista.

Ympäristövahinkojen osalta ensisijainen kanneoikeus olisi Länsi-Suomen ympäristökeskuksella ja toissijainen kanneoikeus olisi erilaisilla ympäristöjärjestöillä. Kanteen piirissä olisivat sekä kuluttaja-asioiden että ympäristövahinkojen osalta vain ne, jotka ovat ilmoittautuneet kantaa tavoittelevaan ryhmään (opt-in).

Työryhmän mietintö annettiin riitaisena. Se sisälsi viisi eriävää mielipidettä. Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja 2.5.2006 mennessä.

Työryhmän mietinnön antamisen jälkeen asiasta on käyty ministeritason keskustelua. Hallituksen esitys asiassa on annettu eduskunnalle 29.9.2006, ja se on lähetetty lakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 154/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Välimaa

Pääministeri Vanhasen hallitusohjelma

Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelman oikeuspolitiikkaa koskevassa jaksossa 14 todetaan, että ryhmäkanteen käyttömahdollisuudet selvitetään mm. kuluttajakauppa-asioissa. Oikeusministeriön strategia-asiakirjassa vuosiksi 2003-2013 on todettu tarve parantaa oikeussuojan saatavuutta kuluttajakauppaan, vakiosopimuksiin ja ympäristövahinkoihin liittyvissä asioissa, joissa on asianosaisryhmä, jolla on samasta perusteesta johtuvia vaatimuksia.

Keskuskauppakamarin apulaisjohtaja Leena Linnainmaan eriävä mielipide työryhmän mietinnössä

Työryhmässä ei ole tullut esille seikkoja, joiden perusteella ryhmäkannetta voitaisiin pitää tarpeellisenä. Merkittävä lainmuutos edellyttää, että muutoksen tarpeellisuus on selvitetty ja että saatavat hyödyt ovat olennaisesti haittoja suuremmat. Kuluttajansuojajärjestelmämme tarjoaa jo nykyisellään suuren määrän oikeussuojakeinoja, ja niiden täydennykseksi valmistellaan parhaillaan ryhmävalitusta. Toisaalta pilottikanteen kehittäminen on jäänyt kokonaan syrjään, vaikka edellisen työryhmän kuulemat laajoja oikeudenkäyntejä hoitaneet asiantuntijat pitivät pilottikannetta toimivana ja toisaalta ryhmäkannetta raskaana, kalliina ja hitaana menettelynä.

Työryhmän enemmistön tavoitteena on mahdollistaa hyvinkin pienten vaatimusten käsittely oikeudenkäynnissä. Tämä tavoite poikkeaa

siitä yleisesti hyväksytystä ajatuksesta, että oikeudenkäynnin edellytyksenä on oltava oikeussuojan saamisen tarve. Ei voida pitää oikeana, että valtion varoilla ja kuluriskillä käydään oikeutta mahdollisesti hyvinkin pienistä erimielisyyksistä. Ruotsin kokemuksiin viittaaminen on ennenaikaista eikä perustu tietoon. Ruotsin lain vaikutukset selvitetään vuonna 2007, kun on kulunut neljä vuotta ryhmäkannelain voimaantulosta.

Valmisteilla oleva kuluttajavalituslautakuntaa koskeva ryhmävalitusmenettely edistää pienten kiistojen käsittelyä. On erikoista, jollei ryhmävalitusmenettelyn toimivuutta ja vaikutuksia selvitetä ennen kuin mahdollistetaan muita, huomattavasti raskaampia menettelyjä.

Erityisen vahingollinen ryhmäkanteen on arvopaperimarkkinoiden kannalta. Suomen kansantalous on riippuvainen ulkomaisesta osakeomistuksesta, onhan listayhtiöidemme ulkomainen omistus suurempi kuin missään muussa maassa. Työryhmän enemmistö kuitenkin uskoo mietinnön mukaan, että kansainväliset sijoittajat ottavat selvää suomalaisesta lainsäädännöstä. Ajatus ei ole realistinen, mistä on osoituksena se, että suomalaiset osakkeet ovat jo nykyisellään kilpailijamaihin verrattuna alemmalla arvostustasolla.

Hankkeen riskejä lisää merkittävästi se, että sijoitusasiat kuuluvat lakiehdotuksen soveltamisalaan. Arvopaperimarkkinoiden jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta ja esitevastuuta koskevat säännökset ovat monimutkaisia ja vaativat erityistä perehtyneisyyttä alan säännöksiin ja käytäntöön. On yllättävää, että työryhmän enemmistö katsoo Kuluttajaviraston sopivaksi viranomaiseksi käsittelemään näitä asioita. Silloinkin kun arvopaperimarkkinoihin liittyviä asioita hoitavat niihin erityisesti perehtyneet alan asiantuntijat, oikeudenkäynnin lopputulos ei ole ennalta selvä. On myös huomattava, että mietinnön toteuttaminen johtaisi siihen, että sijoittajien oikeudenkäyntejä voitaisiin hoitaa valtion kuluriskillä.

Ehdotetun ryhmäkannemenettelyn ongelmallisuutta lisää se, ettei kanteen soveltuvuutta ryhmäkannemenettelyssä käsiteltäväksi päätetä erillisellä valituskelteisellä päätöksellä. Siten vastaaja voi joutua pitkälliseen oikeudenkäyntiin, ja vasta sen päätteeksi todetaan, ettei tapaus soveltunutkaan ryhmäkanteena

käsiteltäväksi. Tätä ei voida pitää mielekkäänä myöskään kantajan kuluvaluun kannalta. Viitataan myös edellisen ryhmäkannetyöryhmän mietintöön sisältyvään elinkeinoelämän edustajien lausumaan, jossa perustellaan ryhmäkanteen tarpeettomuutta ja haitallisuutta.

Ympäristövahingot

Ympäristöoikeudessa yleisiä etuja suojataan ympäristölainsäädännöllä, jossa on yksityiskohtaiset säännökset ympäristövaikutusten selvittämisestä ja kuulemismenettelyistä. Suomen poikkeuksellisen tiukat ympäristölupaa koskevat säännökset ehkäisevät varsin tehokkaasti vahinkojen syntymistä. Onkin erikoista, että mietinnössä annetaan ymmärtää, ettei ympäristövastuu toteudu vaikutuksiltaan laajoissa ympäristövahingoissa, vaikka yhtään esimerkkitapausta nykyjärjestelmän toimimattomuudesta ei ole onnistuttu löytämään.

Vahingonkorvaus- tai prosessioikeudellisia säännöksiä ei ole tarkoituksenmukaista käyttää yleisten etujen suojaamiseksi ympäristöoikeudessa. Jos epäkohtia havaitaan, niihin on puututtava ympäristöoikeudellisia säännöksiä tarkistamalla. Työryhmän tietoon ei ole tullut ainoataan esimerkkitapausta, jossa nykyinen oikeussuojajärjestelmä ei ole osoittautunut toimivaksi. Siten ryhmäkanteen tarpeellisuutta on ympäristöasioissa perusteltu pelkillä mielipiteillä ilman mitään selvitystä nykytilan muuttamisen tarpeellisuudesta.

Erityisen ongelmallinen on työryhmän enemmistön ehdottama toissijainen kanneoikeus. Kun ympäristövahinkojen osalta ei ylipäätään ole selvitetty tarvetta ryhmäkanteelle, ei ole perusteltua, että koti- ja ulkomaisille järjestöille annettaisiin mahdollisuus nostaa ryhmäkanteen sellaisessa tapauksessa, jossa toimivaltainen viranomais ei ole kanteen nostanut. Toissijainen kanneoikeus lisää merkittävästi ryhmäkanteen epäasiallisen käytön mahdollisuuksia painostustarkoituksessa. Mietinnössä ei juurikaan perustella sitä, miksi toissijainen kanneoikeus olisi tarpeellinen. Lisäksi ryhmäkanteen riskitekijöitä käsiteltäessä toissijainen kanneoikeus sivuutetaan ja korostetaan viranomaisaloitteisuuden merkitystä, vaikka samalla ehdotetaan järjestöille kanneoikeutta.

Mietinnön teksti

Olen joutunut äänestämään paitsi ryhmäkannemenettelyn tarpeellisuutta myös mietinnön tekstiä vastaan. Työryhmä perustettiin kaksitasoiseksi siten, että varsinaisen työryhmän lisäksi toimi mietintöä valmisteleva työvaliokunta, johon elinkeinoelämän edustajilla ei ollut oikeutta osallistua. Työskentelytapa johti käytännössä siihen, että mietinnön kannanotot olivat pitkälle sovittuja ennen kuin ne tulivat työryhmän käsiteltäväksi eikä työvaliokuntaan kuulumattomilla työryhmän jäsenillä ollut liiemmästi mahdollisuuksia vaikuttaa mietinnön sisältöön. Siten tekstissä on lukuisia kohtia, jotka antavat virheellisen kuvan nykytilasta ja ryhmäkanteen tarpeellisuudesta.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.5.2006

Työryhmän mietinnöstä ei ilmene seikkoja, joiden perusteella ryhmäkannetta voitaisiin pitää tarpeellisena. Merkittävä lainmuutos edellyttää, että muutoksen tarpeellisuus on selvitetty ja että saatavat hyödyt ovat olennaisesti haittoja suuremmat. Kuluttajansuojajärjestelmämme tarjoaa jo nykyisellään suuren määrän oikeussuojakeinoja, ja niiden täydennykseksi valmistellaan parhaillaan ryhmävalitusta.

Viime vuosina annetuissa Euroopan yhteisön kuluttajansuojasäädöksissä on säännöllisesti asetettu jäsenvaltioille velvollisuus edistää kuluttajariita-asioiden ratkaisemista tuomioistuinten ulkopuolisissa valitus- ja oikeussuojamenettelyissä. Tämä periaate todetaan oikeusministeriön ryhmävalitusmenettelyä koskevassa työryhmämietinnössä. Ryhmäkannetyöryhmän enemmistö ei ole perustellut, miksi se on nähnyt aiheelliseksi poiketa tästä periaatteesta.

Mietinnössä todetaan, että menettelyn käyttöönotolla olisi myös oikeudenloukkauksia ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Epäselväksi jää, mihin väite perustuu. Jos joku rikkoo tahallisesti lakia, asiaan ei vaikuta ennaltaehkäisevästi se, mitä prosessikeinoja vahingonkärtsijöillä on käytettävissä. Pitkäjänteisesti markkinoilla toimivat yritykset noudattavat lakia ja muita säännöksiä.

Samalla todetaan myös, että kansantalouden tasolla eräänä yleisenä tavoitteena on sää-

dösjärjestelmän kehittäminen siten, että yritysten toimintaympäristö olisi kilpailukykyinen. Mietinnön mukaan ryhmäkannelain säätämällä pyrittäisiin siihen, että lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneet menetykset nykyistä tehokkaammin kohdentuisivat kyseisen toiminnan harjoittajan kannettavaksi. Perustelu ei osu oikeaan, sillä järjestelmällinen lainvastainen toiminta ei kuulu sellaiseen yritystoimintaan, johon voidaan prosessisäännöksillä vaikuttaa.

Työryhmän enemmistön tavoitteena on mahdollistaa hyvinkin pienten vaatimusten käsittely oikeudenkäynnissä. Tämä tavoite poikkeaa siitä yleisesti hyväksytystä ajatuksesta, että oikeudenkäynnin edellytyksenä on oltava oikeussuojan saamisen tarve. Ei voida pitää oikeana, että valtion varoilla ja kuluriskillä käydään oikeutta mahdollisesti hyvinkin pienistä erimielisyyksistä.

Valmisteilla oleva kuluttajavalituslautakuntaa koskeva ryhmävalitusmenettely edistää pienten kiistojen käsittelyä. On erikoista, jollei ryhmävalitusmenettelyn toimivuutta ja vaikutuksia selvitetä ennen kuin mahdollistetaan muita, huomattavasti raskaampia menettelyjä.

Se mietinnön lähtökohta, ettei asian soveltuvuudesta ryhmäkanteena käsiteltäväksi tehtäisi erillistä valituskelpoista päätöstä, ei ole hyväksyttävissä. Tämä johtaa turhaan prosessaamiseen niissä tapauksissa, jotka päättyvät koko prosessin läpikäymisen jälkeen lopulta siihen, ettei ryhmäkanteen edellytyksiä ollut.

Keskuskauppakamarin lausunto 20.5.2005

Keskuskauppakamari vastustaa ryhmäkannelain säätämistä. Ryhmäkanteen on Suomessa paitsi tarpeeton, myös haitallinen. Työryhmän mietinnössä ei ilmene perusteita sille, miksi ryhmäkannelain säätämiseen olisi Suomessa ryhdyttävä. Työryhmän mietintö ei tue sitä lähtökohtaa, että jatkovalmisteluun tulisi ryhtyä. Jatkovalmistelun suunnittelu ei siten voi rajoitua vain sen selvittämiseen, minkälaista ryhmäkannelakia tulisi valmistella, kun ryhmäkanteen tarpeellisuudesta edelleenkin ei ole esitetty perusteltua selvitystä. Keskuskauppakamari kannattaa sen sijaan nykyisen kuluttajansuojajärjestelmän toimivuuden ja tehokkuuden varmistamista ja pitää tärkeänä kulut-

tajaviranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä.

Keskuskauppakamari katsoo, että ryhmäkanteen on tarpeeton riippumatta siitä, onko kysymys viranomaisaloitteisesta vai yksityisten tai järjestöjen nostamasta ryhmäkanteesta. Käytännössä ryhmäkanteen haitallisuus korostuu yksityisten ja järjestöjen nostamissa ryhmäkanteissa verrattuna viranomaisaloitteisiin kanteisiin. Keskuskauppakamari vastustaa sekä opt-in että opt-out -vaihtoehtoon perustuvaa ryhmäkannetta. Ryhmäkanteen haitallisuutta kuitenkin rajoittaisi se, että käytössä olisi opt-in -menettely.

Elinkeinoelämän edustajien lausuma 1.4.2005 jätetyn työryhmämietinnön yhteydessä

Työryhmän jäsenet lakiasianjohtaja Anne Leppälä-Nilsson ja Keskuskauppakamarin osastopäällikkö Leena Linnainmaa lausuvat mietinnössä ryhmäkannetta vastaan. Lausunnossa ryhmäkannetta pidetään tarpeettomana ja haitallisena. Ryhmäkanteen ei korjaisi ongelmayritysten toimintaa, vaan aiheuttaisi tarpeettomia kuluja vakavaraisille yrityksille kuluttajien kiristäessä näiltä perusteettomia korvauksia. Ryhmäkanteen toimii painostuskeinona, jolla yritys saadaan maksamaan korvauksia välttääkseen kielteistä julkisuutta. Myös Suomen kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla kärsii, jos ryhmäkanteet tuovat täällä toimiville yrityksille kustannuksia.

Ryhmäkanteen on kallis ja hidas menettely, jossa resursseja sidotaan mm. aikaa vievään ryhmän muodostamiseen. Se ei sovellu vahingonkorvauksien määräämiseen, sillä jokaisella ryhmään kuuluvalla täytyy olla samanpeusteinen, samansuuruinen vaatimus vastajalta. Kansainväliset kokemukset mm. Ruotsista ja Yhdysvalloista osoittavat, että ryhmäkanteella on haitallisia vaikutuksia, joita Yhdysvalloissa parhaillaan yritetään lieventää (Class Action Fairness Act 2005). Elinkeinoelämän edustajat pitävätkin nykyisen kuluttajansuojajärjestelmän kehittämistä ensisijaisena vaihtoehtona.

7 Maksukyvyttömyyslainsäädäntö

7.1 Ulosottolain kokonaisuudistus

Ulosottolain vaiheittainen uudistaminen on ollut käynnissä vuodesta 1996 alkaen. Vuonna 1996 voimaan tullessa ensimmäisessä vaiheessa uudistettiin lähinnä viranomaisjärjestelmää. Toisessa vaiheessa uudistettiin yleiset säännökset. Kolmannessa vaiheessa uudistetaan ulosmittaus, neljännessä vaiheessa realisointi ja tilitys. Viidennessä vaiheessa uudistetaan verojen ulosotto ja viimeisessä kuudennessa vaiheessa sakkojen täytäntöönpano. Lopuksi on tarkoitus kumota koko vanha ulosottolaki ja korvata se uudistettulla ulosottokaarella.

Toinen vaihe on valmistunut, ja tällä hetkellä työskennellään kolmannen ja neljännen vaiheen parissa.

Kolmas vaihe

Ulosottolain kokonaisuudistuksen 3. vaiheen ehdotus sisältää ulosmittausta koskevat säännökset (4 luku) sekä myynti- ja tilityssäännökset (5 ja 6 luku). Ehdotuksessa parannetaan pienituloisten velallisten suojaa lieventämällä ulosmittauksen määrää ja laajentamalla vapaakuukausijärjestelmää. Suurituloisimpien ulosmittausta tiukennetaan. Yritystoiminnan jatkamisen edellytyksiä parannetaan mm. elinkeinotuloa koskevien säännösten uudistamisella. Lakiin otetaan nykyistä tarkemmat säännökset kuolinpesän osuuden ulosmittauksesta. Yhteisomistussuhde voidaan jatkossa purkaa yhteisomistusesineen myynnillä. Vapaa myynti tulee huutokaupan vaihtoehdoksi, ja ostajan oikeusasema säännellään tarkemmin. Ulosottolakiin otetaan myös nykyistä laajempi säännös alihintaan myynnin estämiseksi. Tilitystä koskien otetaan aiempaa tarkemmat säännökset kertyneiden varojen kohdentamisesta sekä uusi tilityksen keskeytysäännös.

Kolmannesta vaiheesta on annettu hallituksen esitys eduskunnalle 4.3.2005. Esityksessä on tarkoitus on kehittää heikossa taloudellisessa asemassa olevien velallisten vähimmäis-suojaa, parantaa yritystoiminnan jatkamisen edellytyksiä ulosotossa ja kehittää huutokaupaan nähden vaihtoehtoisia myyntimuotoja.

Kolmannen vaiheen ehdotus on lähetetty lakivaliokuntaan 8.3.2005. Lakivaliokunta on pyytänyt asiassa lausuntoja muun muassa Keskuskauppakamarilta. Lakivaliokunnan mietintö annettiin 7.4.2006. Mietinnössä ehdotettiin joitakin muutoksia lakiehdotuksiin. Eduskunta hyväksyi esityksen ehdotetuin muutoksin.

Asiakirjat:	HE 13/2005 vp LaVM 5/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	8.6.2006
Säädöskokoelman nro:	469/2006 470/2006 471/2006 472/2006 473/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Tuula Linna

Keskuskauppakamarin lausunto 17.10.2005

Hallituksen esitys sisältää lukuisia kannatettavia uudistuksia ulosottomenettelyyn. Varsinkin ehdotetut ulosotetun omaisuuden vapaata myyntiä ja kuolinpesäosuuden ulosmittausta koskevat säännökset ovat tarpeellisia. Esitystä ei voida kuitenkaan kaikilta osin hyväksyä velkojien asemaa entisestään heikentävien säännösten vuoksi.

Neljäs vaihe

Kokonaisuudistuksen neljännen vaiheen tavoitteena on ottaa lakiin säännökset ulosotto-laitoksen organisaatiosta, joka tulee olemaan kaksiportainen. Tarkoituksena on järjestää valtakunnallinen ulosoton hallintovirasto, jonka alaisuudessa toimivat paikalliset ulosottovirastot.

Myös turvaamistoimenpiteitä ja täytäntöönpanokuluja koskevaa lainsäädäntöä on tarkoitus tarkistaa.

Neljännen vaiheen ehdotus on valmistunut 27.6.2005. Ehdotus on ollut lausuntokierroksella 15.9.2005 asti. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2006. Asia on käsiteltävänä eduskunnan lakivaliokunnassa.

Neljännen vaiheen uudistukset on päädytty toteuttamaan siten, että ne on yhdistetty vii-

denteen ja kuudenteen vaiheeseen. Hallituksen esitys pitää näin ollen sisällään ehdotuksen ulosottolain korvaamiseksi uudella ulosotokaarella.

Asiakirjat:	HE 83/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Tuula Linna

Keskuskauppakamarin lausunto 20.9.2005

Lausunnossa todettiin, Keskuskauppakamari edellyttää laajempaa yritysvaikutusten tutkimista sekä perustuslainsäätämisyjärjestystä, mikäli ulosotokaaren yhteydessä säädetään ehdotuksen mukaisesti velan lopullisesta vanhentumisesta. Keskuskauppakamari oudoksuu myös ehdotusta siitä, että asiamiehen eli käytännössä perintätoimiston käyttö kielletäisiin julkisten saatavien perinnässä. Alaikäistä velallista koskevan kohdan osalta Keskuskauppakamari kyseenalaistaa ehdotuksessa vaadittavien ilmoitusten ja selvitysten tarpeellisuuden. Alaikäisen puolesta tehtävä velkasitoumus edellyttää holhousviranomaisen suostumusta, eikä näin ole perusteltua olettaa edunvalvojan tekevän omatoimisia velkasitoumuksia päämiehensä puolesta.

7.2 Yrityssaneerauslain tarkistaminen

Tavoitteena on yrityssaneerauslain tarkistaminen. Hanke liittyy osaltaan pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmaan, johon sisältyvän yrittäjyyden politiikkaohjelman mukaan tarkoitus on kehittää konkurssi-, yrityssaneeraus- ja muuta maksukyvyttömyyslainsäädäntöä elinkelpoisten yritysten tarpeettomien konkurssien välttämiseksi.

Yrityssaneeraustyöryhmän mietinnössä esitettyjen muutosten tavoitteena on, että saneerauskelpoiset yritykset voitaisiin erottaa saneerauskelvottomista mahdollisimman tehokkaasti. Saneerausmenettelyyn hakeutuvalta yritykseltä vaaditaan jatkossa nykyistä tarkempaa selvitystä keinoista, joilla yritystoimintaa voidaan tervehdyttää. Lisäksi ehdotus sisältää muita saneerausmenettelyn parantamiseksi tarkoitettuja muutosesityksiä.

Yhteyshenkilöinä ministeriössä toimivat erityisasiantuntija Riitta Hämäläinen ja lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki.

Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2005. Sen mietinnöstä on pyydetty lausunnot 28.4.2006 mennessä, ja hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 29.9.2006. Asia lähetettiin lakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 152/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Keskuskauppakamarin lausunto 28.4.2006

Yrityssaneerauslaki on osoittautunut tarpeelliseksi ja pääosin onnistuneeksi. Joitakin epäkohtia lain voimassaoloaikana on kuitenkin ilmennyt. Osittain ongelmat johtuvat lain soveltamiskäytännöstä, joten tilannetta voitaisiin parantaa laatimalla hyvää saneeraustapaa koskevia ohjeita. Keskuskauppakamari pitääkin tärkeänä, että oikeusministeriö ja konkursiasiaain neuvottelukunta varmistavat, että nykytilan puutteita korjataan lakimuutoksen lisäksi riittävällä ohjeistuksella.

Saneerauskynnys

Keskuskauppakamari katsoo, että yrityssaneeraustyöryhmän esittämät muutokset yrityssaneerauslakiin ovat perusteltuja. Esitettyjen muutosten tarkoituksena on nostaa saneerauskynnystä siten, että saneerauskelvottomat yritykset karsiutuvat jo hakuvaiheessa. Nähtävissä ei ole, että esitykset rajoittaisivat elinkelpoisten yritysten pääsymahdollisuuksia yrityssaneeraukseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että oikeusministeriö seuraa sitä, nouseeko saneerauskynnys hyväksyttävälle tasolle lainmuutoksen myötä ja ryhtyy mahdollisten epäkohtien ilmetessä toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi.

Yhteistyökumppanin saneeraus

Monet yritykset joutuvat yrityssaneerauksen kanssa tekemisiin, kun joku niiden yhteistyökumppani on jättänyt saneeraushakemuksen.

Mietinnössä ei liiemmästi käsitellä näiden yritysten tilannetta. Asiallisen tiedon saaminen yrityssaneerauksesta voisi myös muuttaa yrityssaneeraukseen liittyviä asenteita positiivisemmiksi.

Kilpailijan saneeraus

Alhaiseen saneerauskykyyn liittyy ongelmia myös kilpailuneutraliteetin kannalta. Kun elinkelvottoman yrityksen velkoja leikataan ja annetaan mahdollisuus jatkaa kannattamatonta toimintaa, yrityksellä on mahdollisuus hinnoitella tuotteensa ja palvelunsa edullisemmin kuin kilpailevat liikelähdöllisillä periaatteilla toimivat yritykset voivat tehdä.

Ammattitaidon kehittäminen

Saneerausprosessiin osallistuneiden tahojen ammattitaitoa ja kokemusta on syytä kehittää. Tämä koskee sekä saneeraushakemuksen tekijöitä, selvittäjiä ja tuomioistuimia.

Keskuskauppakamari kannattaa saneerausasioiden keskittämistä nykyistä harvempiin käräjäoikeuksiin. Lisäksi on huomattava, että saneerausasiat on syytä keskittää näissä tuomioistuimissa saneeraukseen perehtyneille tuomareille.

Yrityksen saneerauskelpoisuuden arviointi

Saneerausmenettelyä on kehitettävä niin, että sekä yrityksestä annettavalle informaatiolle että yrityksestä annettavalle taloudelliselle lausunnonle asetetaan selkeät vaatimukset.

Tilintarkastajien on otettava lausunnoissaan selkeästi ja konkreettisesti kantaa velallisen toiminnan laatuun. Lausunnoissa on oltava yksityiskohtaiset tiedot velallisen taloudellisesta asemasta ja muista saneeraushakemuksen käsittelylle tarpeellisista asioista. Lisäksi lausunnoissa on arvioitava selkeästi ja yksityiskohtaisesti yrityksen toiminnan laatu ja kannattavuus.

Keskuskauppakamari katsoo, että yritysaneerauslakiin olisi otettava säännös siitä, että arvon määrittämisen perusta on omaisuuden arvo toimivassa yrityksessä.

Vakuuden arvonnousu

Mietinnön 44 §:n 2 momentissa esitetään, että omaisuuden arvon nousu tulee jaettavaksi yhtäläisin oikeuksin kaikille velkojille, joiden saatavan pääoma on velkajärjestelyssä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan kuitenkin vakuuden arvonnoususta johtuva kertymä kuuluu vakuusvelkojalle.

Muutoksenhaku

Mietinnön mukaan muutoksenhakutuomioistuin voisi tietyissä tilanteissa kieltää konkursiin asettamisen, jos velallinen on hakenut muutosta saneerausmenettelyn hylkäämistä koskevaan päätökseen. Tilastot kuitenkin osoittavat, että vain hyvin harvoissa tapauksissa hovioikeus muuttaa hylkäyspäätöstä. On mahdollista, että lakiin ehdotettu tarkistus johtaa siihen, että velallinen pyrkii pitkittämään konkurssia. Keskuskauppakamari ei pidä ehdotettua säännöstä tarpeellisena.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.10.2004

Keskuskauppakamari pitää aiheellisena, että lain kehittämistarpeet kartoitetaan ja tarvittaviin muutoksiin ryhdytään. Osittain ongelmat johtuvat lain soveltamiskäytännöstä, joten tilannetta voitaisiin parantaa laatimalla hyvää saneeraustapaa koskevia ohjeita. Lain käytännön soveltamisessa on kuitenkin jossakin määrin etäännytty elinkelpoisuuden vaatimuksesta ja yrityssaneeraukseen on päässyt sellaisia kannattamattomia yrityksiä, joita ei saneeraustoimenpitein voida tervehdyttää.

7.3 Maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeet

Oikeusministeriö on 10.8.2004 asettanut työryhmän arvioimaan maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeita velkavastuusta vapautumisen ja oman asunnon suojaamisen osalta.

Työryhmän tehtävänä on arvioida mm. yksityishenkilön velkajärjestelystä saatujen kokemusten, kansainvälisen kehityksen sekä selvitysten perusteella sitä, onko syytä helpottaa velkavastuusta vapautumista ja millä tavoin maksukyvyttömyysjärjestelmiämme siinä tapauksessa olisi tarkoituksenmukaisinta kehittää. Asiaa on tarkasteltava erityisesti yritysten

ja yrittäjien toimintaedellytysten kannalta. Työryhmän on tarkasteltava myös oman asunnon käyttöä vakuutena ja mahdollisuutta suojata asuntoa maksukyvyttömyystilanteessa.

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmassa todetaan: ”Kehitetään konkurssi-, yrityssaneeraus- ja muuta maksukyvyttömyyslainsäädäntöä elinkelpoisten yritysten tarpeettomien konkurssien välttämiseksi. Selvitetään mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin ja oman asunnon saamiseen ns. suojaosuuden piiriin. Konkursin tehneiden ja muiden maksuhäiriömerkinnöistä kärsivien yrittäjien edellytyksiä uuden yritystoiminnan aloittamiseen parannetaan luottotietolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.”

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä on ollut osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Määräaika päättyi 31.12.2004. Työryhmä luovutti mietintönsä Oikeusministeriölle 18.1.2005. Mietintö oli lausuntokierroksella keväällä 2005.

Asiaa on valmistellut edelleen lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki. Tavoitteet ovat täsmentyneet siten, että keskeisenä sisältönä on nyt yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain tarkistaminen niin, että lievennetään velallisen velvollisuutta maksaa velkojaan maksuohjelman aikana lisääntyneistä tuloistaan.

Hallituksen esitys asiasta valmistui virkatyönä 31.1.2006. Asiassa järjestettiin kuulemistilaisuus 14.2.2006 ja siitä pyydettiin myös kirjallisia lausuntoja. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 21.4.2006, jonka jälkeen se on lähetetty lakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 30/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Keskuskauppakamarin lausunto 8.4.2005

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä yritystoiminnan edellytysten parantamista. Tähän

sisältyy maksukyvyttömyyslainsäädännön tarkistaminen, mikäli se edistää yrittäjyyttä. Maksukyvyttömyyslainsäädännössä on kuitenkin otettava huomioon myös velkojana olevien yritysten asema, joten säädösvalmistelussa on löydettävä asianmukainen tasapaino velallisten ja velkojien etujen välillä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan maksukyvyttömyystyöryhmä on onnistunut tässä hyvin. Erityisen tärkeänä Keskuskauppakamari pitää sitä, että yritystoiminnassa velkaantuneet saavat oikeaa ja riittävää tietoa velkaongelmien ratkaisukeinoista.

7.4 Liiketoimintakiellon valvonta

Oikeusministeriö on käynnistänyt hankkeen viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämiseksi siten, että poliisilla on riittävät mahdollisuudet saada tieto valvonnan kannalta merkityksellisistä seikoista. Lisäksi selvitettiin, voitaisiinko liiketoimintakieltorekisterin tietoja luovuttaa nykyistä laajemmin viranomaisille sähköisessä muodossa.

Lisäksi selvitettiin, millä keinoin voitaisiin edistää sitä, että yhteisöt, joiden vastuutehtävissä kaupparekisterimerkinnän mukaan on liiketoimintakieltoon määrätty henkilö, tekisivät kaupparekisteriin ilmoituksen tällaisen tehtävän lakkaamisesta.

Ehdotus hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella keväällä 2006³². Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle tämän jälkeen 29.6.2006. Asia on parhaillaan lakivaliokunnan käsiteltävänä.

Asiakirjat:	HE 82/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Asian ovat valmistelleet lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki ja erityisasiantuntija Riitta Hämmäläinen.

³² Tiivistelmä lausunnoista on luettavissa osoitteessa <http://www.om.fi/31943.htm>

7.5 Riidattomat velkomusasiat

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä. Vaihtoehtoina työryhmällä on ollut malli, jossa siirrettäisiin velkomusasioiden käsittely esimerkiksi perintätoimistojen tai ulosottolaitoksen tehtäväksi, ja toisaalta malli, jossa tehtävät säilytettäisiin tuomioistuimilla.

Työryhmä on antanut mietintönsä 10.10.2006.³³ Mietinnössä se ehdottaa, että velkomusasioiden käsittely säilytettäisiin tuomioistuimilla, mutta keskittäen hakemukset kärjäoikeuksille, joilla on vapaata kapasiteettia. Samalla helpotettaisiin myös vireille tuloa esimerkiksi sähköisen asiointiliittymän avulla.

8 Rikosoikeus

8.1 Tietoverkkorikollisuus

Euroopan neuvoston vuonna 2001 hyväksymä tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus sekä vuonna 2005 tehty puitepäättös tietojärjestelmiin kohdistetuista hyökkäyksistä pannaan Suomessa kansallisesti toimeen yhdessä yhdistetyssä hankkeessa.

Oikeusministeriö asetti asiaa koskien 10.12.2002 tietoverkkorikostyöryhmän, joka luovutti mietintönsä 3.6.2003. Mietintö sisältää ehdotuksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä sekä rikoslain, pakkokeinolain, esitutkintalain ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta.³⁴

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist. Ehdotus hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 30.9.2003 asti. Hallituksen esitys asiassa on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2006.

³³ Työryhmän mietintö on luettavissa osoitteessa

<http://www.om.fi/1157538758270>

³⁴ <http://www.om.fi/20145.htm>

Tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus

Euroopan neuvosto on hyväksynyt marraskuussa 2001 tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen (ETS nro 185). Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 23.11.2001.

Sopimus on kansainvälinen yleissopimus, joka koskee tietoverkkojen välityksellä tehtyjä rikoksia. Se sisältää säännöksiä tietotekniikkaan kohdistuvista rikoksista kuten tietomurrosta, viestintäsalaisuuden loukkaamisesta, datan vahingoittamisesta, tietojärjestelmän häirinnästä ja laitteiden ja ohjelmien väärinkäytöstä. Siinä on myös säännöksiä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja pakkokeinojen käyttöä koskevasta kansainvälisestä oikeusavusta.

Sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1.7.2004.

EU:n puitepäättös tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä

Komission on antanut ehdotuksen KOM(2002) 173 EU:n puitepäättökseksi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä.³⁵ Puitepäättöksen tarkoituksena on lähentää tietojärjestelmiin kohdistuviin vakaviin hyökkäyksiin sovellettavia rikosoikeudellisia säännöksiä erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin osalta sekä tehostaa oikeudellista ja poliisiyhteistyötä tällaisiin hyökkäyksiin liittyvien rikosten tutkinnassa.

Ehdotuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys oikeus- ja sisäasiain neuvoston kokouksessa helmikuussa 2003. Neuvosto katsoi, että kyseessä on hyvin tärkeä väline, sillä huoli järjestäytyneen rikollisuuden mahdollisista hyökkäyksistä tietojärjestelmiä vastaan omia tarkoituksiaan varten kasvaa ja leviää.

Neuvosto on tehnyt puitepäättöksen 24.2.2005. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että laitton tunkeutuminen tietojärjestelmään, laitton tietojärjestelmän häirintä ja laitton tietosisällön vahingoittaminen määritellään rangaistaviksi rikoksiksi.

³⁵ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0173fi01.pdf

Puitepäättöksen kansallinen toimeenpano tulee suorittaa 16.3.2007 mennessä.

8.2 Korruptionvastainen yleissopimus

YK on laatinut korruptionvastaisen yleissopimuksen, joka sisältää velvoitteita koskien muun muassa ehkäiseviä toimenpiteitä, kriminalisointeja, sanktioita, konfiskaatiota, tuomiovaltaa, oikeushenkilöiden vastuuta, todistajien ja uhrien suojelua, täytäntöönpanojärjestelmiä, kansainvälistä yhteistyötä, teknistä apua, tietojen keräämistä, vaihtoa ja analysointia sekä täytäntöönpanon valvontamekanismeja.

Oikeusministeriö on asettanut 3.12.2004 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sen määräysten voimaansaattamisesta. Työryhmän määräaika oli 31.8.2005 ja sen puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 15.10.2005 mennessä.

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle marraskuussa 2005. Eduskunta lähetti asian käsiteltäväksi lakivaliokuntaan, ja on hyväksynyt sen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti muuttamattomana maaliskuussa 2006.

Asiakirjat:	HE 197/2005 vp LaVM 3/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	8.6.2006
Säädöskokoelman nro:	466/2006 467/2006 605/2006
Lain voimaantulopäivä:	21.7.2006
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula

Keskuskauppakamarin lausunto 8.2.2006

Yleissopimuksen voimaantulo tukee mahdollisuuksia maailmanlaajuisesti taistella korruptiota vastaan. Korruptio on vakava maailmanlaajuinen ongelma ja se on maailmanlaajuisesti yksi keskeisimpiä markkinataloutta uhkaavia tekijöitä. Siitä seuraa aina talouden tehottomuutta ja se lisää yritysten kustannuksia ja aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Lahjonta on korruption laajimmin tunnettu, mutta ei ainoa ilmenemismuoto. Avainasemassa korruption torjumisessa on lainsäädäntö. Pelkkä lainsäädäntö ja sen tehokas täytäntöönpano eivät kuitenkaan riitä, elleivät yhteiskunnan toimintatavat laajasti tue lainsäädännön tavoitteita.

Suomi on ollut kansainvälisissä vertailuissa yksi maailman vähiten korruptoituneita maita. Se ei kuitenkaan tarkoita että Suomi olisi kokonaan vapaa korruptiosta. Korruption vastainen toiminta edellyttää jatkuvaa valppautta. Suomelle korruption vastaisella toiminnalla on suuri merkitys ja suomalaisissa yrityksissä on korruption vastaista toimintaa pidetty hyvin tärkeänä. Erityisesti maailmanlaajuisesti toimivissa yrityksissä on jo laadittu sisäiset ohjeet korruption torjuntaa varten.

Suomalaisten yritysten kannalta keskeiset ongelmat liittyvät toimintaan sellaisissa maissa, joissa korruptio on valitettavan yleinen ilmiö. Tämän vuoksi tarvitaan kansainvälisiä korruption vastaisia toimenpiteitä. Kansainvälisten sopimusten ja kansallisen lainsäädännön ohella on syytä tuoda esille myös muun kansainvälisen yhteistyön merkitys, jota erityisesti Kansainvälinen kauppakamarin (ICC) ja Transparency International ovat tehneet yritysten omien korruption vastaisten toimenpiteiden kehittämiseksi.

Keskuskauppakamarin tekemän tuoreen selvityksen mukaan yli puolella suomalaisista yrityksistä on jo käytössään lahjonnan ehkäiseviä vapaaehtoisia toimintaperiaatteita. Harmaan talouden torjuntaan liittyviä eettisiä periaatteita käyttää jopa 84 % selvitykseen vastanneista yrityksistä.

Yleissopimuksessa korostetaan (artikla 39) kansallisten viranomaisten ja yksityisen sektorin yhteistyön merkitystä. Suomessa on tällaisesta yhteistyöstä hyviä kokemuksia. Suomessa viranomaisten ja yksityisen sektorin välillä on tehty ansiokkaasti yhteistyötä, jolla on pyritty ennakolta ehkäisemään lahjontaa ja muuta korruptiota yhteiskunnassa.

Rikoslain 30 luvun 12 §:n muuttaminen

Rikoslain 30 luvun 12 §:n muuttaminen

Suomen tulee omalta osaltaan tarkasti noudattaa kansainvälisten sopimusten velvoitteita korruption torjumiseksi. Suomessa elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvat lahjusrikokset on jo kriminalisoitu ja lainsäädäntö täyttää siten yleissopimuksen vaatimukset.

Hallituksen esityksen mukaan elinkeinoelämän lahjusrikoksesta tulisi virallisen syytteen alainen. Hallituksen esityksen tavoite tehostaa lahjontarikosten ilmituloa on varsinkin aktiivisen lahjonnan (RL 30:7) osalta perusteltua, mutta muutokseen voi liittyä myös joitakin ei-toivottavia vaikutuksia. Syyteoikeuden laajentaminen merkitsee periaatteellisesti merkittävää puuttumista yrityksen itseään koskevaan päätösvaltaan.

Rikosilmoitusten lisääminen sinänsä ei voi olla lainsäädännön tavoitteena. Lainsäädännöllä tulee puuttua todellisiin yhteiskunnassa havaittuihin ongelmiin. Merkittävää elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan lahjontaan liittyvää piilorikollisuutta ei ole tiedossa.

Elinkeinotoiminnassa tapahtuvan ns. passiivisen lahjonnan (RL 30:8) kieltämisellä on tarkoitus suojata ensisijaisesti yritystä, jonka etua lahjonta loukkaa. Tunnusomaista lahjonnalle on se, että lahjonnan kohde toimii yrityksen puolesta. Esitetty muutos merkitsee sitä, että yritys jonka etua on loukattu, ei voisi enää harkita onko oikeudenkäyntiin aihetta. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa syyttäjän on nostettava syyte, vaikka työnantajayritys ei katsoisi siihen olevan aihetta. Työntekijän kannalta vakava seuraamus liittyy jo työsuhteen päättymiseen. Julkinen tuomioistuinkäsittely voi tällöin olla kohtuuton lisäseuraamus.

Yleisimmin lahjusrikos tulee esille työyhteisön muiden jäsenten ilmoitusten perusteella. Sallitun vieraanvaraisuuden ja kielletyn lahjonnan välinen raja on tulkinnanvarainen. Tämä saattaa johtaa perusteettomiin tai suorastaan vahingoittamistarkoituksessa tehtyihin toisiin työntekijöihin kohdistuviin rikosilmoituksiin.

Esimerkiksi pienissä yrityksissä voi tapahtua luottamussuhteen väärinkäytöksiä, joiden johdosta työnantaja ei jälkikäteen kuitenkaan katso aiheelliseksi ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin. On kyseenalaista, onko syyteoikeuden laajentaminen tällaisiin tilanteisiin koko yhteiskunnan kannalta tarpeellista.

Kansainvälisissä suosituksissa (ICC ja Transparency International) korostetaan yritysten sisäisten järjestelmien kehittämistä siten, että mahdollisuutta tuoda lahjontaepäilyjä esille yritysten sisällä tehostetaan. Olennaista onkin

se, että yritysten lahjonnan vastaisia toimintaperiaatteita kehitettäisiin jotta jo ennakolta voitaisiin ehkäistä vaaratilanteet ilman että on tarvetta turvautua rikosoikeudellisiin keinoihin.

Keskuskauppakamarin lausunto 14.10.2005

Keskuskauppakamari totesi, että yleissopimuksen voimaantulo tukee mahdollisuuksia maailmanlaajuisesti taistella aiempaa tehokkaammin korruptiota vastaan. Pelkkä lainsäädäntö ja sen tehokas valvonta eivät kuitenkaan riitä, elleivät yhteiskunnan mukaan luetuna yritysten toimintatavat laajasti tue lainsäädännön tavoitteita. Monissa, erityisesti maailmanlaajuisesti toimivissa, yrityksissä korruption vastaista toimintaa pidetään hyvin tärkeänä ja niissä on jo laadittu sisäiset ohjeet korruption torjuntaa varten.

Suomalaisten yritysten kannalta keskeiset ongelmat liittyvät toimintaan sellaisissa maissa, joissa korruptio on valitettavan yleinen ilmiö. Tämän vuoksi tarvitaan kansainvälisiä korruption vastaisia toimenpiteitä.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että Suomi omalta osaltaan tarkasti noudattaa kansainvälisiä velvoitteita korruption torjumiseksi.

Työryhmä esittää, että elinkeinoelämän lahjusrikoksesta tulisi virallisen syytteen alainen. Tätä perustellaan sillä, että halukkuutta ilmoittaa epäillyistä lahjusrikoksista heikentää muun muassa tietoisuus siitä, ettei ilmoituksen perusteella useissa tapauksissa voitaisi ryhtyä tutkintatoimenpiteisiin. Työryhmän esittämä muutos rikoslakiin ei perustu Suomessa havaittuihin epäkohtiin, vaan pyrkimykseen yleissopimuksen mukaisesti helpottaa tutkintaviranomaisille tehtävien rikosilmoitusten tekemistä.

Elinkeinotoiminnassa tapahtuvan lahjonnan kieltämisellä on tarkoitus suojata ennen kaikkea sitä yritystä, jonka etua lahjonta loukkaa. Ilmoitusten lisääminen sinänsä ei voi olla lainsäädännön tavoitteena, vaan puuttuminen todellisiin yhteiskunnassa havaittuihin ongelmiin.

Työryhmän mietinnössä todetaan, että tilintarkastajan lahjusrikoksia koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on tarkoituksenmukaista valmistella

erikseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että elinkeinoelämä osallistuu tällaiseen valmisteluun.

8.3 Tulliselvitysrikokset

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän arvioimaan, onko syytä valmistella lainsäädäntöä tulliselvityksien kriminalisoimiseksi.

Tulliselvitysrikos pitäisi sisällään väärin tai puutteellisten tietojen antamisen tulliviranomaiselle ja muun vastaavan erehdyttämisen.

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja keväällä 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.5.2006

Lausunnossaan Keskuskauppakamari korosti talousrikollisuuden torjunnan ja epärehellisen kilpailun karsimisen tärkeyttä. Lisäksi todettiin, ettei ehdotetun mallin käyttöönotto saa aiheuttaa ylimääräistä byrokratiaa luotettaville, tulliselvitysmenettelynsä hyvin hoitaville yrityksille.

9 Hallinto-oikeus

9.1 Uukasakkolainsäädännön tarkistaminen

Oikeusministeriön käynnistämässä hankkeessa on tavoitteena selvittää, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin, jolloin päätöksenteko saatettaisiin jo ensi asteessa hallintolainkäytön piiriin. Tavoitteena on lisäksi tarkistaa uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi. Hanketta valmistelle lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne.

Arviomuistion oli tarkoitus valmistua vuoden 2005 aikana. Sen määräaika on kuitenkin pidennetty vuodelle 2006. Muistion valmistamisen jälkeen vuonna 2007 aiotaan perustaa asiaa käsittelemään laajempi työryhmä.

10 Julkisuus ja tietosuoja

10.1 Luottotietolainsäädännön uudistaminen

Oikeusministeriö asetti 21.5.2002 luottotietolainsäädännön uudistamista selvittävä työryhmän. Työryhmä on antanut mietinnön, Luottotietolainsäädännön kehittämisen vaihtoehdot, keskustelumuistio, oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2003:3.³⁶ Mietintö on ollut lausunnolla keväällä 2003, jonka jälkeen työtä jatkettiin. Lopullinen mietintö on annettu 18.2.2005.

Tarkoituksena on laatia luottotietolainsäädäntö, jossa käsiteltäisiin henkilöluottotietojen lisäksi myös yritysten sekä yritysten avainhenkilöiden luottotietoja.

Työryhmämietintö on ollut lausuntokierroksella maaliskuussa 2005. Uudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2006 aikana.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.5.2005

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että luottotiedot ovat tarpeellisia yritysten välisessä kaupassa, ja niitä on voitava käyttää jatkossakin nykyiseen tapaan. Erikseen mainittiin, ettei luottohäiriötietojen säilyttämisaikojen tule lyhentää. Myös yrityksen vastuuhenkilöiden tietoja tulee voida käyttää yrityksen luottokelpoisuuden arviointiin.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.4.2003

Keskuskauppakamari katsoo, että työryhmän näkökulma on ollut varsin yksipuolinen. Muistiossa käsitellään luottotietojen käyttöä lähinnä luotonhakijan ja luottolaitoksen välisessä suhteessa. Yritysten välisessä kaupassa luottotiedoilla on olennainen merkitys sovittaessa maksuehtoja. Lainsäädännöllä ei tule rajoittaa nykyistä toimivaa käytäntöä.

Yritysluottotietojen sääntelyä ei pidetä tarpeellisenä. Jos sääntelyyn kuitenkin päädytään, on tärkeää pysyä yleissäännöksissä eikä sääntelyllä saa vaikeuttaa yrityksiä koskevien luottotietojen käyttöä.

³⁶ <http://www.om.fi/uploads/gok8euje.pdf>

10.2 Tietosuojalainsäädännön kehittäminen

Oikeusministeriö on asettanut alkuvuodesta 2005 hankkeen selvittämään tietosuojalainsäädännön nykytilaa ja säädöspoliittisia linjauksia. Muistiota laadittaessa on tarkoitus keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä arvioidaan erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa. Muistiota valmistelevat lainsäädäntöneuvokset Leena Vetteranta ja Anna-Riitta Wallin.

11 Henkilö-, perhe- ja perintöoikeus

11.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen

Oikeusministeriö asetti 25.6.2003 työryhmän selvittämään perintökaaren uudistamistarpeita. Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola.

Työryhmä luovutti 3.6.2004 periaatemietintönsä³⁷ tulevan uudistuksen suunnasta oikeusministeri Johannes Koskiselle. Lesken oikeutta asua puolisoitten yhteisessä kodissa olisi työryhmän näkemyksen mukaan syytä vahvistaa. Avopuolisolle pitäisi voida myöntää jäämistöstä avustusta harkinnan mukaan. Rintaperillisten lakiosan maltillista supistamista tulisi harkita. Testamentin tekemiseen pohditaan lisää vaihtoehtoja. Pesänselvitystä ja perinnönjakoa halutaan nopeuttaa.

Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot 30.11.2004 mennessä. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä³⁸ 20.4.2005. Jatko toimista on tarkoitus päättää kevätkauden 2007 aikana.

11.2 Holhoustoimilaki

Oikeusministeriö on asettanut 4.11.2003 työryhmän, jonka tehtävänä on uudistaa holhustoimea koskevaa lakia. Työryhmä luovutti mie-

tintönsä ministeriölle 15.10.2004.³⁹ Mietinnössä ehdotettiin säädettäväksi laki edunvalvontavaltuutuksesta. Edunvalvontavaltuutus olisi uusi oikeudellinen instituutio, jonka avulla henkilö voisi järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän myöhemmin tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan. Mietinnössä ehdotetaan muutoksia holhoustoimesta annettuun lakiin. Holhousviranomaisen toimivaltaa tehdä edunvalvojan tehtäviä koskevia päätöksiä laajennettaisiin.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Markku Helin. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 15.12.2004 mennessä.

Lausunnoista laadittu tiivistelmä⁴⁰ julkaistiin 10.3.2005. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 19.5.2006. Eduskunta on lähettänyt asian lakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 52/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Helin

12 Immateriaalioikeudet

12.1 Toimivaltainen tuomioistuin aineettomia oikeuksia koskevissa asioissa

Oikeusministeriö asetti 17.6.2003 työryhmän selvittämään immateriaalioikeusasioiden käsittelyyn liittyviä uudistustarpeita ja tekemään tarvittavat muutosehdotukset niin, että immateriaalioikeusasiat käsitellään asialähtöisesti tarkoituksenmukaisessa ratkaisuelimessä ja mahdollisuuksien mukaan kaikki näitä oikeuksia koskevat tai niihin perustuvat vaatimukset samassa toimielimessä ja mahdollisimman samanlaisessa menettelyssä. Toimivaltasääntelyn tulee olla sellainen, että se turvaa asian tuntevan käsittelyn ja ratkaisutoiminnan.

³⁷ <http://www.om.fi/25763.htm>

³⁸ <http://www.om.fi/31175.htm>

³⁹ <http://www.om.fi/28262.htm>

⁴⁰ <http://www.om.fi/30712.htm>

Työryhmä luovutti 12.4.2005 mietintönsä oikeusministeriölle. Asiasta on pyydetty lausuntoja syksyllä 2005. Sen jatkovalmistelusta ei ole vielä päätetty.

Työryhmän puheenjohtajana toimi pääsihteeri, varatuomari Marja-Leena Mansala, IPR University Centeristä.

Työryhmän keskeiset ehdotukset

Työryhmä ehdotti, että Suomeen perustettaisiin immateriaalioikeudellisia asioita käsittelevä tuomioistuin, jona toimisi Helsingin kärjäoikeus erityiskokoonpanossa.

Rekisteriviranomaisten teollisoikeuksia koskevat riita- ja rikosasiat sekä muutoksenhaku rekisteriviranomaisten teollisoikeuksien myöntämistä (lukuun ottamatta toiminimiasioita) sekä hyödyllisyysmallioikeuden ja piirimallin rekisteröintien mitättömäksi julistamista koskevat asiat keskitettäisiin mainittuun erityistuomioistuimeen.

Tekijänoikeutta koskevat riita- ja rikosasiat käsiteltäisiin siinä tuomisistuimessa, joka on yleisten säännösten mukaisesti toimivaltainen, tai valinnaisesti patenttituomioistuimessa. Patenttituomioistuimen ratkaisuihin haettaisiin muutosta samoin kuin kärjäoikeuden muihinkin ratkaisuihin eli hovioikeudelta ja edelleen korkeimmalta oikeudelta.

Työryhmä katsoi, että tulisi säätää laki aineettomien oikeuksien käsittelystä tuomioistuimissa. Tähän lakiin sisältyisivät säännökset kokoonpanosta sekä erityiset menettelysäännökset. Patenttituomareilta edellytettäisiin perehtyneisyyttä aineettomiin oikeuksiin ja niitä koskevien asioiden käsittelyyn. Osassa asioista mukana olisi sivutoimisia asiantuntijajäseniä. Turvaamistoimia koskevat hakemukset käsittelee aina sama tuomioistuin, joka käsittelee varsinaisen pääasian. Tällöin teollisoikeuksiin liittyvän turvaamisasian käsittelee patenttituomioistuin. Tekijänoikeuteen liittyvän turvaamistoimihakemuksen käsittelee puolestaan joko vastaajan kotipaikan tuomioistuin tai patenttituomioistuin.

Työryhmän ehdotus oli lausuntokierroksella syksyllä 2005.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.9.2005

Immateriaalioikeuksien hankkiminen ja ylläpitäminen on tärkeää yhä useammalle yritykselle. Suojaamalla omia oikeuksiaan yritykset voivat menestyä myös kovan kilpailun markkinoilla. Lainkäyttöjärjestelmän tehokkuus ja oikeusvarmuus ovat tässä suhteessa tärkeässä asemassa. Immateriaalioikeuksia koskevan tuomioistuinmenettelyn kehittäminen on merkittävää erityisesti oikeusvarmuuden ja prosessien yksinkertaistamisen vuoksi. Työryhmän mietintö antaa hyvän ja realistisen kuvan suomalaisesta immateriaalioikeusasioiden käsittelystä ja sen kehitystarpeista.

13 Esineoikeus

13.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunta on antanut mietinnön⁴¹, jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista varten. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset erillislait.

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole tehty päätöstä. Tällä hetkellä odotetaan liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanon edellyttämiä ratkaisuja, jotka voivat vaikuttaa asiaan. Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela.

⁴¹ KM 1993:44

VI Opetusministeriö

1 Viralliset kääntäjät

Opetusministeriö on asettanut työryhmän arvioimaan tarvetta kehittää Suomen kääntäjien tutkintojärjestelmää. sekä valmistelemaan tarvittavat säädösmuutokset asiassa.

Työryhmän toimikausi on päättynyt 31.12.2005. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Mika Heikkilä. Työryhmän yhteyshenkilönä toimi Marita Savola opetusministeriöstä.

Hanke oli asiasta lausuntokierroksella keväällä 2006 ja jatkovalmistelu käynnistyy syksyllä 2006. Säädösmuutoksien voimaantuloajaksi on kaavailtu 1.1.2008.

Keskuskauppakamarin lausunto 6.3.2006

Keskuskauppakamari pitää elinkeinoelämän kansainvälisen toiminnan kannalta tärkeänä, että sekä kotimaisten että ulkomaisten toimijoiden käytössä on riittävästi luotettavia ja ammattitaitoisia kääntäjiä. Oikeellisuuden ja täsmällisyyden vaatimus korostuu erityisesti tehtäessä virallisia käännöksiä, koska näillä käännöksillä on suoraan niiden luonteesta johdettu korostetun vahva luotettavuusolettama. Työryhmän ehdottama auktorisointimenettely turvaisi riittävän ammattitaidon paitsi itse käännöstyössä niin myös ammattikäytäntöjen ja sääntöjen tuntemuksen osalta. Tämän jälkimmäisen osan liittäminen auktorisoinnin edellytykseksi on tärkeä ja kannatettava lisä kokeeseen.

Keskuskauppakamari pitää työryhmän laatimaa muistiota perusteltuna ja hyvänä näkemysnä sekä nykyisen tilanteen arvioinnin että toiminnan kehittämisen kannalta. Keskuskauppakamari tukee muistiossa esitettyjä kehitys-ajatuksia ja toivoi, että työryhmän esitykset voidaan toteuttaa esitettyssä aikataulussa.

VII Sisäasiainministeriö

1 Rahanpesun estäminen

Sisäasiainministeriö on asettanut 2.1.2004 työryhmän valmistelemaan EU:n rahanpesudirektiivin kansallista valmistelua. EU:ssa on 26.10.2005 hyväksytty uusi (kolmas) rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettu direktiivi, 2005/60/EY.⁴² EU-direktiivin implementoinnin yhteydessä on tarkoitus tehdä myös kokonaistarkistus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin.

Työryhmän yhteyshenkilö on poliisiylitarkastaja Reijo Pöyhönen. Työryhmän määräaika oli alun perin 31.12.2004. Sitä jatkettiin ensin vuoden 2005 loppuun, ja sen jälkeen vuoden 2006 loppuun. Hallituksen esitys on näillä näkymin tarkoitus antaa eduskunnalle kevätsuntokauden 2007 aikana.

Keskuskauppakamarin lausunto 5.8.2004

Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että rahanpesua ja terrorismin rahoitusta torjutaan tehokkaasti. Säännösten on kuitenkin oltava ilmoitusvelvollisten kannalta selkeitä ja kohtuullisia. Uudella direktiivillä ei myöskään pidä tarpeettomasti lisätä yritystoimintaan liittyvää byrokratiaa. Komission ehdotuksen mukaan direktiivin soveltamisala laajenisi merkittävästi. Jatkossa tunnistamis- ja ilmoitusvelvollisiksi tulisivat myös yrityspalvelujen tuottajat. Keskuskauppakamari piti yrityspalvelujen tuottajaa varsin laajana ja epämääräisenä käsitteenä.

Direktiiviehdotuksen mukaan yrityspalvelujen tuottajilla on oltava toimilupa. Toimilupavaatimusten merkittävä laajentaminen on kyseenalaista myös perustuslaissa säädetyn elinkeinovapauden kannalta. Keskuskauppakamari vastusti toimilupavaatimusten laajentamista nykyisestä.

2 Kansalaisuus

Euroopan neuvoston kansalaisuutta koskevan yleissopimuksen ja YK:n kansalaisuudetto-

⁴² http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0448fi01.pdf

muuden vähentämistä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamistoimet on aloitettu sisäministeriössä.

Tarkoituksena on hallituksen esityksen laatiminen kansalaisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen ja YK:n kansalaisuudettomuuden vähentämistä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä. Asia on siirtynyt ulkoasiainministeriöltä sisäasiainministeriön valmisteltavaksi.

Hankkeesta pyydettiin lausunnot 31.12.2004 mennessä. Asiaa on selvittänyt lainsäädäntöneuvos Tiina Sinkkanen. Selvitystyön määräaika oli 31.12.2005.

Hallituksen esityksen antamista on lykätty vuodelle 2007.

3 Väestötietolain kokonaisuudistus

Sisäasiainministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan väestötietolain kokonaisuudistusta. Työryhmän yhteyshenkilönä toimii Ilkka Turunen.

Hankkeen tavoitteena on nykyistä paremmin ja täsmällisemmin ohjata väestötietojärjestelmän tietojen sekä varmennetun sähköisen asioinnin tehtävien ja palvelujen ylläpitoa, hyväksikäyttöä sekä järjestelmä- ja palvelukehitystä, ja ottaa nykyistä täsmällisemmin huomioon kansalaisten perusoikeudet, kuten yksityiselämän ja henkilötietojen suoja sekä oikeusturva ja hyvä hallinto.

Hankkeen perusvalmistelun määräaika on 28.2.2006. Työ on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2005. Työryhmämietinnön valmistuttua asia on ollut lausuntokierroksella kesällä 2006.

Hallituksen esitys on määrä antaa Eduskunnalle aikaisintaan syysistuntokaudella 2006, ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.7.2006

Keskuskauppakamari pitää lakiehdotusta pääosin onnistuneena. Jotkut säännökset vaativat kuitenkin vielä jatkovalmistelua. Työryhmän työlle olisi ollut eduksi, jos työryhmässä olisi ollut lakia valmistelemassa lukuisien viran-omaisten edustajien lisäksi edes yksi

väestötietojen käyttäjien edustaja. Luotettavat ja tietosisällöltään riittävät väestötiedot ovat suomalaisille yrityksille tärkeitä. Väestötietoja käytetään suoraan tai välillisesti muun muassa asiakkuuksien hoitamisessa, markkinoinnissa, luottopäätöksissä ja perinnässä.

Yksi väestötietoihin liittyvä erityispiirre on Väestörekisterikeskuksen kaksoisrooli viranomaisena ja toisaalta kaupallisena toimijana. Tätä erityispiirrettä olisi ollut aiheellista käsitellä työryhmämietinnössä tarkemmin.

Keskuskauppakamarin lausunto 24.10.2005

Keskuskauppakamari lausui, että luotettavat ja tietosisällöltään riittävät väestötiedot ovat suomalaisille yrityksille tärkeitä. Väestötietolain kokonaisuudistusta valmisteltaessa on sen vuoksi varmistettava, ettei yritysten nykyisiä mahdollisuuksia käytetään väestötietoja kaivenneta. Yritykset ovat nykyjärjestelmään varsin tyytyväisiä.

Yksityisyyden suojaaminen on olennainen osa väestötietojen käyttämistä. Lakiudistuksen valmistelussa on kuitenkin varmistettava se, että yksityisyyden suoja saa nimenomaan se henkilö, jonka tiedoista on kysymys, eikä se, joka käyttää hänen tietojaan työtehtävissään. Laissa ei sen vuoksi tule rajoittaa työnantajan oikeutta ja mahdollisuuksia varmistaa ja valvoa sitä, että työntekijät käyttävät väestötietoja asianmukaisesti. Koska toisinaan tulee ilmi väärinkäytöksiä, joissa väestötietoja työtehtävissään käyttävä henkilö on hankkinut tietoja laajemmin kuin hänen työtehtävänsä ovat edellyttäneet, työnantajien on tarvittaessa voitava tarkastaa, onko työntekijän menettely ollut asianmukaista.

Alaikäinen eli alle 18-vuotias saa vapaasti tehdä oikeustoimia omassa vallinnassaan olevilla varoilla. Näitä varoja ovat alaikäisen omalla työllään ansaitsemat varat sekä ne varat, jotka edunvalvoja on antanut hänen käyttöönsä. Alaikäisillä on nykyään kohtalaisia rahasummia käytössään ja he tekevät niitä koskevia päätöksiä itsenäisesti. Ei ole suotavaa, että alaikäisiltä estettäisiin markkinointiviestien saaminen ja rahankäyttö aivan pienimpiä ostoksia lukuun ottamatta, kun heidän edellytetään 18 vuotta täyttäessään olevan täysin kykeneviä hoitamaan itse kaikki taloudelliset asiansa. Siksi on tärkeää, että alaikäisille

suunnattua markkinointia ei rajoiteta aiheetomasti. Siten väestötietolain uudistuksessa ei pidä rajoittaa tietojen luovutusta siten, että markkinointi alaikäisille estyy sellaisten tuotteiden ja palveluiden osalta, joista alaikäiset tyypillisesti itse tekevät oikeustoimia.

4 Paikallinen turvallisuusyö

Sisäasiainministeriön työryhmä on julkaissut 12.4.2006 mietinnön⁴³ koskien paikallisen turvallisuusyön kehittämistä.

Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja keväällä 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 15.5.2006

Keskuskauppakamari suhtautui ehdotettuun malliin paikallisen turvallisuusyön kehittämistä myönteisesti, koska se pyrkii yhtenäistämään ja tehostamaan kunnissa tehtävää turvallisuusyötä.

Työryhmän laatimassa mallissa turvallisuussuunnittelusta vastaa paikallistasolla ryhmä, johon kuuluvat kunnan johto, poliisipäällikkö ja pelastustoimen edustaja. Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että elinkeinoelämän edustajia kutsutaan aina niihin turvallisuussuunnittelukokouksiin, jotka koskettavat yrityselämää. Lisäksi heidän pitää voida esittää näkemyksensä myös kirjallisesti.

5 Alueelliset kysymykset

5.1 Kansallinen alue- ja rakennepoliittinen strategia

Sisäasiainministeriö on valmistellut luonnoksen Suomen kansalliseksi alue- ja rakennepoliittiseksi strategiaksi. Strategia luo puitteet rakennerahastopolitiikalle. Luonnoksesta pyydettiin lausuntoja huhtikuussa 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Tasapainoinen alueellinen kehitys voi toteutua vain, jos kaikilla alueilla on kilpailukyinen elinkeinoelämä. Elinvoimainen yritystoiminta luo

⁴³ Mietinnön verkkoversio on luettavissa osoitteessa [http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9270743C6457188C2257147002DACFC/\\$file/192006.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9270743C6457188C2257147002DACFC/$file/192006.pdf)

edellytykset myös alueiden muulle hyvinvoinnille. Strategian tärkeimmän osan muodostavat painopisteet, joilla halutaan edistää kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia.

Keskuskauppakamari piti strategiaan valittuja painopisteitä sinänsä perusteltuina. Suurin ongelma on kuitenkin strategiaan valittujen painopistealueiden laaja-alaisuus. Todellinen strateginen ote edellyttää, että painopisteiden valinnassa keskitytään selkeästi niihin toimenpiteisiin, jotka parhaiten vahvistavat yritysten kilpailukykyä.

Painopiste on oltava innovatiivisten, aloittavien, kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten toiminnan edistämiseksi. Tämän ohella tulee panostaa yritysten ja niiden työntekijöiden osaamistason vahvistamiseen.

Alueiden kilpailukykyä vahvistamiseksi voidaan rakennerahastojen varoja alueellisesti suunnata luonnoksessa esitetyllä tavalla. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että rahoitettavien hankkeiden korkeasta laatuosasta ei tingitä.

5.2 Rakennerahastolain uudistaminen

EU:n alue- ja rakennepolitiikan tavoitteena on lisätä jäsenvaltioiden taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentää alueiden välisiä kehityseroja. EU:n tuki jäsenmaissa kanavoidaan jäsenmaissa valmisteltujen ja komission hyväksymien tavoiteohjelmien kautta. Ohjelmat hyväksytään määräajaksi. Seuraava ohjelmakausi ajoittuu vuosille 2007-2013.

Sisäministeriö on valmistellut seuraavan kauden kansallista strategiaa, ja on pyytänyt tähän tarkoitukseen lausuntoja alkusyksystä 2005 sekä keväällä 2006. Työryhmän puheenjohtajana oli valtiosihteeri Antti Mykkänen.

Strategialla pyritään luomaan puitteet Suomen rakennerahastopolitiikalle sekä ohjata toimenpideohjelmien laadintaa. Sen tärkeimmän osan muodostavat painopisteet, joilla halutaan edistää kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia.

Valmistelua on jatkanut rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain uudistamista varten asetettu työryhmä. Työryhmän puheenjohtajana on aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä.

Uuden työryhmän tehtävänä oli laatia hallituksen esitys ja tehdä ehdotukset valtioneuvoston asetukseen tarvittavista säännöksistä. Työryhmän toimikausi päättyi 5.6.2006. Tämän jälkeen mietinnöstä on pyydetty lausuntoja 4.8.2006 mennessä.

Lakiehdotukset tulee saada voimaan ohjelma-kauden alkuun mennessä, eli vuoden 2006 aikana.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.8.2006

Keskuskauppakamari katsoi, että esityksen tavoitteet rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnin, toimeenpanon ja hyödyntämisen parantamisesta ovat kannatettavia. Ohjelmien hallinto tulee järjestää siten, että ohjelmia voidaan nykyistä paremmin hyödyntää alueiden omista lähtökohdista.

Lakiesitys koskee pääosin julkisen hallinnon keskinäisiä suhteita. Yritysten kannalta on ensisijaista tarpeettoman byrokratian välttäminen silloin, kun yritys on mukana rakennerahasto-ohjelmissa.

Maakuntien yhteistyöryhmien toiminta on vaikiintunut päättyvän ohjelma-kauden aikana. Kauppakamarit ovat olleet aktiivisesti mukana yhteistyöryhmien työssä. Käytännössä yhteistyöryhmät ovat tarjonneet hyvän mahdollisuuden tuoda esille alueen yritysten näkemyksiä ohjelmien valmisteluvaiheessa. Maakuntien yhteistyöryhmien toiminta ja kokoonpano on perusteltua säilyttää nykyisessä muodossaan.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Alue- ja rakennerahastojen toimenpiteet on keskitettävä tehokkaasti tukemaan Suomen kilpailukykyä. Luonnoksessa painotetaan perustellusti, että tasapainoinen alueellinen kehitys voi toteutua vain, jos kaikilla alueilla on kilpailukykyinen elinkeinoelämä. Elinvoimainen yritystoiminta luo edellytykset myös alueiden muulle hyvinvoinnille.

Keskuskauppakamari pitää strategiaan valittuja painopisteitä sinänsä perusteltuina. Suurin ongelma on kuitenkin niiden laaja-alaisuus. Todellinen strateginen ote edellyttää, että painopisteiden valinnassa keskitytään selkeästi niihin toimenpiteisiin, jotka parhaiten vahvistavat yritysten kilpailukykyä.

Strategian ja sen perusteella toteutettavien toimenpiteiden on oltava yhdensuuntaisia muiden Suomen kansallista kilpailukykyä tukevien toimenpiteiden ja EU:n hyväksymän ja 2005 uudistetun Lissabonin strategian kanssa. Painopiste on oltava innovatiivisten, aloittavien, kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten toiminnan edistämiseksi. Tämän ohella tulee panostaa yritysten ja niiden työntekijöiden osaamistason vahvistamiseen.

Edellä mainitut painopisteet tukevat parhaiten sekä kasvua että työllisyyttä Lissabonin strategian edellyttämällä tavalla. Liian laaja-alaisen strategian vaarana on myös se, että toimenpiteet eivät toteuta EU:n koheesio politiikan edellyttämässä laajuudessa (75 %) kasvua ja työllisyyttä.

Niukkenevien voimavarojen kohdentaminen nykyistä paremmin tukemaan alueiden kilpailukykyä edellyttää selkeiden valintojen tekemistä. Kaikkia kilpailukykyyn liittyviä ongelmia ei voida ratkaista EU:n alue- ja rakennepoliitiikan avulla. Rakennerahastovaroja ei ole tarkoituksenmukaista käyttää esimerkiksi osana koulujen ja kuntien perusrahoitusta. Alueiden kilpailukykyyn vahvistamiseksi voidaan rakennerahastojen varoja alueellisesti suunnata luonnoksessa esitetyllä tavalla. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että rahoitettavien hankkeiden korkeasta laatutasosta ei tingitä.

Keskuskauppakamarin lausunto 1.8.2005

Keskuskauppakamari totesi, että yritysten näkökulmasta alueiden kilpailukykyyn turvaaminen on asetettava alue- ja rakennepoliitiikan viitekehystä laadittaessa etusijalle. Keskuskauppakamari on selvittänyt tekijöitä, jotka vaikuttavat yritysten sijaintipaikan valintaan. Viimeisin Alueiden kilpailukyky yritysten näkökulmasta -selvitys on julkaistu tammikuussa 2005, ja se on perustunut kauppakamari alueittain kaikkiaan 1120 yritysjohtajan vastauksiin.

Selvitys tarjoaa monipuolisesti tietoa Suomen eri alueiden vahvuuksista ja heikkouksista. Selvitys osoittaa selkeästi aluekehityksen erilaistumisen. Maan eri osissa alueiden kehittämistarpeet ja kehittymismahdollisuudet näyttävät yritysten näkökulmasta hyvin erilaisilta. Tämän vuoksi kunkin alueen yritysjohtajien näkemykset on otettava huomioon, jotta alue- ja rakennepoliitiikan toimenpiteet voidaan parhaiten ohjata juuri kyseisen alueen yritysten tarpeisiin. Keskuskauppakamari täydentää lausuntoaan aluekohtaisilla tiedoilla.

Huolimatta alueiden erityispiirteistä, on selvityksen perusteella havaittavissa tiettyjä, koko maata koskevia yhteisiä tekijöitä. EU:n alue- ja rakennepoliitiikan on osaltaan tuettava niitä toimenpiteitä, jotka parhaiten tukevat Suomen kilpailukykyä. Nämä toimenpiteet on kattavasti tuotu esille Suomi maailmantaloudessa - loppuraportissa. Tämän vuoksi on kyseisessä raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset otettava huomioon alue- ja rakennepoliitiikan kansallisessa viitekehityksessä.

Alue- ja rakennepoliitiikan kansallisen viitekehityksen laatimisessa on otettava huomioon Euroopan unionin taloudellinen kilpailukyky, Suomen kansallinen kilpailukyky ja Suomen alueiden kilpailukyky. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jossa alue- ja rakennepoliitiikan kansallisen viitekehityksen on tuettava sekä Lissabonin tavoitteiden toteuttamista että Suomen ja sen alueiden kehittämistä houkuttelevana investointi- ja työskentelyympäristönä.

Yritysten kannalta tärkeimmät sijaintipaikan valintaan vaikuttavat tekijät ovat markkinoiden läheisyys, sopivan työvoiman saatavuus, liikenneyhteydet sekä se, onko alue kasvukeskus. Julkisen vallan toimenpiteillä voidaan vaikuttaa siihen, että alueilla on saatavissa koulutettua työvoimaa ja alueella on toimivat liikenneyhteydet.

5.3 Kunta- ja palvelurakennemuutos

Sisäasiainministeriö on asettanut työryhmän kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi. Hankkeen tavoitteena on se, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan niiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevaisuudessa. Sa-

manaikaisesti palveluiden laatu ja vaikuttavuus, saavutettavuus ja tehokkuus sekä teknologinen kehittäminen otetaan huomioon.

Valtioneuvostotasolla hanketta johtaa peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministerityöryhmä. Hankkeen käytännön toteutusta valmistelee ja ohjaa kunta- ja palvelurakenneryhmä, jonka puheenjohtajana on alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen. Hankkeen projektipäällikkönä toimii Jukka Peltomäki.

Hankkeesta on annettu hallituksen esitys eduskunnalle 29.9.2006. Uudistusten täytäntöönpano on tarkoitus käynnistää 1.1.2009. Prosessi jatkuu vuoteen 2013 asti.

Asiakirjat:	HE 155/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Kansliapäällikkö VIIjanen

Keskuskauppakamarin mielestä muutos on välttämätön, koska kuntien taloudellisen toimintakyvyn on oltava kunnossa, jotta varmistetaan yrityksille suotuisat toimintaedellytykset.

Kuntien vastuulla olevien palveluille on saattava riittävän vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Näin turvataan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen kustannustehokkaasti tulevaisuudessa. Uudistuksen myötä turvataan myös palveluiden korkea laatu, vaikuttavuus ja saavutettavuus. Palveluiden tuottamisessa on hyödynnettävä kehittyvän teknologian luomat mahdollisuudet.

5.4 Kuntakonsernit ja kunnalliset liikelaitokset

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän tekemään muutosehdotuksia kuntalakiin kuntakonsernien ja kunnallisten liikelaitosten ohjaamisen tehostamiseksi.

Tarkoituksena on selkeyttää kuntakonsernien valvontaa sekä parantaa johtamisen edellytyksiä ja seurantaa. Samalla pyritään lisäämään liikelaitosten toiminnan läpinäkyvyyttä.

Työryhmän toimikausi päättyi 15.2.2006 ja se on luovuttanut mietintönsä⁴⁴.

Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja toukuussa 2006. Hallituksen esitys asiassa on tarkoitus antaa syyskauden 2006 aikana.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2006

Keskuskauppakamari piti välttämättömänä kilpailuneutraliteetin toteutumista avoimilla markkinoilla, joilla on sekä julkisia että yksityisiä toimijoita. Kunnallisen liikelaitoksen toimessa tällaisilla markkinoilla on sen toiminnan oltava läpinäkyvää ja hinnoittelun avointa. Hinnoittelussa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että liikelaitoksen kunnalta saamat avustukset otetaan huomioon toimittaessa kilpailutilanteessa avoimilla markkinoilla.

Lausunnossa todettiin, että kunnallisten palveluiden tarjontaa on monipuolistettava ja otettava nykyistä laajemmin käyttöön tilaaja-tuottajamalli. Tämä edellyttää selkeiden sääntöjen luomista kunnalliselle liiketoiminnalle. Jos kunnan omaa palvelutuotantoa tarvitaan, on se selkeästi erotettava liikelatoudellisesti itsenäiseksi yksiköksi.

Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että kuntien omistamissa yrityksissä, säätiöissä ja liikelaitoksissa otetaan soveltuvin osin käyttöön listayhtiöiden omistaja ja hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä (Corporate Governance) koskeva suositus. Suosituksen soveltaminen lisäisi kunnallisen liiketoiminnan läpinäkyvyyttä ja kehittäisi kunnan harjoittamaa liiketoiminnan omistajaohjausta.

⁴⁴ Mietintö on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa [http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9C9CF9EF85EE948C225711E0027570C/\\$file/092006.pdf#search=%22kuntakonserni%22](http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9C9CF9EF85EE948C225711E0027570C/$file/092006.pdf#search=%22kuntakonserni%22)

VIII Työministeriö

1 Työllisyyden politiikkaohjelma

Työllisyysohjelman sisältö hyväksyttiin 25.9.2003 valtioneuvoston yleisistunnossa osana hallituksen strategia-asiakirjaa koskevaa periaatepäätöstä.⁴⁵ Työllisyysohjelman tarkoitus on alentaa työttömyyttä ja edistää yritysten työvoiman saantia. Ohjelman keskeisiä hankkeita ovat julkisen työvoimapalvelun uudistaminen, työmarkkinatuen aktivointi, koulutus- ja työvoimapolitiittiset toimenpiteet sekä työurien pidentäminen.

Tärkeä osa työllisyysohjelmaa on vuosina 2004-2006 toteutettu julkisen työvoimapalvelun rakenteellinen uudistus. Vaikeimmin työllistyvien palvelut ja resurssit kootaan uusiin työvoiman palvelukeskuksiin, jotka ovat alue- ja paikallistason viranomaisten ja muiden palveluntuottajien asiantuntijaverkostoja. On huolehdittava siitä, että tulevaisuudessakin riittää työntekijöitä. Sen vuoksi pyritään myöhentämään eläkkeelle siirtymistä ja nopeuttamaan nuorten siirtymistä työelämään. Työn tuottavuutta ja työssä jaksamista edistetään aikuisväestön ammattitaitoa kohottamalla ja työelämäohjelmien avulla.

Politiikkaohjelmaan liittyen on vuoteen 2006 mennessä perustettu noin 40 työvoiman palvelukeskusta alue- ja paikallistason viranomaisten ja muiden palveluntuottajien asiantuntijaverkostoksi. Verkoston tehtävänä on tarjota monipuolista tukea työttömille, joiden työmarkkinoille auttamiseen nykyiset palvelut ovat osoittautuneet riittämättömiksi.

Poikkihallinnollista ohjelmaa koordinoi työministeri Tarja Filatov. Käytännön toteuttamista johtaa ohjelmajohtaja Harri Skog.

45

<http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/pdf/fi/42830.pdf>

IX Sosiaali- ja terveysministeriö

1 Vakuutusyhtiölain uudistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on 26.5.2004 asettanut työryhmän selvittämään vakuutusyhtiölain uudistamistarvetta. Työryhmän yhteyshenkilönä toimii hallitusneuvos Juhani Turunen.

Työryhmän tavoitteena on vakuutusyhtiölainsäädännön muuttaminen osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen mukaiseksi. Lisäksi työryhmän tavoitteena on tehdä tarvittavat ehdotukset muutoksiksi, jotka johtuvat nykyisen lain voimassaoloaikana ilmenneistä muutostarpeista. Nykyistä lainsäädäntöä on tarkoitus selkiyttää ja ajanmukaistaa.

Työryhmän määräaika on pidennetty kesäkuuhun 2006 ja myöhemmin vuoden 2006 loppuun.

2 Yrittäjien eläkejärjestelmän uudistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö selvittää yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamista. Taustalla on työeläkejärjestelmän uudistus. Yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain uudistamisen on tarkoitus tapahtua vuoden 2007 alusta.

Hallituksen esitystä on valmistellut ylitarkastaja Kai Kullaa. Työn määräaika oli vuoden 2005 loppuun mennessä, ja siitä on järjestetty kuulemistilaisuus ja pyydetty lausuntoja alkuvuodesta 2006.

Jatkovalmistelun yhteydessä lausuntoja on pyydetty myös syyskuussa 2006.

3 Perhevapaista aiheutuvat kustannukset

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän selvittämään mahdollisuuksia korvata työnantajalle perhevapaista aiheutuvia kustannuksia.

Konkreettisina toimenpiteinä työryhmä ehdotti muun muassa vanhempainvakuutuksen käyttöönottoa ja mahdollisuutta maksaa työnanta-

jalle kompensatiota sairaan lapsen hoitamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Työryhmän työhön liittyen on asetettu selvitysmies laatimaan esitys, joka edistää molempien vanhempien osallistumista lastenhoitoon siten, että lasten hoidosta aiheutuva vastuu jakautuu tasapuolisemmin äitien ja isien kesken ja lasten hoidosta aiheutuvat kustannukset oikeudenmukaisemmin eri alojen työnantajien kesken. Selvityshenkilönä toimi OTK Janne Metsämäki. Selvityshenkilön loppuraportti⁴⁶ sisältää ehdotuksia isien perhevapaisten käytön lisäämiseksi ja perhevapaakustannusten tasaamisen kehittämiseksi.

Työryhmän yhteyshenkilönä on apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen ja sen määräaika oli 15.1.2006.

Työryhmän ratkaisun pohjalta asetettiin valmisteltavaksi hallituksen esitys, joka on annettu eduskunnalle 1.9.2006. Asia on käsiteltävänä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Muutoksien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2007 lukien.

Asiakirjat:	HE 112/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti

4 Poikkeusolojen vakuutustakuu

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän seuraamaan ja arvioimaan huoltovarmuuteen vaikuttavia tekijöitä, valmistelemaan poikkeusolojen vakuutustakuihin sovellettavia yleisiä ehtoja.

Työryhmän tavoitteena oli varmistaa maan talouselämän ja väestön toimeentulon kannalta tärkeiden tuotteiden kuljetukset sekä muut välttämättömät etuudet erilaisissa poikkeusoloissa.

⁴⁶

<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2005/09/hu1127118749647/passthru.pdf>

Asiasta on pyydetty kesän aikana lausuntoja, ja hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 8.6.2006. Asia on parhaillaan talousvaliokunnan käsiteltävänä.

Asiakirjat:	HE 80/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Hallitussihteeri Turunen

Keskuskauppakamarin lausunto 22.2.2006

Keskuskauppakamari pitää hyvänä ehdotusta siitä, että asiasta säädettäisiin erillisessä laissa, eikä osana valmiuslakia. Tällöin valtioon käyttö mahdollistetaan myös tilanteissa, jotka eivät täytä valmiuslain mukaista poikkeusolojen määritelmää. Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että väestön toimeentulo, talouselämän toimivuus ja huoltovarmuudelle tärkeiden kuljetusten jatkuminen pyritään turvaamaan poikkeusolojen ohella myös muussa vakavassa häiriötilanteessa. Ehdotuksen mukainen vakuustakuun soveltamisalan laajentaminen on kannatettava. Keskuskauppakamari pitää hyvänä enimmäismäärän nostamista 10 miljardiin euroon vuositasolla ja yksittäisen vahinkotapahtuman enimmäismäärän poistamista. Vaikkakin vakuustakuun antaminen on hyvin poikkeuksellista, ei enimmäismäärän tule rajoittaa takuiden antamista yksittäistapauksissa.

5 Työsuojeluyhteistoiminta

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut selvityshenkilön virkatyönä tekemään hallituksen esitystä lain työsuojelun valvonnasta ja työsuojeluyhteistoiminnasta muuttamiseksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset yhteisen työpaikan ja rakennustyömaan työsuojeluyhteistoiminnan järjestämisestä.

Asiaa on selvittänyt neuvotteleva virkamies Pia Jokinen.

Asiasta on annettu hallituksen esitys huhtikuussa 2006. Tämän jälkeen asiaa on käsitelty työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa. Valiokunta ei ehdottanut muutoksia esitykseen. Eduskunta hyväksyi lain muuttamattomana valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Asiakirjat:	HE 43/2006 vp TyVM 6/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	11.8.2006
Säädöskokoelman nro:	701/2006
Lain voimaantulopvm:	1.9.2006
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Pia Jokinen

6 Alkoholilain muuttaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on luonnostellut hallituksen esityksen alkoholilain muuttamiseksi alkoholihaittojen vähentämiseksi.

Lain tarkoituksena olisi kieltää alkoholijuomien mainostaminen televisiossa ennen kello 21, ja elokuvateattereissa alaikäisille esitettävissä elokuvissa. Paljousalennukset anniskelussa ja vähittäismyynnissä kiellettäisiin. Tarjoushintojen ja ns. happy hour –hintojen ilmoittaminen anniskelupaikkojen ulkopuolella pyritään myös kieltämään.

Asiaa valmistelee hallitusneuvos Ismo Tuominen.

Keskuskauppakamarin lausunto 25.8.2006

Lausunnossa todettiin, että mainonnan alalla itsesääntely on Suomessa ja kansainvälisesti toimivaa. Keskuskauppakamari katsoo, että mainonnan kieltäminen lainsäädännöllä on syytä jättää vain välttämättömiä tarkoituksia varten.

Suomen kaupalliset televisioyhtiöt ovat esittäneet toteuttavansa mietojen alkoholijuomien mainonnan rajoittamisen itsesääntelyn kautta ja ovat myös valmiita valvomaan mainosten sijoittelua. Lain säätäminen ei ole asiassa tarpeellista, kun lainmuutoksen tavoitteet saadaan toteutettua ilman lainmuutostakin.

X Valtiovarainministeriö

1 Rahoitus- ja vakuutusmarkkinat

1.1 Kiinteistörahastolain kehittämistarpeet

Valtiovarainministeriö on asettanut 13.1.2004 työryhmän arvioimaan kiinteistörahastolain kehittämistarpeita. Työryhmän tehtävänä oli erityisesti selvittää ja vertailla Euroopassa käytössä olevien kiinteistörahastojen oikeudellisia muotoja, toimintaa ja verotusta. Tehdyn vertailun perusteella tulisi arvioida, miten kiinteistörahastolainsäädäntöä tulisi Suomessa kehittää kotimaisten markkinoiden toiminnan parantamiseksi sekä esittää toimenpideehdotukset.

Työryhmän määräaika päättyi 30.11.2005. Yhteishenkilönä on lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju.

Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausuntoja toukokuussa 2006. Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle 18.8.2006.

Asiakirjat:	HE 102/2006 vp MmVL13/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopvm:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Harju

Keskuskauppakamarin lausunto 17.5.2006

Keskuskauppakamari peräänkuuluttaa veroneutraalisuutta suoraan omistukseen verrattuna, ja ehdottaa tämän takaamiseksi Ison-Britannian REIT-mallia jatkovalmistelun pohjaksi.

1.2.1 Esitevastuu

Valtiovarainministeriö jatkoi esite-työryhmän toimikautta esitevastuukysymysten osalta 31.8.2005 saakka. Esitteen laatijan vastuuta koskevat arvopaperimarkkinain säännökset täyttävät jo direktiivin vaatimukset, mutta säännösten selventämisen tarpeellisuutta tutkittiin tästä huolimatta.

Työryhmä on antanut mietintönsä 18.10.2005. Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja alkuvuodesta 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 27.2.2006

Keskuskauppakamari kannattaa esitevastuusta säättämistä. Tämänhetkinen oikeustila on epäselvä ja heikentää investointeja Suomeen sekä vaikeuttaa rahoituksen saatavuutta. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että esitevastuusta säädetään täsmällisesti, mutta kuitenkin siten, että oikeustilan selkeyttäminen ei nosta yritysten kustannuksia toimittaessa julkisilla pääomamarkkinoilla. Vastuujärjestelmän tulee olla selkeä ja sen säätämisestä yksinomaan arvopaperimarkkinalaissa tulisi harmita.

Esitevastuun ulottuvuus

Työryhmä katsoo, ettei esitevastuuta voida rajata vain osakemerkintään tai sen yhteydessä yleisölle ostettavaksi tarjottuihin osakkeisiin, jos päätöksenteko on perustettu esitteessä annettuihin tietoihin. Periaate on sinänsä hyväksyttävissä, mutta liikkeeseenlaskijan kannalta on keskeistä, että esitevastuu rajataan ajallisesti jälkimarkkinoilla ja säädetään erityinen reklamaatioaikaa koskeva säännös.

Työryhmä on katsonut, että julkisen ostotarjouksen tekijän vastuun tarjousasiakirjasta tulee rinnastua osakemyyjän, joka on merkittävä osakas tai joka kuuluu yhtiön johtoon, vastuuseen. Rinnastus ei ole perusteltu. Työryhmä on katsonut, että osakemyyjälle tulee asettaa aktiivinen selontotevelvollisuus. Jos ostotarjous on vihamielinen, ostotarjouksen tekijältä tavallisesti evätään mahdollisuus suorittaa due diligence -tarkastus kohdeyhtiössä ja näin ottaa selkoa kohdeyhtiön asioista.

Vanhentumisesta

Esitevastuutyöryhmä on esittänyt, että yleinen kolmen vuoden vanhentumisaika on käyttökelpoinen esitevastuussa ja että lisäksi on tarpeen säätää erityinen reklamaatioaikaa koskeva säännös. Esitevastuutyöryhmän mukaan vanhentumisen katkaisemisen aiheuttaa se, että havaitsija ymmärtää kyseessä olevan sellaisen virheen, joka aiheuttaa vastapuolelle korvausvelvollisuuden. Tällöin on mahdollista, että korvausvastuu alkaisi vasta siitä, kun ra-

hoitustarkastus on määrännyt hallinnollisen seuraamuksen, joka on saanut lainvoiman.

Liikkeeseenlaskijan kannalta edellä tarkoitettua kaltainen kolmen vuoden vanhentumisaika ja siihen liitetty reklamaatioaikaa koskeva säännös on kohtuuton. Koska esitevastuu perustuu siihen, että markkinat ottavat huomioon kaiken saatavissa olevan informaation, lähtökohtana on pidettävä, että markkinoilla toimivalla normaalilla sijoittajalla on mahdollisuus seurata liikkeeseenlaskijan jälkimarkkinoille antamaa tietoa. Tällöin sijoittajalla on myös tosiasiallinen mahdollisuus havaita osakemyyntiin liittyvä, mahdollisen esitevastuun aiheuttava, virhe vertaamalla esitteessä annettua tietoa liikkeeseenlaskijan markkinoille normaalin tiedotusvelvoitteen perusteella antamaan informaatioon. Lähtökohtana vanhentumisen aloitusajankohtaa laskettaessa tulisikin pitää ajankohtaa, jolloin normaalilla tiedolla varustettu sijoittaja olisi voinut havaita virheen.

Hinnanalennus ja vahingonkorvaus välineenä esitevastuun järjestämisessä

Työryhmä on esittänyt kannanottonaan, että korvausvaatimuksen esittäjän on osoitettava vain, että esitteessä on ollut virhe, joka on voinut muutoin kuin vähäisessä määrin vaikuttaa osakkeesta maksettuun hintaan. On toivottavaa, että tuodaan vielä selkeämmin esiin että esitevastuuta eivät siten aiheuta virheet, joilla ei ole suoranaista vaikutusta osakkeesta maksettuun hintaan tai tuota vaikutusta ei ole pidettävä merkittävänä.

Työryhmä on pitänyt tarpeellisena positiivisen sopimusedun korvaamista. Jatkovalmistelussa positiivisen sopimusedun korvaamista tulisi vielä harkita. Korvaamien edellyttäisi kunkin sijoittajan yksilöllisten intressien huomioimista ja olisi omiaan johtamaan monimutkaisiin ja kustannuksiltaan raskaisiin prosesseihin.

Emissionjärjestäjän ja muiden itsenäisten yrittäjien vastuu emissiossa ja osakemyynissä.

Työryhmä on todennut, että oikeustilaa on selvennettävä emissionjärjestäjän ja muiden liikkeeseenlaskijan tai tarjouksentekijän käyttämien itsenäisten yrittäjien asemasta. Ajatus on kannatettava. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin korostaa sitä, että liikkeeseenlaskijalla on aina oltava ensisijainen vastuu ja emission-

järjestäjällä vasta toissijainen vastuu. Toissijaisen vastuun edellytyksenä tulee olla sen näyttäminen, että emissionjärjestäjä on selkeästi rikkonut huolellisuusvelvoitetta. Lisäksi olisi syytä harkita vastuun rajoittamista ainoastaan osakeannin tai myynnin pääjärjestäjään. Muilla järjestäjryhmän tahoilla ei välttämättä ole oikeutta ja mahdollisuutta yhtiön antamien tietojen oikeellisuuden tarkistamiseen.

Emissionjärjestäjän vastuuperusteita on syytä jatkovalmistelussa selkeyttää. Lisäksi jatkovalmisteluun olisi hyvä ottaa mukaan liikkeeseenlaskijoita ja emissionjärjestäjiä.

1.3 Rahoitusvälineiden markkinat

Valtiovarainministeriö on asettanut rahoitusvälineiden markkinat –työryhmän valmistelemaan ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta sekä kyseisen direktiivin perusteella komission antamien säännösten täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä.

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon ehdotus direktiivin ja sen nojalla komission mahdollisesti antamien säännösten täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Työryhmä voi esittää näkökohtia kansallisen kehityksen aiheuttamista lainsäädännön muutostarpeista. Työryhmän on työnsä aikana kuultava niitä sijoittajansuojasta vastaavia ja muita viranomaisia sekä rahoitusmarkkinoilla toimivia osapuolia, joiden toimintaan työryhmän ehdotukset erityisesti vaikuttavat.

Ehdotusta valmistelee erityisasiantuntija Tarja Kotkavuo. Työryhmän muistio valmistui 31.5.2006, ja siitä on pyydetty lausuntoja 31.8.2006 mennessä.

1.4 Avoimuusdirektiivi

Valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallituksen esitys avoimuusdirektiivin (2004/109/EY) täytäntöönpanosta.

Direktiivi sääntelee markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamista.

Työryhmän yhteyshenkilönä toimii lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen ja sen määräaika on 31.3.2006. Asiasta on pyydetty lausuntoja 15.5.2006 mennessä.

Hallituksen esitys asiassa on annettu eduskunnalle 6.10.2006. Asia on lähetetty talousvaliokunnan käsiteltäväksi.

Asiakirjat:	HE 174/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopvm:	-
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Vuorinen

2 Julkiset ostotarjoukset

Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta (442/2006) tuli voimaan 1. heinäkuuta 2006. Lailla uudistettiin arvopaperimarkkinalain julkista ostotarjousta koskevat säännökset. Samassa yhteydessä tehtiin pääosin tästä uudistuksesta johtuvia muutoksia kauppakamariin ja Rahoitustarkastuksesta annettuun lakiin. Lisäksi täydennettiin Rahoitustarkastuksesta annetun lain säännöksiä hallinnollisista seuraamuksista.

Säädöksillä saatettiin voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisista ostotarjouksista (2004/25/EY) eli ns. yritysostotarjousdirektiivi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkistettavasta esitteestä ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta (2003/71/EY). Lakimuutosten pohjana olivat talousvaliokunnan mietintö (TaVM 6/2006), hallituksen esitys laeiksi arvopaperimarkkinalain, kauppakamarilain ja Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 6/2006) sekä valtiovarainministeriön 24.3.2004 asettaman työryhmän mietintö, joka luovutettiin 10.5.2005.

Lakimuutoksessa on korostettu joustavuutta. Siinä määrin kuin yritysostotarjousdirektiivin säännökset sen mahdollistavat, jätetään tarkempi sääntely yhtiöiden osakkaiden yhtiöko-

kouksessa päätettäväksi. Siten useat direktiivin valinnaiset säännökset eivät ole lain tasolla pakottavia, vaan ne voidaan ottaa käyttöön yhtiöjärjestysmääräyksiin. Tahdonvaltaisuuden perustuvan lainsäädännöllisen joustavuuden tarkoituksena on lisätä suomalaisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia hallitulla tavalla ja siten parantaa suomalaisten yhtiöiden ja arvopaperimarkkinoiden kilpailukykyä. Samassa tarkoituksessa pyritään lisäämään sääntelyn ennakoitavuutta kiinnittämällä huomiota muun muassa ostotarjousmenettelyn eri vaiheiden keskinäisiin vaikutuksiin.

Lakimuutoksella pyritään myös sijoittajien suojan tehostumiseen. Sijoittajien asemaa turvataan korostamalla tasavertaisen kohtelun ensisijaisuutta ja tiedonantovelvollisuuden kattavuutta, yhdenmukaistamalla sijoittajan asemaa tarjousmenettelyn eri vaiheissa ja tehostamalla oikeussuojakeinoja sekä selkeyttämällä sääntelyä. Sijoittajien suojan tehostaminen ilmenee muun muassa pakollista ostotarjousta koskevan sääntelyn tiukentamisessa. Lisäksi muutoksella on parannettu henkilöstön tiedonsaantia sekä tarjouksen kohteena olevassa yhtiössä että tarjouksen tehneessä yhtiössä.

Muutoksessa laskettiin kynnystä pakollisen ostotarjouksen tekemiseksi. Pakollinen ostotarjous on tehtävä, jos osakkeenomistajan osuus yhtiön osakkeiden äänimäärästä kasvaa yli 30 tai yli 50 prosentin.

Tarjousvastike pakollisessa ostotarjouksessa on käypä hinta. Käyvällä hinnalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti korkeinta hintaa, jonka tarjouksen tekijä on maksanut tarjouksen kohteena olevista arvopapereista tarjousvelvollisuuden syntymistä edeltävän kuuden kuukauden aikana. Jos tarjouksen tekijä ei ole hankkinut tarjouksen kohteena olevia arvopapereita mainittuna aikana, käypänä hintana pidetään lähtökohtaisesti tarjousvelvollisuutta edeltävän kolmen kuukauden aikana julkisessa kaupankäynnissä maksettujen hintojen kaupankäyntimäärillä painotettua keskiarvoa. Näillä tavoin määritellystä hinnasta voidaan poiketa erityisestä syystä.

Lakimuutoksella perustettiin Keskuskauppakamarin yrityskauppalautekunta, joka toimii itsenäisenä lautakuntana Keskuskauppakamarin yhteydessä. Lautakunta antaa hyvän

arvopaperimarkkinatavan noudattamisen edistämiseksi suosituksia ja lausuntoja, jotka koskevat kohdeyhtiön johdon toimintaa julkisessa ostotarjouksessa ja määräysvallan ylläpitämistä koskevia sopimusperusteisia rakenteita, tai joilla ohjataan yrityskauppatilanteissa noudatettavia yhtiöoikeudellisia menettelytapoja. Keskuskauppakamarin yrityskauppalaautakunnassa on puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä kahdeksan jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Lautakunnan jäsenet on nimetty ja säännöt vahvistettu 30.8.2006⁴⁷. Lautakunta on aloittanut toimintansa 1.9.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 6.10.2005

Keskuskauppakamari pitää lautakunnan toimivuuden kannalta tärkeänä, että sen toimivaltaisuus varmistetaan kokoonpanon joustavuudella. On hyvä, että esityksessä on selkiytetty toimivaltakysymystä lautakunnan ja Rahoitustarkastuksen välillä. Lautakunnan on aiheellista kuulla Rahoitustarkastusta asioista, jotka liittyvät sen toimintaan ja toimialaan. Sen sijaan on kyseenalaista, tulisiko lausunnon pyytämisestä olla laintasoista sääntelyä. On myös mahdollista, että suosituksia annetaan aiheista, joista Rahoitustarkastuksen kuuleminen ei ole perusteltua. Siksi lausunnon pyytämisen tulisi olla harkinnanvaraista.

Keskuskauppakamarin lausunto 24.8.2005

Yritysosotarjoustyöryhmä ehdottaa Keskuskauppakamarille uutta itsesääntelytehtävää. Keskuskauppakamari suhtautuu myönteisesti arvopaperimarkkinalaautakunnan perustamiseen Keskuskauppakamarin yhteyteen. Muutoksen täytyy kuitenkin olla elinkeinoelämän hyväksymä ja lautakunnan toiminta tulee järjestää niin, että siitä koituvat kulut tulevat katetuiksi. Lausunnon kiinnitetään yksityiskohteisesti huomiota myös lautakunnan perustamiseen liittyvään kauppakamarilain muutoksen muotoiluun sekä lautakunnan kokoonpanoon. Myös lautakunnan nimeä toivotaan harkittavaksi uudelleen.

47

<http://www.keskuskauppakamari.fi/kkk/palvelut/Yrityskaupat/fi/FI/Yrityskaupat/>

4 Verotus

4.1 Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005

Valtiovarainministeriö asetti 19.5.2005 työryhmän (Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005) pohtimaan eräitä yritysverotukseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tehtäväksi määriteltiin arvioida muutostarpeita yritysverotuksessa, jotka aiheutuvat tilinpäätös- ja osakeyhtiösääntelyn alalla seuraavissa kohdissa:

- verotuksen ja kirjanpidon suhde
- verotuksen poistojärjestelmään kohdistuvat muutospaineet
- realisoitumattomien arvonnousujen ja –alennusten kohtelu verotuksessa
- erilaisten voitonjakotapojen johdonmukainen verokohtelu.

Työryhmän puheenjohtajana toimi ylijohdaja Lasse Arvela.

Työryhmä luovutti mietintönsä 16.3.2006 (Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus – Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005, VM:n työryhmämuistioita 4/2006).

Työryhmän keskeiset muutosehdotukset liittyvät IFRS-tilinpäätösnormiston ja uuden osakeyhtiölain verosopeutukseen sekä poistojärjestelmään. Realisoitumattomia arvonnousuja syntyy IFRS-tilinpäätöksissä rahoitusinstrumenttien, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden käypään arvoon arvostamisesta sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden uudelleenarvostamisesta. Kirjanpitolain mukaan laaditussa tilinpäätöksessä rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon.

Työryhmä katsoo, että pääsääntöisesti realisoitumattomat arvonnousut eivät olisi veronalaisia eivätkä arvonalenemiset vähennykelpoisia. Työryhmän mukaan realisoitumattomista arvonnousuista muodostuneiden verottamattomien varojen jakamista ei tulisi sallia. Varojenjako rajoitettaisiin yhtiöoikeudellisella säännöksellä.

Uuteen osakeyhtiölakiin liittyen työryhmä ehdottaa, että osingonjaon lisäksi verotuksessa osinkona pidettäisiin myös varojenjako sijaitsevan vapaan oman pääoman rahastosta.

Osakepääoman alentaminen ja omien osakkeiden hankkiminen verotettaisiin osakkaan verotuksessa nykyiseen tapaan luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan. Omien osakkeiden luovuttamisesta saatu voitto ei olisi enää yhtiölle veronalaista tuloa.

Työryhmä ehdottaa myös osakeyhtiölakiehdotukseen sisältyvän suosivan jaon verokohtelun selventämistä. Jos yhtiö on jakanut varoja poiketen osakkeiden lain tai yhtiöjärjestyksen mukaisesta osinko-oikeudesta, jaettu määrä luettaisiin osakkaiden tuloksi sen mukaan kuin he ovat olleet osinkoon lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan oikeutettuja.

Verotuksen poistojärjestelmään työryhmä esittää kahdenlaisia muutoksia: poistotasoa alennettaisiin ja menojäännöspoistoista siirryttäisiin hyödykekohtaisiin poistoihin. Kirjanpidon suunnitelmanmukaiset poistot voitaisiin lähtökohtaisesti vähentää verotuksessa, mutta verolainsäädännössä asetettaisiin kuitenkin enimmäispoistoprosentit. Poistot tehtäisiin hyödykekohtaisesti, ja luovutetun hyödykkeen luovutushinta tuloutuisi suoraan eikä nykyiseen tapaan menojäännöstä vastaan. Jällehenkintavarauksena olisi mahdollista tehdä yhden hyödykkeen luovutuksesta vuosittain.

Työryhmän esitykset eivät johtane vielä tällä vaalikaudella annettaviin hallituksen esityksiin, mutta uusi eduskuntavaalien jälkeen muodostettava hallitus joutuu ottamaan kantaa nopeasti työryhmän esitysten jatkovalmisteluun.

Keskuskauppakamarin lausunto 21.4.2006

Keskuskauppakamari vastustaa poistouudistusta, koska työryhmän ehdottama poistojärjestelmä kiristäisi ja monimutkaistaisi verotusta ja vaikuttaisi haitallisesti investointeihin. Tilinpäätös- ja osakeyhtiölainsäädännön muutoksiin liittyviä ehdotuksia pidettiin eräin poikkeuksin hyvänä pohjana jatkovalmistelulle.

4.2 Siirtohinnoitteludokumentointi

Verolainsäädäntöön valmistellaan muutosta, jolla yritykset velvoitettaisiin laatimaan siirtohinnoitteludokumentaatio, kun ne tekevät liiketoimia toisessa valtiossa olevien etuyhteisyri-tysten kanssa. Dokumentaatiovelvollisuus koskisi tavaroiden ja palvelujen kauppaa sekä

muita liiketoimia. Lakiin otettaneen myös säännös siirtohinnoittelu-oikaisusta, jolla käytetty hinta voitaisiin oikaista markkinaehtoiseksi.

Hallituksen esitys asiassa on annettu 25.8.2006 (107/2006). Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2007 alusta.

4.3 Komennusmiestyöryhmä

Valtiovarainministeriö asetti 9.6.2006 työryhmän selvittämään työkomennusten aiheuttamien matkakustannusten verokohtelua. Työryhmän tehtävänä on seurata työkomennuksella olevien palkansaajien matkakustannusten korvausten verokohtelua asiaa koskevan uuden lainsäädännön voimantulon jälkeen. Sen tulee myös kartoittaa verokohtelussa mahdollisesti esiin tulevia ongelmia. Työryhmän tehtävänä on kerätä tietoa lainmuutosta edeltävään verotus- ja oikeuskäytäntöön perustuvista veronhuojennushakemuksista ja näihin liittyvästä huojennuskäytännöstä.

Työryhmän puheenjohtajana on hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä. Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2006.

Työryhmä antoi 29.6.2006 väliraporttinsa komennusmiesten verotus- ja huojennuskäytännön nykyvaiheesta (VM 9/2006). Työryhmä katsoi, että komennusmiesten jälkiverojen perintä on saatava keskeytetyksi siihen asti, kunnes on selvitetty, miltä osin jälkiverot tullaan huojentamaan. Verojen perintään olisi myönnettävä lykkäystä. Lisäksi työryhmä katsoi, että lykkäys olisi annettava ilman korkoa.

4.4 Välillisen verotuksen muutoksenhakujärjestelmä

Valtiovarainministeriö on asettanut 19.5.2006 työryhmän kehittämään muutoksenhakujärjestelmää välillisessä verotuksessa. Työryhmän tehtävänä on selvittää, miltä osin ja miten välilliseen verotukseen on luotavissa sellainen muutoksenhakujärjestelmä, jossa hallinnon oikaisumenettely on erotettu tuomioistuimessa käsiteltävästä valitusmenettelystä. Niin ikään on selvitettävä, missä määrin välillisiä veroja koskevia valituksia on tarkoituksenmukaista käsitellä edelleen Helsingin hallinto-oikeudessa vai olisiko perusteltua joidenkin tai

kaikkien verolajien osalta ohjata valitukset asianomaisiin alueellisiin hallinto-oikeuksiin.

Työryhmän puheenjohtajana toimii hallintoneuvos Raimo Anttila. Työ on saatava valmiiksi 31.3.2007 mennessä.

XI Ympäristöministeriö

1 Maankäyttö ja rakentaminen

1.1 Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpano

Ympäristöministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelevat yhteistyönä rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (2002/91/EY) toimeenpanoa. Direktiivin tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä rakennusten energiatehokkuutta parantamalla.

Direktiivin voimaansaattamiseksi on asetettu 3 työryhmää, sekä niiden työtä koordinoiva ohjaava työryhmä. Ohjaavan työryhmän yhteyshenkilönä toimi yli-insinööri Maarit Haakana. Direktiivi on saatettava voimaan vuoden 2006 aikana. Työryhmien määräaika oli 31.12.2005.

Alkuvuodesta on julkaistu luonnos energiatehokkuutta säätelevästä lainsäädännöstä⁴⁸. On myös julkaistu rakennusten energiatodistuksen malli, josta on pyydetty lausuntoja kevään aikana. Hallituksen esitys energiatodistuksesta on annettu 29.9.2006. Esitys on lähetetty käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan.

Asiakirjat:	HE 170/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopvm:	-
Valmistelija:	Hallitusneuvos Frösén

Rakennusten energiatodistusten käyttöönoton edellyttämän lainsäädännön valmisteluryhmän yhteyshenkilönä toimi hallitussihteeri Jyrki Hurmerinta. Hän toimi myös lämmityskattiloiden ja ilmastointilaitteiden tarkastusten lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän yhteyshenkilönä.

Keskuskauppakamarin lausunto 10.5.2006

Keskuskauppakamari kiinnitti lausunnon ehdotuksessa huomiota erityisesti siihen seikkaan, ettei energiatehokkuustodistuksen antajan riippumattomuudesta ole säädetty ase-

⁴⁸ Luonnos on luettavissa osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=49404&lan=fi>

tusehdotuksessa tai lakiehdotuksessa, toisin kuin vielä vuonna 2005 annetuissa työryhmien ehdotuksissa energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanemiseksi. Todistuksen luotettavuuden kannalta on ehdottoman tärkeää, että energiatehokkuustodistuksen antajana on riippumaton osapuoli. Keskuskauppakamari katsoi, ettei ehdotus täytä direktiivin 10 artiklan edellyttämää asiantuntijan riippumattomuutta. Keskuskauppakamari katsoi myös, että todistuksen antajan pätevyyden edellytyksenä tulisi olla suoritetun tutkinnon lisäksi useamman vuoden käytännön työkokemus alalta. Pelkkä vaatimus perehtyneisyydestä energiatodistuksen laadintaan ei ole riittävä.

Keskuskauppakamarin lausunto 22.8.2005

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallisessa toimeenpanossa kiinnitetään huomiota menettelyn selkeyteen, sen aiheuttamiin taloudellisiin kustannuksiin sekä erityisesti todistusten antajien pätevyyteen ja riippumattomuuteen. Menettelystä ei saa tulla liian monimutkaista ja kallista. Ehdotettujen lakien tulisi olla vielä yksilöidympiä määrien ja rajoitusten osalta, erityisesti rakennusten lämmityskattiloiden ja ilmastointijärjestelmien energiatehokkuuden parantamiseksi annettujen ehdotuksien kohdalla.

1.2 Tonttitarjonnan lisääminen

Ympäristöministeriö on asettanut työryhmän selvittämään maankäyttö- ja rakennuslain muutostarpeita tonttitarjonnan lisäämiseksi.

Työryhmän tehtävänä on hallituksen budjetti-riihessä päättämien toimenpiteiden mukaisesti selvittää maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä asuntojen hintatason kohtuullistamiseksi ja arvioida erityisesti kuntien kaavoitusvelvollisuutta koskevan säännöksen täsmen-
tämisen tarvetta, sekä selvittää mahdollisuudet muuttaa maankäyttö- ja rakennuslakia kaksinkertaisten valitusmahdollisuuksien rajoittamiseksi tuomioistuimeen asemakaava- ja rakentamisen lupa-asioissa asuntotonttien riittävän kaavoituksen edistämiseksi.

Työryhmän toimikausi on päättynyt 28.2.2006, ja sen mietinnöstä pyydettiin lausuntoja kevään 2006 aikana.

Hallituksen esitys asiassa on annettu 8.6.2006. Esitys lähetettiin käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan.

Asiakirjat:	HE 81/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopvm:	-
Valmistelija:	Rakennusneuvos Vatilo

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Varsinkin pääkaupunkiseudulla ja myös esimerkiksi Tampereen seudulla asuntojen saatavuus ja hinta ovat muita kasvukeskuksia tärkeämpiä yritysten sijoittumiseen vaikuttavia tekijöitä. Asuntojen saatavuus ja korkeat asumiskustannukset eivät saa muodostaa estettä pääkaupunkiseudun ja muiden kehitykselle. Näiden alueiden mahdollisuudet kilpailla muiden eurooppalaisten keskusten kanssa yrityksistä ja niiden työntekijöistä on turvattava.

Keskeisiä keinoja asuntotuotannon lisäämiseksi ovat maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen tehostaminen. Tonttivarannon lisääminen hillitsee tehokkaasti asumiskustannusten nousua. Yritysten kannalta kaavoituksen ja erityisesti kaavoja koskevan valitusmenettelyn hitaus eivät ole yksinomaan pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten ongelmana, vaan koskevat yrityksiä koko maassa.

Työryhmä esittää useita keinoja kaavoitusmenettelyn nopeuttamiseksi ja tonttitarjonnan lisäämiseksi. Keskuskauppakamari kannattaa pääosin työryhmän esityksiä ja ne tulisi toteuttaa mahdollisimman nopeasti.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota muutamiin työryhmän esityksiin. Työryhmä esittää, että vaikutukseltaan vähäisissä asemakaavan muutoksissa valitusoikeus poistuisi muilta kuin niiltä, joiden oikeuteen, velvollisuu-teen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusoikeus säilyisi kuitenkin paikallisilla tai alueellisilla järjestöillä. Keskuskauppakamari katsoo, että edellä mainituissa tilanteissa järjestöjen valitusoikeudesta voidaan kokonaan luopua vaarantamatta kenenkään oikeustur-va.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että kaavoituksen yhteydessä monet eri viranomaiset voivat vaatia usein hyvinkin laajoja ja yksityiskohtaisia selvityksiä kaavoituksen vaikutuksista. Nämä vaatimukset pitkittävät osaltaan kaavoitusprosessia. Tältä osin tulisi huolellisesti arvioida selvitysten tarpeellisuus ja vältettävä kaavoituksen tavoitteisiin nähden kohtuuttoman yksityiskohtaisten ja laajojen selvitysten tekemistä. Viranomaisten tulisi riittävän ajoissa tuoda esille kaikki selvitystarpeensa jotta välttyttäisiin kaavoitusprosessin turhilta viivytyksiltä.

Työryhmä esittää, että muutoksenhakuviranomainen voisi tehdä kaavaan kunnan suostumuksella vähäisiä tarkistuksia palauttamatta kaavaa kuntaan. Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta ja esittää harkittavaksi missä määrin tällaista menettelyä voidaan laajentaa muihin hallinnollisiin päätöksiin tarpeettomien käsittelykierrosten välttämiseksi. Työryhmän esitys tuomion antamisaikaa koskevasta arviosta lisäisi kaavoituksen ja rakentamisen ennakoituvuutta. Määräajan käyttöä tulisi harkita laajennettavaksi myös muiden hallinnollisten valitusasioiden käsittelyyn.

2 Ympäristönsuojelu

2.1 Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristöministeriö valmistelee hallituksen esitystä laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta. Lailla pantaisiin täytäntöön direktiivi yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen (2003/35/EY) sekä direktiivit yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta (85/337/ETY ja 96/61/EY).

Asiaa valmistelee ylitarkastaja Seija Rantakallio. Hallituksen esitys on annettu marraskuussa 2005. Lakiehdotus hyväksyttiin toisessa käsittelyssä 5.4.2006 ympäristövaliokunnan ehdotuksen mukaisesti lähes muuttamattomana.

Asiakirjat:	HE 210/2005 vp YmVM 3/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	8.6.2006
Säädöskokoelman nro:	458/2006
Lain voimaantulopvm:	1.9.2006
Valmistelija:	Ylitarkastaja Reinikainen

2.2 Ympäristövahingot

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettiin 21.4.2004.⁴⁹ Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi kansallisesti voimaan 30.4.2007 mennessä. Direktiivillä luodaan aiheuttamisperiaatteeseen perustuva ympäristövastuujärjestelmä ympäristövahinkojen estämiseksi ja korjaamiseksi.

Direktiivin tavoitteena on ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja korjaaminen aiheuttamisperiaatteeseen perustuvan ympäristövastuujärjestelmän avulla. Vahingosta vastuullisen on vahingon uhatessa tehtävä ehkäiseviä toimia ja vahingon tapahduttua korjaavia toimia. Ensisijainen vastuu toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista on toiminnanharjoittajalla.

Ympäristöministeriö on asettanut toimikunnan, jonka tehtävänä on selvittää direktiivin edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön ja tehdä tarvittavat lainsäädäntöehdotukset. Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Jukka Nurmio. Komitean toimikausi olisi päättynyt 31.5.2006, mutta sen toimaikaa on jatkettu.

⁴⁹ <http://europa.eu.int/eur-lex/pri/fi/oj/dat/2004/l143/l14320040430fi00560075.pdf>

XII EU:ssa vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita

Tässä osassa esitellään lyhyesti joitakin merkittävimpiä Euroopan unionissa valmisteilla olevia lainsäädäntöhankkeita, jotka todennäköisesti vaikuttavat myös Suomen lainsäädäntöön. Hankkeita siirretään tästä luettelosta ministeriöiden alle sen jälkeen, kun kansalliset täytäntöönpanotoimet on aloitettu.

1 Kuluttajansuoja

1.1 Kulutusluottodirektiivin uudistaminen

Komissio on antanut direktiiviehdotuksen kuluttajille myönnettäviä luottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, KOM(2002) 443 lopullinen, 11.9.2002.⁵⁰ Myöhemmin Komissio antoi parlamentin muotosehdotusten perusteella 28.10.2004 uuden, muutetun direktiiviehdotuksen, KOM(2004) 747 lopullinen.⁵¹

Tavoitteena on mahdollistaa entistä avoimempien ja tehokkaampien kulutusluotto-markkinoiden luominen ja toisaalta taata sellainen kuluttajansuojan taso, jonka avulla luottojen vapaa liikkuvuus voidaan toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla sekä luotonantajien että kuluttajien kannalta. Tarkoituksena on laajentaa kulutusluottoja koskevien säännösten soveltamisalaa sekä tarkistaa mm. luotonantajan tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset sekä parantaa luotonantajan tiedonsaantia. Ehdotuksessa on säännöksiä myös perinnästä ja vakuussopimuksista

Direktiiviehdotus on ollut parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä huhtikuussa 2004. Tämän jälkeen parlamentin käsittelyn mukaisesti muutettu uusi direktiiviehdotus on hyväksytty parlamentissa 7.10.2005. Kilpailukykyneuvosto on käsitellyt asiaa istunnossaan 29.5.2006. Tavoitteena on saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys asiassa Suomen puheenjohtajuuskaudella joulukuun kilpailukykyneuvostossa.

⁵⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0443fi01.pdf

⁵¹ http://europa.eu.int/comm/consumers/cons_int/fin_serv/cons_directive/credit_cons_fi.pdf

Suomessa asian valmistelijana toimii lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen.

1.2 Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistäminen

Komissio on antanut 11.10.2004 tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Euroopan sopimusoikeus ja yhteisön säännösten tarkistaminen: jatkotoimet, KOM(2004) 651 lopullinen.⁵² Tiedonannossa vahvistetaan jatkotoimet vuoden 2003 toimintasuunnitelmaan, KOM(2003) 68.⁵³

Tavoitteena on esittää eurooppalaiselle sopimusoikeudelle yhteiset puitteet, jotka eivät kuitenkaan olisi oikeudellisesti sitovia. Pyrkimyksenä on yhtenäistää EU:n hajanaista säännöstöä sekä tarjota apuvälineitä ja määritelmiä tulevia säännöshankkeita varten, olipa kysymys kokonaan uusista säädöksistä tai vanhojen tarkistamisesta. Komissio teettää laajan hankkeen valmistelutyötä eri puolilla Eurooppaa toimivilla tutkijaryhmillä.

Apulaisjohtaja Leena Linnainmaa Keskukskaupakamarilta on Komission sopimusoikeuden asiantuntijaverkoston (CFR-Net) jäsen.

1.3 Myynninedistäminen sisämarkkinoilla

Asetusehdotuksessa KOM(2001) 546 kielletään jäsenvaltioita ja ei-julkisia sääntelyelimiä asettamasta yleistä kieltä käyttää myynninedistämistä tai siihen liittyvää kaupallista viestintää. Jäsenvaltiot ja ei-julkiset sääntelyelimet eivät myöskään saisi rajoittaa palvelujen vapaata tarjontaa tai tavaroiden vapaata liikkumista sillä perusteella, että myynninedistämiskeinoja käytetään. Myynninedistäjän olisi markkinoinnissaan annettava määrätyt tiedot myynninedistämiskeinoista ja niihin liittyvistä tarjouksista. Lasten ja nuorten suojelemiseksi säädetään eräistä myynninedistämisen rajoituksista.

Komissio on peruuttanut ehdotuksen 17.3.2006 asiakirjassa KOM(2005) 462 lopul-

⁵² http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2004/com2004_0651fi01.pdf

⁵³ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0068fi01.pdf

linen, liittyen vireillä olevien lakiehdotusten seulptaan.

Suomessa asiaa on valmistellut lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma Oikeusministeriöstä.

1.4 Aikaosuusjärjestelmä

Niin kutsuttu timeshare-direktiivi on implementoitu kaikissa EU-jäsenmaissa. Implementoinnin jälkeen on kuitenkin syntynyt uusia sopimustyyppisiä, jotka eivät ole direktiivin piirissä.

Komissio on käynnistänyt julkisen konsulttiomenettelyn, jossa pyritään selvittämään direktiivin muutostarpeita. Määräaika lausunnoille oli 15.8.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 25.7.2006

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että kuluttajansuoja toteutuu tehokkaasti aikaosuustoiminnassa kaikissa EU:n jäsenmaissa. Suomessa lainsäädäntö ja tehokas viranomaistoiminta varmistavat kuluttajansuojan toteutumisen aika-osuustoiminnassa. Joissakin EU:n jäsenmaissa tilanne ei ole yhtä hyvä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan direktiiviin ei sinänsä juurikaan liity uudistamistarpeita. Sen sijaan kuluttajansuojan käytännön toteutuminen kaikissa jäsenmaissa on syytä varmistaa.

Keskuskauppakamari kannattaa aikaosuustoimintaa koskevien kuluttajansuojasäännösten täysharmonisointia. Keskuskauppakamari kannattaa myös kuluttajansuojasäännöksiin sisältyvien lukuisien eri peruutusajkojen harmonisointia. Kuluttajien etu olisi yhtenäinen ja selkeä peruutusajkoja koskeva sääntely.

2 Yhtiöoikeus ja kilpailuasiat

2.1 Ehdotus toisen yhtiöoikeusdirektiivin muuttamiseksi

Komissio antoi 21.9.2004 ehdotuksen neuvoston direktiivin 77/91/ETY muuttamisesta julkisten osakeyhtiöiden muuttamisen sekä niiden pääoman säilyttämisen ja muuttamisen osalta, KOM(2004) 730 lopullinen.⁵⁴ Direktiiviehdot-

⁵⁴

tuksella pyritään helpottamaan pääomaa koskevia toimenpiteitä julkisissa osakeyhtiöissä. Tarkoituksena on yksinkertaistaa toista yhtiöoikeusdirektiiviä, mikä parantaisi merkittävästi yritysten tehokkuutta ja kilpailukykyä heikentämättä kuitenkaan osakkeenomistajien ja velkojien asemaa.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiassa lausuntonsa⁵⁵ 13.7.2005. Asia on lähetetty Euroopan Parlamentille 29.10.2005.

Parlamentti on 1. käsittelyssä maaliskuussa 2006 hyväksynyt ehdotuksen tarkistuksin. Parlamentti ja neuvosto ovat allekirjoittaneet asetusmuutoksen yhteispäätösmenettelyssä 6.9.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 10.1.2005

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään helpottamaan pääomaa koskevia toimenpiteitä julkisissa osakeyhtiöissä. Käsiteltävänä olevalla pääomadirektiivin muutosehdotuksella pyritään antamaan mahdollisuudet reagoida pääoman määrän, pääomarakenteen ja pääomaosakkuuden osalta nopeammin, edullisemmin kustannuksin ja vähemmän viivein yritysten kannalta merkitykselliseen markkinakehitykseen. Keskuskauppakamari pitää suotavana, että ehdotuksen mukaiset muutokset tapahtuisivat ehdotetussa aikataulussa.

2.2 Yhtiöoikeuden modernisointi ja Corporate Governance

Komissio antoi 21.5.2003 tiedonannon Yhtiöoikeuden uudistaminen ja omistajaohjauksen (corporate governance) parantaminen Euroopan unionissa – etenemissuunnitelma, KOM(2003) 284 lopullinen⁵⁶.

Komissio katsoo, että Euroopan yhtiöoikeutta ja yrityksen johtamis- ja valvontamenettelyjä säänteleviä puitteita on nykyaikaistettava. Tähän ovat syynä muun muassa ilmenneet yhtiö-

http://europa.eu.int/comm/internal_market/company/docs/capital/2004-proposal/proposal_fi.pdf

⁵⁵

<http://eescopinions.esc.eu.int/eescopiniondocument.aspx?language=fi&docnr=843&year=2005>

⁵⁶ [http://europa.eu.int/eur-](http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0284fi01.pdf)

[lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0284fi01.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0284fi01.pdf)

öiden tilinpitoon liittyvät skandaalit, eurooppalaisten yritysten yhä kasvava pyrkimys yhteistyöhön sisämarkkinoilla kansallisten rajojen yli, eurooppalaisten pääomamarkkinoiden jatkuva yhdentyminen, uuden tieto- ja viestintätekniikan kehittyminen sekä unionin laajentuminen kymmenellä jäsenvaltiolla. Komissio määrittelee tärkeimmät poliittiset tavoitteet, jakaa toimet lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteisiin ja osoittaa, millaisia välineitä on käytettävä ja milloin. Pääasialliset tavoitteet ovat osakkeenomistajien oikeuksien ja ulkopuolisten suojelun vahvistaminen samoin kuin yritysten tehokkuuden ja kilpailukyvyn edistäminen. Komission ehdotukset kattavat yrityksen johtamis- ja valvontamenettelyt, pääoman säilyttämisen ja muuttamisen, konsernit ja pyramidirakenteet, yhtiöiden uudelleenjärjestelyt ja liikkuvuuden sekä yksityiset eurooppayhtiöt, eurooppaosuuskunnat ja muut EU:n tason oikeudelliset muodot.

Neuvosto suhtautuu myönteisesti yhtiöoikeuden uudistamiseksi ja omistajaohjauksen parantamiseksi tehtyyn toimintasuunnitelmaan, mutta pitää tarpeellisena lisäpohdintoja siitä, onko EU:n tasolla tarvetta ottaa käyttöön uusia yhtiömuotoja jo käsiteltävänä olevien välineiden lisäksi. Euroopan parlamentti on antanut komission tiedonannosta päätöslauseلمان 21.4.2004⁵⁷.

Asian valmistelua on jatkettu näiden kannanottojen pohjalta. Komissio on muun muassa asettanut 28.4.2005 asiantuntijoista koostuvan neuvoo-antavan ryhmän tarjoamaan yksityiskohtaista teknistä neuvontaa valmisteltaessa omistajaohjaukseen (corporate governance) ja yhtiöoikeuteen liittyviä toimenpiteitä⁵⁸. Lisäksi komissio on järjestänyt avoimen kuulemisen liittyen yhtiöoikeuden uudistamisen ja omistajaohjauksen (corporate governance) kehittämisen tuleviin painopistealueisiin⁵⁹. Keskuskauppakamari on antanut asiasta lausunnon.

⁵⁷ Asiaa koskeva mietintö:

<http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PUBREF=//EP//NONSGML+REPORT+A5-2004-0253+0+DOC+PDF+V0//FI&L=FI&LEVEL=2&NAV=S&LSTDOC=Y>

⁵⁸ [http://europa.eu.int/eur-](http://europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_126/l_12620050519fi00400042.pdf)

[lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_126/l_12620050519fi00400042.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_126/l_12620050519fi00400042.pdf)

⁵⁹

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/company/docs/consultation/consultation_en.pdf

Keskuskauppakamarin lausunto 29.3.2006

EU-lainsäädännössä tulee aina huomioida ensisijaisesti eurooppalaisten yhtiöiden kilpailukyky. Lisäksi on tärkeää, että eurooppalaiset yritykset ovat houkuttelevia sijoituskohteita kansainvälisille sijoittajille. EU-tasoiin lainsäädäntö- ja harmonisointihankkeisiin tulisi ryhtyä vain, jos niihin on todellista tarvetta, kuten rajat ylittävissä sulautumisissa.

2.2.1 Komission suositus johdon palkkioista

Komissio on antanut 14.12.2004 suosituksen koskien johdon palkkioita⁶⁰. Suosituksen mukaan listayhtiöiden tulee julkistaa palkkiopoliittikkansa ja tämä politiikka tulisi alistaa yhtiökokouksessa joko sitovalle tai neuvoo-antavalle äänestykselle. Johtajiston palkkiotietojen tulee olla julkisia. Keskuskauppakamari on antanut asiasta lausunnon.

Komissio on käynnistänyt alkuvuodesta 2006 konsultaation tulevaisuuden prioriteeteista toimintasuunnitelmassa yhtiöoikeuden modernisoimiseksi ja Corporate Governance –järjestelmien kehittämiseksi. Keskuskauppakamari on antanut lausuntonsa konsultaatioon.

Keskuskauppakamarin lausunto 29.3.2006

Konsultaatiossa esitettiin 14 kysymystä, joihin kuhunkin tuli vastata erikseen.

Keskuskauppakamari vastustaa ylisääntelyä alalla ja kiinnittää huomiota myös siihen, että konsultaatiot tulisi käynnistää vaikuttamismahdollisuuksien kannalta riittävän aikaisessa vaiheessa.

Keskuskauppakamari vastustaa yksi osake – yksi ääni –periaatteen tuomista Euroopan lainsäädäntöön.

Keskuskauppakamarin mukaan osakkeenomistajien oikeuksien osalta ei tällä hetkellä ole olemassa olevia ongelmia. Keskuskauppakamarin mielestä on tärkeää, että uutta lainsäädäntöä kehitetään vain kun se on tar-

⁶⁰ [http://europa.eu.int/eur-](http://europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ/site/fi/oj/2004/l_385/l_38520041229fi00550059.pdf)

[lex/LexUriServ/site/fi/oj/2004/l_385/l_38520041229fi00550059.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ/site/fi/oj/2004/l_385/l_38520041229fi00550059.pdf)

peellista. Myös kaikkien jäsenmaiden pakotamista sopeutumaan muutaman valitun maan mukaisiin järjestelmiin pidetään ongelmallisenä. Keskuskauppakamari ei myöskään kannata johdon järjestelmien määrittelyä EU-tasolla. Nykyiset rakenteet vaihtelevat jäsenmaittain suuresti.

Keskuskauppakamari kannattaa direktiivin antamista koskien yhtiön kotipaikan vaihtoa. Keskuskauppakamarin mielestä on tärkeää kilpailulle, että rajan ylittävät sulautumiset voidaan toteuttaa ilman lainsäädännöllisiä esteitä.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä lähtökohdana sitä, että yhtiöoikeutta yksinkertaistetaan. Keskuskauppakamari ei kuitenkaan pidä tätä riittävänä syynä tehdä muuten tarpeettomia muutoksia lainsäädäntöön.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.3.2004

Kansainvälisen käytännön yhtenäistäminen on kannatettava tavoite. Keskuskauppakamari pitää kuitenkin tärkeänä, ettei komissio anna niin pitkälle meneviä suosituksia, että ne selkeästi ylittävät vaatimustasoltaan nykyiset edistyneimmät corporate governance -suositukset. Yhtiöiden on vaikea hyväksyä hyvää kansainvälisestä käytännöstä poikkeavia suosituksia, eivätkä sellaiset suositukset edistä eurooppalaisten yritysten toimintaa ja niihin varojaan sijoittaneiden henkilöiden asemaa. On tärkeää, ettei komission suosituksessa käsitellä palkkioiden määrää ja palkitsemisjärjestelmien rakennetta. Keskuskauppakamari ei kannata suosituksen ulottamista listaamattomiin yhtiöihin.

Keskuskauppakamari painottaa sitä, että suositusten tulee koskea vain hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä toimitusjohtajaa. Laajempi palkkioiden ja etuuksien julkistaminen ei ole tarpeellista ja voi toisaalta haitata yritysten toimintaa, kun esimerkiksi kilpailevat yritykset voivat käyttää tietoja hyväkseen rekrytointihankkeissaan.

2.2.2 Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta

Komissio on antanut 15.2.2005 suosituksen koskien johdon riippumattomuutta⁶¹. Suosituksen mukaan listayhtiöiden johtotoimielimissä tulee olla riittävä määrä riippumattomia jäseniä.

Keskuskauppakamarin lausunto 3.6.2004

Komission esittämät näkemykset vastaavat pitkälti HEX Oyj:n, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton antamaa 1.7.2004 voimaan tulevaa suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Siten komission tuleva suositus ei tule liiemmästi vaikuttamaan Suomessa listattujen yhtiöiden toimintaan.

Komission asiakirjan mukaan sellainen henkilö ei voisi olla riippumaton, joka on viimeisen viiden vuoden aikana ollut yhtiön työ- tai toimisuhteessa. Riittävänä karenssiaikana voidaan pitää kolmea vuotta. Komission asiakirja tuntee vain yhden riippumattomuuden käsitteen, kun Suomen uusi Corporate Governance -suositus käsittelee riippumattomuutta yhtiöstä ja toisaalta riippumattomuutta yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. Suomen ratkaisun onnistuneisuus korostuu tutkittaessa komission asiakirjan valiokuntien jäsenten riippumattomuutta koskevia kohtia.

2.2.3 Komission direktiiviehdotus osakkeenomistajien oikeuksista

Komissio käynnisti 16.9.2004 konsultaation osakkeenomistajien oikeuksista. Keskuskauppakamari antoi asiasta lausunnon. Kaikista annetuista lausunnoista on julkaistu yhteenveto⁶². Konsultaatioon vastanneet olivat tukeneet hanketta yleisesti, mutta olivat kiinnittäneet huomiota tulevien toimenpiteiden toteuttamistapaan ja tarpeeseen linkittää ne EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla muihin aloitteisiin osakkeenomistajien oikeuksista.

⁶¹ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/1_052/1_0522005022_5fi00510063.pdf

⁶² http://europa.eu.int/comm/internal_market/company/docs/shareholders/consultation-synthesis_en.pdf

Komissio käynnisti 13.5.2005 toisen kuulemismenettelyn, jossa annetuista lausunnoista on myös julkaistu yhteenveto⁶³. Keskuskauppakamari antoi asiasta lausunnon.

Tammikuussa 2006 komissio on päättänyt esittämään direktiiviä osakkeenomistajien äänioikeuksien käytöstä yhtiöissä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa ja joiden osakkeet on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla, sekä direktiivin 2004/109/EY muuttamisesta⁶⁴. Asian kansallinen valmistelu on käynnissä oikeusministeriössä. Oikeusministeriö pyysi direktiiviehdotuksesta Keskuskauppakamarilta lausuntoa, joka annettiin 3.2.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 3.2.2006

Keskuskauppakamari pitää hyvänä tavoitteena osakkeenomistajien äänioikeuksien käyttämistä koskevien menettelyjen yhtenäistämistä eri jäsenmaiden listayhtiöissä. Keskuskauppakamari pitää kuitenkin riittävänä toimenpiteenä suosituksen antamista direktiivin asemesta. Lisäksi direktiiviehdotuksen säännökset ovat paikoin tarpeettoman yksityiskohdaisia.

Keskuskauppakamarin lausunto 12.7.2005

Lausunnossa todettiin Komission ehdotuksen vastaavan pääpiirteiltään suomalaista yrityslainsäädäntöä sekä Helsingin Pörssin Corporate Governance -suositusta. Keskuskauppakamari kuitenkin kehottaa komissiota harkitsemaan, olisiko suositus direktiiviä parempi tapa edetä asiassa.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.12.2004

Vasta julkaistusta Helsingin Pörssin Corporate Governance -suosituksesta johtuen asialla on vain rajallinen vaikutus Suomen yritysmaailmaan. Komissiota kehoitettiin kuitenkin harkitsemaan suosituksen antamista vaihtoehtona direktiiville.

⁶³

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/shareholders/consultation2_report_en.pdf

⁶⁴ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/com/2005/com2005_0685fi01.pdf

2.2.4 Direktiivi pääomayhtiöiden rajat ylittävistä sulautumisista

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 26.10.2005 direktiivin (2005/56/EY) pääomayhtiöiden rajatylittävistä sulautumisista⁶⁵. Direktiivi koskee pääomayhtiöiden sulautumista (fuusiota), jos vähintään kaksi sulautuvista yhtiöistä kuuluu eri jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisalaan.

Pääomayhtiö on määritelty direktiivin toisessa artiklassa. Pääomayhtiöllä tarkoitetaan julkisten ja yksityisten osakeyhtiöiden lisäksi muita sellaisia rajoitetulla vastuulla toimivia oikeushenkilöitä, joita koskevat tiedot ja edustaminen on järjestetty EU:n ensimmäisessä yhtiöoikeudellisessa direktiivissä (68/151/ETY, ns. julkistamisdirektiivi) tarkoitetulla tavalla. Tämän yleismääritelmän mukaan Suomessa soveltamisalaan kuuluisivat osakeyhtiöiden lisäksi ainakin osuuskunnat. Direktiivi mahdollistaa kansallisessa lainsäädännössä tehtävän rajoituksen, jossa osuuskunnat rajataan pois direktiivin soveltamisalan piiristä.

Oikeusministeriö on asettanut 11.7.2006 työryhmän valmistelemaan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa. Työryhmän puheenjohtaja on lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen oikeusministeriöstä. Direktiivi on laitettava kansallisesti täytäntöön viimeistään 15.12.2007, jolloin myös kansallisen lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan.

2.3 Vihreä kirja vahingonkorvauskanteista kilpailuasioissa

Komissio on julkaissut 19.12.2005 vihreän kirjan vahingonkorvauksista kilpailuasioissa (KOM(2005) 672 lopullinen).

Tavoitteena on parantaa yksityisten mahdollisuuksia saada korvaus kilpailurikkomustilanteissa. Komissio on esittänyt asian toteuttamiseksi ryhmäkannetta muistuttavan joukkokanteen käyttöönottoa kilpailuasioissa.

Komissio on pyytänyt lausuntoja vihreästä kirjasta 21.4.2006 mennessä.

⁶⁵ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_310/l_31020051125fi00010009.pdf

Keskuskauppakamarin lausunto 19.4.2006

Kilpailukykyinen talous edellyttää voimassa olevien kilpailusääntöjen tehokasta täytäntöönpanoa sekä viranomaisten toimesta että yksityisoikeudellisesti. Komission perustavoite on siten kannatettava. Yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa vahingonkorvauksella on keskeinen asema. Koko oikeusjärjestyksen näkökulmasta vahingonkorvauksen tärkeimpänä tavoitteena voidaan Suomessa pitää vahingonkorvauksen korvaavaa vaikutusta. Tarkoituksena on, että vahingon aiheuttaja korvaa vahingon kärsijälle tälle aiheuttamansa vahingon.

Oikeusjärjestelmässä vahingonkorvaukselle voidaan asettaa myös muita tavoitteita. Komissio korostaa vihreässä kirjassaan vahingonkorvauksen ehkäisevää vaikutusta. Helpottamalla vahingonkorvauskanteiden käyttöä komissio pyrkii muuttamaan vahingonkorvausta varsinaisen vahingon korvaamisen sijasta varmistamaan perustamissopimuksen kilpailusääntöjen täyttä vaikuttavuutta.

Komission kaavailemat muutokset vahingonkorvauskanteiden käytön helpottamiseksi toisivat merkittäviä muutoksia Suomessa voimassa olevaan vahingonkorvausoikeuteen. Käytännössä ne merkitsisivät vahingonkorvausvelvollisuuden muutosta ankarampaan suuntaan.

Kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyy nykyisin tehokas julkinen seurausjärjestelmä ja sopimusten ja päätösten yksityisoikeudellinen mittaomyy. Nykyiset, niin julkiset kuin yksityisoikeudelliset kilpailusääntöjen rikkomisen seuraamukset muodostavat tehokkaan kokonaisuuden kilpailusääntöjen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Voimassa oleva lainsäädäntö antaa vahingonkärsijöille mahdollisuudet nostaa korvauskanne kilpailuoikeudellisissa yhtäläisillä edellytyksillä kuten muissakin yksityisten välisissä riita-asioissa. Kilpailuasioden asettamiselle tässä suhteessa erityisasemaan komissiolla ei ole perusteita. Riittävinä syinä ei voida pitää käsiteltävien asioiden monimutkaisuutta tai muita asian selvittämiseen liittyviä vaikeuksia. Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti vahingonkorvausoikeuden peruseräiteiden muuttamiseen nimenomaan kilpailuoikeudellisten vahingonkorvauskanteiden osalta.

2.4 Yhtiöoikeuden toimintasuunnitelma

Komissio käynnisti vuoden 2005 lopulla yhtiöoikeuden toimintasuunnitelman uudistamisen. Tavoitteena on Eurooppalaisten yhtiöiden kilpailukykyyn parantaminen mm. hallinnollista taakkaa vähentämällä ja sääntelyn laatua parantamalla.

Asiasta on järjestetty yleisölle avoin lausunto-kierrös, joka päättyi 31.3.2006. Oikeusministeriö on antanut asiasta myönteisesti suhtautuvan lausunnon komissiolle.

Komission on tarkoitus käsitellä asian jatko- toimia vuoden 2006 loppuun mennessä.

3 Teollis- ja tekijänoikeudet

3.1 Yhteisöpatentti

Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista KOM(2000) 412 lopullinen, 1.8.2000.⁶⁶

Asetuksen tarkoituksena on luoda helppokäyttöinen, edullinen ja oikeudellisesti luotettava eurooppalainen patenttijärjestelmä. Se poistaisi kansallisen patenttisuojan alueellisuutta, joka saattaa vääristää kilpailua. Se soveltuisi erityisen hyvin patentein suojattujen tavaroiden vapaan liikkuvuuden takaamiseen ja tarjoaisi yrityksille mahdollisuuden mukauttaa tuotteidensa tuotanto ja jakelu Euroopan mitakaavaan.

Poliittinen yksimielisyys saavutettiin kilpailukykyneuvostossa 3.3.2003. Yhteisöpatenttia haettaisiin EPO:lta, joka suorittaisi uutuustutkimuksen. Kansallisten virastojen rooli olisi tukea EPO:n toimintaa. Ehdotuksen mukaan perustettaisiin keskitetty immateriaalioikeustuomioistuin, joka käsitelisi muun muassa yhteisöpatentista aiheutuvat loukkaus- ja mitätömyyskanteet vastaajan kielellä.

Asiaa on käsitelty neuvostossa viimeksi 18.5.2004, jolloin asiaan ei löydetty ratkaisua. Ehdotuksen jatkokäsittely on auki. Keskustelua on käyty erityisesti kansallisten patenttivirastojen asemasta, kielistä, patenttitoimioistimesta ja yhteisöpatentin suhteesta Euroo-

⁶⁶ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2000/fi_500PC0412.pdf

pan patenttisopimukseen. (ks. alempana kohta 3.5)

Lakivaliokunnan lausunto asiassa⁶⁷ on valmistunut 17.5.2002. Vastuuhenkilöt kauppa- ja teollisuusministeriössä ovat hallitusneuvos Marja-Leena Rinkineva ja ylitarkastaja Heli Honkapää.

3.2 Tuoteväärengösetuksen muuttaminen

Neuvoston asetus (EY) N:o 1383/2003, annettu 22.7.2003, tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä. Virallinen lehti nro L 196, 2.8.2003 s. 7-14. Asetus on tullut sovellettavaksi 1.7.2004.⁶⁸

Asetuksen tarkoituksena on vastustaa sellaisten tavaroiden kauppaa, jotka loukkaavat teollis- ja tekijänoikeuksia, ja samalla kunnioittaa lainmukaisen kaupan vapautta. Asetuksessa säädetään edellytyksistä ja toimenpiteistä, joihin tulliviranomaisten on ryhdyttävä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kun niiden on todettu loukkaavan näitä oikeuksia.

3.3 Mallioikeusdirektiivin muuttaminen

Komissio on antanut 14.9.2004 ehdotuksen mallioikeusdirektiivin 98/71/EY muuttamisesta, KOM(2004) 582.⁶⁹ Ehdotuksen tarkoituksena on muuttaa moniosaisen tuotteen varaosien suojaa koskevia säännöksiä siten, etteivät varaosat saisi mallisuoja. Voimassaolevan säännöksen mukaisesti varaosille voidaan antaa enintään sellaista suojaa, joka sallittiin jäsenvaltion lainsäädännössä ennen direktiivin voimaantuloa. Suomen voimassaolevan lainsäädännön mukaan varaosat voivat saada suojaa enintään 15 vuoden ajaksi, kun muuten suojaa voi saada enintään 25 vuodeksi. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ja käsittely neuvoston työryhmässä alkoi keväällä

⁶⁷ LaVL 8/2002 vp

⁶⁸ http://europa.eu.int/eur-lex/pri/fi/oj/dat/2003/l_196/l_19620030802fi00070014.pdf

⁶⁹ http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0582en01.pdf

2005. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on toistaiseksi keskeytynyt, kunnes Euroopan parlamentti on saanut ehdotuksen ensimmäisen käsittelyn suoritettua. Vastuuhenkilö kauppa- ja teollisuusministeriössä on vanhempi hallitussihteeri Sami Sunila.

Keskuskauppakamarin lausunto 4.11.2004

Ehdotuksen johdanto ja perustelut on kirjoitettu vain autoteollisuuden näkökulmasta. Komission ehdotuksen valmisteluun sisältyy myös laaja vaikutusarviointi, jossa edelleen on kuultu vain isoa joukkoa autoteollisuuden ja varaosatuotannon yrityksiä. Ongelmalliseksi asian tekee se, että muutosehdotuksen kohteena oleva direktiivi (98/71/EY) ja muutosehdotuksen teksti eivät koske vain autojen varaosia, vaan muitakin vastaavia teknisiä tuotteita, jotka ovat moniosaisia. Tämä käy ilmi muutosehdotuksen liitteinä olevista asiakirjoista, mutta ei kuitenkaan itse muutosehdotuksen tekstistä. Keskuskauppakamari vastustaa muutosehdotuksen hyväksymistä, ellei soveltamisalaa selvästi rajata muutosehdotuksen 14 artiklassa siten, että muutoksen soveltamisala vastaa vaikutusarvioinnin ja perustelujen aluetta. Käytännössä tämä tarkoittaa mallisuojan poistamista vain autoteollisuuden varaosilta.

3.4 Yhteisöpatenttituomioistuin

Komissio on 23.12.2003 antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi yhteisöpatenttituomioistuimen perustamisesta ja muutoksenhausta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, KOM(2003) 828.⁷⁰ Yhteisöpatenttiasioita käsittelevän tuomioistuimen perustaminen on yhteisöpatenttijärjestelmän keskeinen osa.

Oikeudenkäyntityöryhmä on viimeksi kokoonnutun kesäkuussa 2005. Tuomioistuinjärjestelmää koskevien ehdotusten substanssikäsittelyssä ei ole tapahtunut merkittävää edistymistä. Koko hankkeen keskeisin kysymys eli päätös yhteisöpatenttituomioistuimen perustamisesta on edelleen tekemättä (ks. 3.5 alempana).

⁷⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2003/com2003_0828fi01.pdf

3.5 Komission konsultaatio patenttijärjestelmän kehittämisestä

Komissio käynnisti 16.1.2006 julkisen konsultaatiokierroksen koskien patenttijärjestelmän kehittämistä Euroopan Unionissa. Konsultaatiokierroksen tarkoituksena on selvittää mahdollisimman laajalti näkemyksiä siitä, miten patenttijärjestelmää tulisi jatkossa pyrkiä kehittämään. Komissio pitää yhteisöpatenttia Euroopan kilpailukyvyn kannalta edelleen ensisijaisena tavoitteena. Komissio haluaa kuitenkin selvittää eri tahojen näkemyksiä myös muista mahdollisista toimenpiteistä ennen viimeistä pyrkimystä yhteisöpatentin hyväksymiseksi. Näistä toimenpiteistä on tuotu esille eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmän uudistushanke (EPLA) sekä kansallisten patenttilakien osittainen harmonisointi/ patenttien vastavuoroinen tunnustaminen. Konsultaatiolla pyritään myös selvittämään, miten eri tahot näkevät patenttijärjestelmän pääperiaatteet ja mikä merkitys patenteilla ylipäätään on Euroopan tasolla.

Kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti 17.2.2006 keskustelutilaisuuden konsultaatiokierrokseen liittyen ja eduskunnan talousvaliokunta kuuli asiantuntijoita aiheesta.

Komissio sai konsultaatiopyyntöön yli 2500 vastausta, joista laadittuja alustavia johtopäätelmiä käsiteltiin komission 12.7.2006 järjestämässä kuulemistilaisuudessa. Lopullinen raportti konsultaation tuloksista julkaistaneen syksyn aikana. Komissio antanee ehdotuksensa jatkotyöstä vuoden loppuun mennessä.

Suomen vastaus konsultaatiopyyntöön laadittiin Kauppa- ja teollisuusministeriössä kansallisen konsultaation ja eduskunnan lausunnon pohjalta.

Keskuskauppakamarin lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 27.2.2006

Patenttioikeuden kehittäminen harmonisoinnin

Aineellinen patenttioikeus on käytännössä jo lähes harmonisoitu EU-maiden piirissä Euroopan patenttisopimuksen (EPC) ja Euroopan patenttinviraston (EPO) menettelyssä noudatettavien määräysten kautta. Tietyillä tekniikan aloilla saattaa kansallisissa elimissä olla eroa-

vaisuuksia tulkintalinjoissa. Yksittäisten oikeudellisten ongelma-alueiden osalta harmonisoinnillakaan ei välttämättä korjattaisi varsinaista oikeudellista tulkintaongelmaa luomatta uusia avoimia kysymyksiä. Tietokoneella toteutettuja keksintöjä koskeva direktiiviehdotus on esimerkki ongelmasta, jossa ratkaisuvaihtoehdot olisivat helposti johtaneet vakiintuneen patentointikäytännön muuttumiseen ja uusien oikeudellisten epävarmuuksien syntyymiseen. Mikäli EPC:n osalta syntyy tulkintaongelmia tai muutospaineita, nämä on mahdollista ratkaista EPC:n jäsenvaltioiden yhteistyöllä.

Yhteisöpatentti

Patenttioikeudet eivät ole tehokkaita ilman toimivaa täytäntöönpanoa ja sen vuoksi järjestelmää tuleekin tarkastella kokonaisuutena ottaen huomioon sekä suojansaanti että oikeudenkäyntimenettely. Yhteisöpatenttia koskevassa jäsenvaltioiden yhteisessä poliittisessa lähestymistavassa omaksutut ratkaisut on tehty pääosin tarkastelemalla patenttijärjestelmää sen hakujärjestelmän kautta. Tämä on johtanut esitykseen, jossa muun muassa kolmannen oikeuksista on pyritty huolehtimaan patenttien hakujärjestelmän piirissä. Lähestymistapa ei täytä asetusehdotuksen antamisen yhteydessä järjestelmälle asetettuja tavoitteita.

Patenttien hakujärjestelmää tulisi tarkastella ensisijaisesti patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta. Monien yritysten ja toimialojen kannalta kaikki jäsenvaltiot kattava patenttisuojaja ei ole välttämätöntä. Usein patentointi suoritetaan vain strategisesti merkittävässä kohdemaissa. EPO toimii tällä hetkellä kolmen virallisen käsittelykielen kanssa, mutta valtaosa hakemuksista tehdään ja käsitellään englanniksi. Yhteisöpatenttiasetuksen osalta olisi järkevintä käyttää vain englanninkieltä hakuprosessissa ja väitemenettelyssä. Tätä lähestymistapaa tukee myös se, että monet relevantit patenttijulkaisut ovat Euroopan ulkopuolisissa patenttijärjestelmien tietokannoissa, jolloin tietoja ei kuitenkaan ole saatavilla kaikkien jäsenvaltioiden virallisilla kielillä. Esitys patentointivaatimusten kääntämisestä on väkinäinen kompromissi, jolla luodaan enemmän viiveitä ja epävarmuutta kuin edistetään teknisen alan tietämyksen lisääntymistä.

Tuomioistuinmenettelyssä, jossa patenttijärjestelmän ulkopuoliset tahot voivat joutua osallisiksi patenttioikeudenkäynteihin, on kiinnitettävä huomiota oikeusturvanäkökohtiin. Näitä ovat ainakin oikeuden kohtuullinen saatavuus ja menettelyn riittävä läheisyys. Yhdessä jäsenvaltiossa toimivan yrityksen kannalta on kohtuutonta, jos yritys voi joutua vastaajaksi ulkomailla pidettävään oikeudenkäyntiin kotimaassa tapahtuneen loukkauksen johdosta. Uusilla menettelyillä ei tule lisätä yritysten eriarvoisuutta suhteessa toisiinsa.

Lainkäyttöjärjestelmää koskevissa ratkaisuisa tulee ottaa huomioon myös järjestelmän tehokkuus ja oikeusvarmuus. Vaikka oikeudenkäynti käytäisiin jäsenvaltion alueella, voisi olla perusteltua luoda hallinnollisesti keskitetty tuomioistuin huolehtimaan ratkaisulinjan pysyvyydestä. Toinen lähestymistapa voisi olla perustaa ratkaisusuosituksia antavan elin, jolta kansalliset tuomioistuimet voisivat pyytää tulkintaohjeita yksittäisessä riita-asiassa. Tällöin menettely voisi perustua EPO-kielten tai mieluiten pelkän englannin käyttämiseen, koska asianosaiset eivät joutuisi lähtökohtaisesti olemaan suoraan yhteydessä tähän orgaaniin.

Oikeudenkäyntijärjestelmä patenttitapauksissa

Lainkäytön tulisi tapahtua lähellä osapuolia ja erityisesti vastaajaa. Lisäksi vastaajalla tulisi olla mahdollisuus käyttää oman kotivaltionsa tai loukkausvaltion virallista kieltä. Eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmän uudistushanke (EPLA) voitaisiin ehkä parhaiten toteuttaa perustamalla tulkintasuosituksia antavan elin.

Pidemmillä aikajänteellä yhteisöpatenttien ja eurooppapatenttien ratkaisut tulisi tehdä samassa toimielimessä, koska Eurooppaan ei kannata perustaa kahta uutta ylikansallista oikeudenkäyntimenettelyä patenttioikeuden alalla. Lisäksi samat tulkintaerimielisyydet, jotka nyt liittyvät kansallisten virastojen ja tuomioistuinten tulkintalinjoihin, voisivat tulevaisuudessa liittyä kahteen eri perusteella eurooppalaisia patenttituomioita antaviin tuomioistuimiin.

4 Työoikeudet

4.1 Vuokratyöntekijät

Ehdotus direktiiviksi vuokratyöntekijöiden työehdoista KOM(2002) 149 lopullinen annettiin 20.3.2002.⁷¹ Muutettu direktiiviehdotus vuokratyöntekijöiden työehdoista KOM(2002) 701 lopullinen, 28.11.2002.⁷²

Direktiivin tarkoituksena on parantaa vuokratyön laatua takaamalla syrjimättömyyden periaatteen noudattaminen vuokratyöntekijöihin nähden sekä luoda vuokratyövoiman käytölle asianmukaiset puitteet työmarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja työllisyyden edistämiseksi.

Neuvostossa on vallinnut laaja yhteisymmärrys vuokratyöntekijöiden työehtoja koskevan direktiivin tarpeellisuudesta. Valtuuskuntien näkemykset lainsäädännöstä, sääntelytarpeesta, työmarkkinaosapuolten tehtävästä sekä vuokratyön suhteellisesta merkityksestä ja erityispiirteistä jäsenvaltioissa poikkesivat kuitenkin toisistaan.

Neuvosto kävi periaatekeskustelun ehdotuksesta 4.10.2004. Keskustelussa käsiteltiin lähinnä edelleen avoinna olevaa kysymystä vuokratyöntekijöiden yhtäläisestä palkkauksesta ja työehdoista. Keskustelussa todettiin, että asian käsittelyä on jatkettava, jotta neuvostossa voitaisiin saavuttaa kaikkien valtuuskuntien hyväksyttävissä oleva kompromissiratkaisu. Asiaa viivästyttää se, että monet jäsenmaat haluavat kohdalleen poikkeuksia tasapuolisen kohtelun periaatteen osalta.

Valmistelusta Suomen osalta vastaa vanhempi hallitussihteeri Päivi Kantanen.

4.2 Työaikadirektiivin tarkistaminen

Komissio on antanut 22.9.2004 EU:n laajuisen kuulemiseen perustuvan ehdotuksen, jolla työaikadirektiivin keskeiset kohdat saataisiin ajan tasalle, KOM(2004) 607 lopullinen.⁷³

⁷¹ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/fi_502PC0149.pdf

⁷² http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0701fi01.pdf

⁷³ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0607fi01.pdf

Kyse on toisiinsa liittyvien toimenpiteiden laajasta paketista, jossa pääperiaate eli työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelu säilyy ennallaan ja jossa lisäksi vastataan Euroopan laajuisen modernin talouden asettamiin vaatimuksiin.

Suurimmat muutokset koskevat seuraavia kysymyksiä:

- viikoittaisen enimmäistyöajan laskemisen vertailujakso pidennetään 12 kuukaudeksi,
- käsitteiden 'päivystysjakso' ja 'päivystysaika, jona ei työskennellä' lisääminen,
- mahdollisuus poiketa viikoittaista enimmäistyöaikaa koskevista säännöksistä (opt-out -säännös).

Yksilöllinen 48 tunnin työviikosta poikkeaminen (opt-out -järjestely) tulee siis olemaan edelleen mahdollinen, mutta siihen sovelletaan aiempaa tiukempia ehtoja väärinkäytön estämiseksi. Jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus pidentää enintään 48 tunnin työviikon laskennassa käytettävää vertailukautta 4 kuukaudesta vuoteen. Päivystyksessä muuhun kuin työskentelyyn käytettyä aikaa ei lasketa työajaksi, ja korvaava lepoaika myönnetään 72 tunnin kuluessa.

Neuvosto kävi alustavan näkemysten vaihdon ehdotuksesta 4.10.2004. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti ehdotukseen, koska se parantaisi oikeusvarmuutta kyseisellä alalla.

Parlamentti antoi ensimmäisen käsittelyn lausuntonsa 11.5.2005, jonka pohjalta komissio antoi 31.5.2005 uuden ehdotuksen. Neuvosto tarkasteli asiaa 8.12.2005. Tuolloin ei asiasta voitu päästä kattavaan sopimukseen jäsenvaltioiden työmarkkinatilanteiden erojen ja uusien säännösten mutkikkuuden vuoksi.

Neuvosto on käsitellyt asiaa uudelleen 1.6.2006. Ratkaisuun ei kuitenkaan vielä päästy. Erimielisyydet liittyvät erityisesti opt-out -säännöksen olemassaoloon. Asiaa käsitellään seuraavan kerran ministerineuvoston kokouksessa lokakuussa 2006.

5 Kirjanpito ja tilintarkastus

5.1 Lakisäätteistä tilintarkastusta koskeva kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäätteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta eli niin sanottu tilintarkastusdirektiivi annettiin 17.5.2006. Direktiivi julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 9.6.2006 ja se tuli voimaan 29.6.2006. Direktiivi korvaa nykyisen tilintarkastuslain taustalla olevan 8. yhtiöoikeudellisen direktiivin, joka on vuodelta 1984. Uudella tilintarkastusdirektiivillä tavoitellaan pitkälle menevää, joskaan ei täydellistä tilintarkastussäännösten harmonisointia. Jäsenvaltiot saavat asettaa direktiiviä tiukempia vaatimuksia kansallisessa lainsäädännössä, ellei direktiivin yksityiskohtaisissa säännöksissä nimenomaisesti edellytetä muuta. EU:n jäsenvaltioilla on sen jälkeen 24 kuukautta aikaa täytäntöönpanoon. Seuraavassa on yhteenveto direktiivin säännöksistä luvuittain.

1 luku: Kohde ja määritelmät

Uusi direktiivi on laaja-alaisempi kuin nykyinen direktiivi. Uusi direktiivi edellyttää velvoittavia säännöksiä tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten tilintarkastusta pienten yritysten rajat⁷⁴ ylittävissä osakeyhtiöissä ja sellaisissa henkilöyhtiöissä, joiden yhtiömiehenä on osakeyhtiö. Muilta osin jäsenvaltiot voivat itse määritellä soveltamisalan rajat. Direktiivissä määritellään "tilintarkastaja", "tilintarkastustoimisto", "konsernin tilintarkastaja", "tilintarkastusketju", "toimivaltaiset viranomaiset", "kansainväliset tilintarkastusstandardit", "kansainväliset tilinpäätösstandardit" ja muut keskeiset termit.

2 luku: Hyväksyminen, jatkuva koulutus ja vastavuoroinen tunnustaminen

Tilintarkastajien hyväksymisessä vaaditaan hyvän maineen ohella edelleen koulutusta, käytännön harjoittelua ja ammattitutkinnon

⁷⁴ Pienyrityksen tunnusluvut eivät saa ylittää kahta kolmesta seuraavasta kriteeristä: 1) liikevaihto 7,3 miljoonaa € 2) taseen loppusumma 3,65 miljoonaa € 3) työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 50.

suorittamista. Direktiivissä on ajanmukainen luettelo niistä oppiaineista, jotka on sisällytettävä tilintarkastajan ammattitutkinnon teoreettiseen osaan (Suomessa opintovaatimuksiin). Uusia aineita ovat kansainväliset tilinpäätösstandardit, kansainväliset tilintarkastusstandardit, ammattiosaaminen sekä ammattietiikka ja riippumattomuus. Tilintarkastajien on osallistuttava jatkuvaan koulutukseen. Hyväksytyjen tilintarkastusyhteisöjen hallintoelinten kokoonpanoa ja määräysvallan käyttöä koskevia vaatimuksia lievennetään. Toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastaja on rinnastettava kotimaassa hyväksyttyyn tilintarkastajaan.

3 luku: Rekisteröinti

Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltioissa on sähköinen rekisteri hyväksytyistä tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä. Kullakin on oltava oma rekisterinumero. Rekisterissä on oltava direktiivissä luetellut tiedot. Myös EU:n ulkopuolelta kolmansista maista tulevia tilintarkastajia tietyin edellytyksin rekisteröidään ja valvotaan jäsenvaltioissa.

4 luku: Ammattietiikka, riippumattomuus, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja salassapitovelvollisuus

Direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot huolehtimaan siitä, että tilintarkastajilla on eettiset säännöt. Niiden on sisällettävä ainakin ammattietikaan kuuluva yleisen edun mukainen tehtävä, rehellisyys, objektiivisuus, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus. Tilintarkastajan riippumattomuudelle direktiivi asettaa useita vaatimuksia. Tilintarkastajalla on direktiivin mukaan velvollisuus arvioida riippumattomuuttaan viiden erilaisen uhkan avulla. Tarvittaessa tilintarkastajan on sovellettava varotoimia riippumattomuuden turvaamiseksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö saa käyttöönsä lakisääteistä tilintarkastusta suorittaessaan, suojataan riittävällä luottamuksellisuutta ja salassapitovelvollisuutta koskevilla säännöillä. Tilintarkastajan palkkio ei saa määräytyä tarkastettavalle yhteisölle tarjottavien oheispalvelujen perusteella eivätkä palkkiot saa olla ehdollisia.

5 luku: Tilintarkastusstandardit ja tilintarkastajan raportointi

EU:n komissiolla on niin sanotun komitologiamenettelyn avulla mahdollisuus hyväksyä tilinpäätöksen tilintarkastusta koskevia kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (ISA-standardit). Komissio voi myös antaa eurooppalaisen tilintarkastuskertomusmallin, joka voi olla muukin kuin ISA 700 -standardin mukainen. Komitologiamenettely on edellyttänyt uuden toimielimen perustamista (Audit Regulatory Committee) komission yhteyteen. Direktiivin voimaantulon jälkeen jäsenvaltioilla on rajalliset mahdollisuudet vaatia kansallisten tilintarkastusstandardien noudattamista.

Konsolidoitujen tilinpäätösten (konsernitilinpäätösten) tilintarkastuksesta direktiivi sisältää säännöksen, jonka mukaan konsernin tilintarkastaja on täysimääräisesti vastuussa konsolidoidusta tilinpäätöksestä annettavasta tilintarkastuskertomuksesta.

6 luku: Laadunvarmistus

Jokaisessa jäsenvaltiossa on oltava tilintarkastuksen laadunvarmistusjärjestelmä. Laadunvarmistuksen on täytettävä direktiivin vaatimukset, jotka koskevat muun muassa riittäviä resursseja, riippumatonta rahoitusta ja organisoitintapaa sekä asiantuntevia laaduntarkastajia. Laaduntarkastus on tehtävä vähintään kuuden vuoden välein. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastus on tehtävä kolmen vuoden välein.

7 luku: Tutkinta ja seuraamukset

Tilintarkastajien tekemien virheiden varalta jäsenvaltioissa on oltava tehokas valvonta- ja seuraamusjärjestelmä. Hyväksymisen peruuttamisen on kuuluttava sanktiovalikoimaan. Sanktioiden on oltava julkisia.

Direktiivillä ei harmonisoida tilintarkastajan vahingonkorvausvastuuta. EU:n komissio on teettänyt syyskuussa 2006 valmistuneen, London Economics:n valmistaman selvityksen tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta jäsenvaltioissa, vastuuperusteiden vaikutuksesta tilintarkastukseen eurooppalaisilla pääomamarkkinoilla, vakuutusehdoista ja vahingonkorvausvastuun taloudellisista rajoituksis-

ta. Komissio antaa myöhemmin mahdollisesti suosituksia jäsenvaltioille tilintarkastajan korvausvastuun sääntelystä.

8 luku: Julkinen valvonta ja jäsenvaltioiden väliset sääntelyjärjestelmät

Direktiivi velvoittaa huolehtimaan tehokkaasta ja riippumattomasta tilintarkastusalan yleisestä valvonnasta (public oversight). Direktiivi sisältää alan valvontaa koskevia periaatteita ja käytännön toimintaohjeita.

Julkisen valvontajärjestelmän on oltava muiden kuin tilintarkastusammattilaisten määräysvallassa. Julkinen valvontajärjestelmä on vastuussa tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröimisestä, eettisten sääntöjen käyttöön ottamisesta, tilintarkastustoimistojen sisäisestä laadunvalvonnasta, jatkuvasta koulutuksesta, laadunvarmistuksesta sekä tutkinta- ja kurrinpitojärjestelmistä. Julkisen valvonnan on oltava asiantuntevaa, avointa ja julkista, mutta julkisen valvonnan tehtävissä toimivia henkilöitä koskee myös salassapitovelvollisuus. Järjestelmään kuuluu vuosittaisten toimintasuunnitelmien ja toimintakertomusten julkaiseminen. Direktiivi velvoittaa julkisen valvontajärjestelmän toimielimet kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon muiden jäsenvaltioiden valvontajärjestelmien toimielinten kanssa.

Valvontayhteistyön kehittämiseksi komissio on päätöksellään 14.12.2005 perustanut uuden toimielimen, EGAOB:n (European Group of Auditors' Oversight Bodies), joka on aloittanut toimintansa. Sen jäsenet ovat EU:n jäsenvaltioiden hyväksytyjen tilintarkastajien valvonnasta vastuussa olevien toimielinten edustajia. EGAOB:n tehtävänä on myös edistää jäsenvaltioiden tilintarkastusalan valvontaelinten yhteistyötä ja tietojen vaihtoa.

9 luku: Nimeäminen ja erottaminen

Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on nimeävä tehtävään yhtiökokouksessa. Jäsenvaltiot voivat säätää myös muunlaisia nimeämismenettelyitä, jos tilintarkastajan riippumattomuus turvataan. Tilintarkastajan saa erottaa vain asiallisilla perusteilla. Tilintarkastajan eroamisesta ja erottamisesta kesken toimikauden on annettava selostus valvontaviranomaiselle.

10 luku: Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevat erityissäännökset

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajia koskevat muita tiukemmat säännökset. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat ainakin julkisesti noteeratut yritykset, luottolaitokset ja vakuutusyritykset. Tällaisten yritysten tilintarkastajien ja tilintarkastustoimistojen on julkaistava vuosittain läpinäkyvyysraportti, jossa on annettava tietoa muun muassa tilintarkastustoimiston omistuksesta, hallintoelimestä, hallintorakenteesta, tilintarkastusketjusta, asiakkaista, tilintarkastustoimiston soveltamasta riippumattomuuskäytännöstä, saaduista tilintarkastuspalkkioista ja partnereiden palkkioiden perusteista.

Tarkastusvaliokunta (audit committee) tulee pääosin pakolliseksi julkisesti noteerattuihin ja muihin yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin. Direktiiviehdotukseen käsittelyn aikana tehdyt poikkeusmahdollisuudet kuitenkin vesittävät tehokkaasti vaatimusta. Direktiivi mahdollistaa myös sen, että osakeyhtiön hallitus tietyin edellytyksin hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, eikä erillistä tarkastusvaliokuntaa tarvitse asettaa.

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön päävastuullista tilintarkastajaa on vaihdettava vähintään seitsemän vuoden välein. Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajana toimivan tilintarkastustoimiston laadun- tarkastus on tehtävä kolmen vuoden välein.

11 luku: Kansainvälisiä näkökohtia

Direktiivi sisältää säännökset kolmansista (EU:n ulkopuolista) maista tulevien tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröinnistä ja valvonnasta. Jäsenvaltiot voivat päättää hyväksymistä ja valvontaa koskevista poikkeuksista, jos kolmannen maan hyväksymis- ja valvontajärjestelmää voidaan pitää samanarvoisena jäsenvaltion järjestelmän kanssa. Jäsenvaltio voi vastavuoroisesti tunnustaa kolmannen maan laadunvalvontajärjestelmän. Direktiivi käsittelee valvontayhteistyötä kolmansien maiden viranomaisten kanssa. Käytännössä valvontayhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi USA:n PCAOB:n (Public Company Oversight Board) kanssa. Poikkeuksellisesti jäsenvaltiot voivat direktiivin mukaan sallia, että tilintarkas-

tajat luovuttavat suoraan kolmannen maan valvontaviranomaiselle tilintarkastajan työpapereita ja muita dokumentteja.

12 luku: Siirtymä- ja loppusäännökset

Luku sisältää säännökset komissiota avustavasta *Audit Regulatory Committee*stä. Komissio voi tehdä muun muassa päätöksiä tilintarkastuksessa velvoittavista ISA-standardeista, laadunvarmistuksesta ja tilintarkastajien eettisistä säännöistä. Komissio voi vaikuttaa jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden suhteisiin ja yhteistyöhön tilintarkastusalan sääntelyssä. Siirtymä- ja loppusäännökset sisältävät myös tilinpäätösdirektiivien muutoksia, muun muassa tilintarkastuspalkkioiden ja muiden tilintarkastajan veloittamien palkkioiden julkistamisvelvollisuuksista.

5.2 IAS-/IFRS-standardien hyväksyntä

Komissio hyväksyi syyskuussa 2006 IFRIC 8 –tulkinna (IFRS 2:n soveltamisala) ja IFRIC 9 –tulkinna (kytkettyjen johdannaisten uudelleenarviointi).

Toukokuussa 2006 komissio hyväksyi muutokset IAS 21-standardiin, joka liittyy aiheeseen valuuttakurssien muutosten vaikutus – nettosijoitus ulkomaiseen yksikköön, sekä IFRIC 7 –tulkinna (tilinpäätöksen oikaisemiseen perustuvan lähestymistavan soveltaminen IAS 29:n Taloudellinen raportointi hyperinflaatiomaissa mukaisesti).

5.3 EU:n komission tilinpäätösdirektiivien 2006/46/EY -muutosdirektiivi

Komissio hyväksyi 14.6.2006 tilinpäätösdirektiivien 2006/46/EY -muutosdirektiivin. Direktiivin tavoitteena on vahvistaa EU:n lainsäädännössä luottamusta eurooppalaisten yhtiöiden julkaisemiin tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin. Direktiivissä on neljä pääkohtaa.

1) Hallituksen jäsenten kollektiivinen vastuu tilinpäätösten ja muun yhtiön julkistaman taloudellisen informaation oikeellisuudesta sekä jäsenvaltioiden velvollisuus tehostaa tätä riittävillä sanktioilla.

2) Lähipiirtransaktioiden julkistamisvelvollisuus, joka laajentaa IAS-sääntöihin sisältyvän velvollisuuden myös noteeraamattomiin yhti-

öihin. Julkistamisvelvollisuudelle asetetaan eräitä tarkentavia kriteereitä ja jäsenmailla on mahdollisuus säätää poikkeuksia pienten ja keskisuurten yhtiöiden kohdalla.

3) Taseen ulkopuolisten järjestelyjen julkistamisvelvollisuus.

4) Corporate governance -lausuman sisällyttäminen kaikkien noteerattujen yhtiöiden toimintakertomuksiin. Lausuman tulee sisältää keskeinen corporate governance -informaatio, joka direktiivin mukaan sisältää mm. viittauksen kansalliseen corporate governance -koodiin ja kuvauksen sen noudattamisesta tai siitä poikkeamisesta. Jäsenvaltiot voivat sallia corporate governance -lausuman sisällyttämisen myös yhdessä toimintakertomuksen kanssa julkaistavaan erilliseen kertomukseen.

Lisäksi direktiivissä tarkistetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevien helpotusten raja-arvoja taseen loppusumman ja nettoliikevaihdon osalta. Raja-arvoa pienten yritysten taseen loppusummalle korotettiin 3 650 000 eurosta 4 400 000 euroon ja nettoliikevaihdolle 7 300 000 eurosta 8 800 000 euroon. Keskisuurten yritysten osalta raja-arvoa taseen loppusummalle korotettiin 14 600 000 eurosta 17 500 000 euroon. Raja-arvo nettoliikevaihdolle korotettiin 29 200 000 eurosta 35 000 000 euroon.

6 Verotus

6.1 Arvonlisäverotus

Neuvosto hyväksyi 14.2.2006 direktiivin (2006/18/EC), jonka mukaan EU:n jäsenvaltiot voivat soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa tiettyihin työvaltaisiin palveluihin vuoden 2010 loppuun saakka. Tämä mahdollisuus on ollut olemassa jo aiemmin, mutta Suomi ei ole sitä käyttänyt. Nyt Suomessa otetaan käyttöön alennettu arvonlisäverokanta (8 %) parturi- ja kampaamopalveluihin sekä pieniin korjauspalveluihin. Asiasta on annettu hallituksen esitys 12.9.2006 (HE 119/2006). Muutokset tulevat voimaan 1.1.2007.

Tietoja arvonlisäveroasioiden käsittelyvaiheista löytyy internet-osoitteesta http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/vat/key_documents/index_en.htm

6.2 Yritysverotus

Komission tiedonanto yhtiöverotuksesta: kohti sisämarkkinoita ilman veroesteitä, KOM(2001) 582 lopullinen.

Komissio antoi 23.10.2001 neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle yhtiöverotusta koskevan tiedonannon. Tiedonantoon sisältyvässä yritysverotutkimuksessa on selvitetty tosiasiallisia yritysveroasteita 15 jäsenvaltiossa. Havaintona oli, että efektiiviset yritysveroasteet poikkeavat maasta toiseen huomattavan paljon. Toisena selvityskohteena oli sisämarkkinoiden veroesteiden kartoitus ja toimenpidesuosituksset niiden poistamiseksi.

Komissio hyväksyi 24.11.2003 tiedonannon, Sisämarkkinat ilman yhtiöveroesteitä – säävutuksia, toteuttamisvaiheessa olevia aloitteita ja jäljellä olevia haasteita, KOM(2003) 726.

Komissio arvioi nykyisen yhtiöverotusta koskevan strategian toteutumista tarkastelemalla konkreettisia ja kohdennettuja toimenpiteitä sekä toisaalta "kokonaisvaltaisia lähestymistapoja" koskevaa pitkän aikavälin työtä. Pitkän aikavälin työhön, johon kuuluu EU:n yhteisen yhtenäistetyn veropohjan luominen, komissio luo yleiskatsauksen ja ehdottaa, että jäsenvaltiot toteuttavat pk-yrityksiin sovellettavan korkeellisen hankkeen, joka perustuu kotivaltiossa tapahtuvan verotuksen periaatteeseen.

Tiedonantojen jälkeen prosessi on jatkunut mm. eräillä lisäselvityksillä sekä keskusteluilla jäsenvaltioiden ja eri eturyhmien kesken. Myös yritysjärjestelydirektiiviin on tehty joitakin muutoksia (2005/19/EY).

Joulukuussa 2005 komissio hyväksyi tiedonannon, Tackling the corporation tax obstacles of small and medium-sized enterprises in the Internal Market - outline of a possible Home State Taxation pilot scheme, COM(2005) 702. Komissio esittää jäsenvaltioille vapaaehtoista kokeilua, jossa useammassa EU-valtiossa toimivat pienet ja keskisuuret yritykset voisivat laskea verotettavan tulonsa emoyhtiön kotivaltion lainsäädännön mukaisesti. Kokeilu kestäisi viisi vuotta.

Syksyllä 2004 komissio perusti työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella yhtenäinen yritysveropohja (common consolidated corporate tax base) EU:n alueella toimivia konserneja varten. Työryhmän työ on luonteeltaan teknistä, eikä jäsenvaltioilta tässä vaiheessa edellytetä poliittista sitoutumista hankkeeseen. Työryhmä on perustanut alatyöryhmiä, jotka valmistelevat tiettyjä verotuksen osa-alueita, esimerkiksi poistojärjestelmää. Työryhmän määrääjäksi on kaavailtu kolme vuotta. Jäsenmaiden erimielisyydet ovat hidastaneet työn etenemistä.

Tietoa yritysveroasioiden käsittelyvaiheista löytyy internet-osoitteesta http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/company_tax/index_en.htm

7 Energia ja ilmasto

7.1 Vihreä kirja Eurooppalaisen energiahuollon turvaamisesta

Euroopan Komissio on julkaissut 8.3.2006 vihreän kirjan Eurooppalaisen energiahuollon turvaamisesta (KOM (2006) 105). Energiapolitiittisen ympäristön muuttumisen seurauksena Komissio pitää tarpeellisena luoda Euroopan energiapolitiikan. Vihreän kirjan toivotaan auttavan eurooppalaisen toimivan energiapolitiikan luomisessa.

Ongelmina nähdään muun muassa se, että tämänhetkinen tuontien energia kattaa 50% energian tarpeesta Euroopassa. Energian hinta nousee jatkuvasti. Asiaan liittyy myös kasvihuoneilmion aiheuttama ilmaston lämpenemiskysymys.

Neuvoston energiatyöryhmä on käsitellyt asiaa keväällä 2006, ja neuvosto on käsitellyt asiaa 8.6.2006. Konkreettisia toimenpideehdotuksia odotetaan vuoden 2006-2007 vaihteessa.

Keskuskauppakamari kannattaa Euroopan energiapolitiikan luomista.

7.2 Vihreä kirja energiatehokkuudesta

Komissio on julkaissut 22.6.2005 vihreän kirjan energiatehokkuudesta (KOM (2005) 265 lopullinen). Tavoitteena on Euroopan energia-

tehokkuuden parantaminen 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä.

Alueiden komitea on antanut asiasta lausuntonsa 16.2.2006. Komissio on tämän jälkeen pyytänyt kansallisia kannanottoja asiaan.

Euroopan parlamentti on antanut asiassa päätöslauselman⁷⁵ 1.6.2006.

7.3 Yhteisön ilmastostrategia

Komissio on antanut yhteisön ilmastostrategian luomiseksi tiedonannon KOM (2005) 35 lopullinen. Euroopan parlamentti on antanut asiassa päätöslauselman 1.12.2005.

EU:n tulee Kioton sopimuksen mukaisesti vähentää kasvihuonepäästöjä vuoteen 2012 mennessä 8% alle vuoden 1990 tason. Sopimuksen toteuttamiseksi Komissio on aloittanut yhteisön ilmasto-ohjelman päivittämisen.

8 Muut hankkeet

8.1 Komission vihreä kirja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksista sekä julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta yhteisön oikeudesta

Komission 30.4.2004 julkaisema vihreä kirja koskee kysymyksiä, jotka liittyvät julkisten hankintojen ja muun yhteisöoikeuden soveltamiseen julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksissa. Vihreässä kirjassa käsitellään mm. miten julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevia säännöksiä tulisi soveltaa yksityisen kumppanin valinnassa, kumppanuussopimusten sisällöstä päätettäessä, julkisen ja yksityisen sektorin yhteisten yritysten perustamisessa sekä julkisten yritysten siirtämisessä yksityisten yritysten valvontaan. KOM(2004) 327 lopullinen.⁷⁶

⁷⁵ Päätöslauselman pohjana oleva mietintö on luettavissa osoitteessa <http://www.europarl.europa.eu/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2006-0160+0+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=2&NAV=S&LSTDOC=Y>

⁷⁶ http://europa.eu.int/comm/internal_market/publicprocurement/docs/ppp/greenpaper/com-2004-327_fi.pdf

Komissio on käynnistänyt vihreällä kirjalla kuulemisen, jossa pyritään selvittämään jäsenvaltioissa käytössä olevia julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusjärjestelyjä sekä kartoittamaan yhteisölainsäädännön kehittämistarpeita.

Alueiden komitea on antanut asiassa lausuntonsa 17.11.2004. Komitea katsoo, ettei yhteisön tule tässä vaiheessa antaa kumppanuutta koskevaa lainsäädäntöä, koska "julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden" käsitettä ei ole selvästi määritelty. Lisäksi yrityksen siirtäminen julkiselta sektorilta yksityiselle kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Lopuksi komitea korostaa, että asiaa ei tule tarkastella vain kilpailunäkökulmasta, vaan on otettava huomioon myös demokratianäkökohdat, joiden tulee ilmentää kansalaisten vaatimuksia.

Suomessa asiaa käsittelee Valtioneuvoston selvitys E 45/2004 Euroopan komission tiedonannosta. Asian valmistelusta Suomessa vastaavat kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehet hallitussihteeri Eija Kontuniemi ja tutkija Tarja Aarla.

Keskuskauppakamarin lausunto 18.6.2004

Keskuskauppakamarin mukaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusjärjestelyjen lisääntymisen ja kehittymisen kannalta EU:n tasoinen yleissääntely on tarpeen, jotta turvataan tasavertainen, syrjimätön ja EU:n sisämarkkinoiden laajuisen kilpailuttamisen mahdollistava julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö. Sääntelyn tulee keskittyä yleispäteviin, keskeisiin ja kaikissa hankkeissa esiin tuleviin perusasioihin.

8.2 Eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely

Komissio on antanut 19.3.2004 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaiseksi maksusuoritusmääräysmenettelyksi, KOM(2004) 173 lopullinen.⁷⁷ Asetuksella otettaisiin käyttöön eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely sellaisen summaltaan määriteltujen riitauttamattomien rahavaateiden perimistä varten, jotka

⁷⁷ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0173fi01.pdf

ovat eräänntyneet siihen mennessä kun asiaa koskeva hakemus tehdään.

Asetus sääntelisi menettelyn jota noudatettaisiin, kun kantaja velkoo yksityisoikeudellista saatavaa vastaajalta. Menettely olisi komission ehdotuksen mukaan rinnakkainen jäsenvaltioissa voimassa oleville tai myöhemmin säädettäville velkomisprosesseille. Kysymys olisi uudesta vaihtoehtoisesta menettelystä nykyisten järjestelmien rinnalle.

Neuvosto on käsitellyt asiaa 12.10.2005, ja poliittinen yhteisymmärrys asiassa on saavutettu 21.2.2006. Euroopan parlamentti on vastaanottanut neuvoston yhteisen kannan 6.7.2006.

Suomessa asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa.

8.3 musvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

Komissio antoi 15.12.2005 ehdotuksen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista eli niin sanotun Rooma I -asetusehdotuksen (KOM(2005) 650 lopullinen). Asetuksella on tarkoitus korvata EY:n jäsenvaltioiden kesken tehty yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, Rooman yleissopimus. Asetusta sovellettaisiin kaikkiin sopimusvelvoitteisiin liittyviin lainvalintakysymyksiin siviili- ja kauppaoikeuden alalla, lukuun ottamatta asioita, jotka nimenomaan on rajattu asetuksen ulkopuolelle. Pääsääntönä olisi osapuolten valinnanvapaus sovellettavan lain suhteen.

U 7/2006 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle 23.2.2006.

Komission ehdotuksen käsittely aloitettiin työryhmässä kesäkuussa ja työ jatkuu ensi kevääseen asti. Joitain linjauksia saatetaan mahdollisesti viedä neuvostoon jo joulukuussa. Euroopan parlamentissa ehdotus on ensimmäisessä lukemisessa.

Suomen osalta valmistelusta vastaa lainsäädäntöneuvos Antti T. Leinonen.

8.4 Sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II)

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sopimuksenulkoiisiin velvoitteisiin sovellettavasta laista ("Rooma II"), KOM(2003) 427 lopullinen 22.7.2003.

Asetuksessa säädettäisiin siitä, minkä valtion lain mukaan muuta kuin sopimukseen perustuvaa korvausvastuuta arvioidaan silloin, kun tapauksella on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

U 47/2003 Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle 25.11.2003.

Neuvoston yhteinen kanta vahvistettiin syyskuussa ja se on parhaillaan Euroopan parlamentin toisessa lukemisessa. Vastuuvaliokunta (JURI) antanee lausuntoehdotuksensa ennen joulua ja asia menee täysistuntoon tammikuussa. Sovittelumenettelyyn joutuminen on mahdollista.

Asetuksen valmistelusta Suomen osalta vastaavat lainsäädäntöneuvos Antti T. Leinonen.

8.5 Direktiiviehdotus sovittelun edistämiseksi siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

Komissio on antanut 22.10.2004 ehdotuksen direktiiviksi eräistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla, KOM(2004) 718 lopullinen.⁷⁸ Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on parantaa oikeussuojan saatavuutta. Edistämällä sovittelun käyttöä ja varmistamalla sovittelun ja oikeusprosessin toimiva suhde parannetaan riidanratkaisumenettelyn saatavuutta. Ehdotus ei sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijoiden nimittämistä tai valtuuttamista koskevia säännöksiä. Komissio pyrkii edistämään itsesääntelytoimenpiteitä. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on sallittava tuomioistuinten ehdottaa osapuolille sovittelumenettelyä. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että sovittelulla aikaansaatu sopimus voidaan vahvistaa tuomioistuimen tai jonkin viranomaisen tuomiolla, päätöksellä tai

⁷⁸ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0718fi01.pdf

virallisella asiakirjalla, jonka perusteella ratkaisu voidaan panna täytäntöön samalla tavalla kuin kansalliseen lainsäädäntöön perustuva tuomio.

Talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiasta lausunnon⁷⁹ 9.6.2005. Neuvostossa on keskusteltu asiasta 2.12.2005. Neuvosto pääsi yhteisymmärrykseen direktiiviehdotuksesta edellyttäen, että rajat ylittävä riita määritellään ja toissijaisuusperiaatetta sovelletaan.

Suomen edustajana asiassa toimii lainsäädäntöneuvos Tatu Leppänen.

Keskuskauppakamarin lausunto 29.11.2004

Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että direktiivi jättää jäsenvaltioiden itsensä ratkaistavaksi, millaisin keinoja ja toimenpiteitä siviili- ja kauppaoikeuden alan riitojen sovittelussa tullaan käyttämään. Itsesääntely on käytännön kokemusten perusteella toiminut hyvin tälläkin sektorilla. Direktiiviehdotuksen 6 artiklan säännöstä sovittelijan todistuskiellosta voidaan pitää hyväksyttävänä.

8.6 Palveludirektiivi

Euroopan komissio antoi 13.1.2004 ehdotuksen direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Kilpailukykyneuvosto käsitteli ehdotusta 11.3.2004 lähtien, mutta ei saavuttanut poliittista yhteisymmärrystä. Euroopan parlamentin äänestystulos 16.2.2006 ensimmäisessä käsittelyssä tuotti soveltamisalaltaan supistetun palveludirektiivin, jossa alkuperämaaperiaatteesta oli luovuttu.

Euroopan komissio antoi uudistetun ehdotuksen palveludirektiiviksi KOM (2006) 160 4.4.2006. Ehdotus pohjautuu Euroopan parlamentin äänestystulokseen. Direktiiviä sovelletaan vain niihin palveluihin, jotka ovat jo avoimia kilpailulle ja joista suoritetaan selvä taloudellinen vastike. Alkuperämaaperiaatteen soveltamisesta luopuminen tarkoittaa nykytilan jatkumista.

Jäsenvaltioille direktiivi tuo veloitteen käydä

⁷⁹

<http://eescopinions.esc.eu.int/eescopiniondocument.aspx?language=fi&docnr=688&year=2005>

läpi lupajärjestelmänsä, palvelujen tarjoajalle asettamiensa vaatimuksia ja monialatoimintaa koskevat kieltonsa. Direktiivi velvoittaa vauhdittamaan jäsenvaltioiden keskinäistä hallinnollista yhteistyötä, jotta varmistetaan yritysten parempi valvonta. Valvontaa tuetaan viranomaisten välisellä sähköisellä tietojärjestelmällä.

Direktiiviehdotus on Euroopan parlamentissa toisessa lukemisessa ja ehdotusta koskeva äänestys on marraskuussa. Puheenjohtajamaa Suomi pyrkii saamaan aikaan direktiivin valmiiksi vuoden loppuun mennessä..

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin edellyttämät lait, asetukset ja määräykset kahden vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.3.2004

Keskuskauppakamari piti direktiiviehdotusta keskeisenä sisämarkkinoiden toimintaa edistävänä uudistuksena, joka pitää toteuttaa mahdollisimman nopeasti. Palveluiden kansalliseen sääntelyyn sisältyy usein säännöksiä jotka rajoittavat palveluiden vapaata liikkuvuutta. Ehdotettu puitedirektiivi luo tarpeellisen oikeudellisen kehyksen palveluiden sisämarkkinoiden kehittämiselle. Direktiivin avulla poistetaan esteitä palveluyrityksen etabloitumisille uusille markkinoille tai yrityksen tarjotessa palveluitaan rajan yli. On tärkeää, että direktiivin soveltamisala kattaa laajasti myös luvanvaraiset elinkeinot kuten taksiliikenteen, apteekit ja vartiointipalvelut. Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että direktiivin tavoitteiden eli palveluiden laadun, vastuun ja valvonnan turvaaminen, pyritään toteuttamaan luomatta tarpeettomasti uutta byrokratiaa. Direktiivin keskeisin tavoite on hallinnollisten menettelyjen parantaminen ja yksinkertaistaminen.

Keskuskauppakamari kannatti ehdotusta, että palvelutarjoajan tulee noudattaa oman lähtömaansa lainsäädäntöä tarjotessaan palveluja rajan yli muissa EU:n jäsenvaltioissa. Malli edellyttää viranomaisilta tehokasta yhteistyötä, jotta tietojen vaihto sujuisi läpinäkyvästi ja avoimesti.

8.7 Väittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus

Komissio on tehnyt 5.1.2004 ehdotuksen neuvostolle päätökseksi Unidroit'n julkaiseman yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. On tarkoitus, että EU ja jäsenvaltiot ratifioisivat yhtäaikaaisesti sopimuksen. Sopimus sisältää yhteisön toimivaltaan kuuluvien kysymysten lisäksi myös jäsenmaiden toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä.

Yleissopimuksen⁸⁰ tavoitteena on selkiyttää oikeudellista epävarmuutta siitä, minkä valtion lakia sovelletaan arvopapereiden omistusoikeuden luovutuksessa ja vakuutusikäyttöön liittyvissä kysymyksissä. Yleissopimus liittyy erityisesti sellaisiin arvopapereihin, joita hallitaan valtioiden rajat ylittävissä moniportaisissa ketjuissa.

EU:n komissio sai joulukuussa 2005 neuvostolta mandaatin neuvotella yleissopimuksesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä. Yhteisön tasolla tapahtuva jäsenmaiden puolesta ratifioiminen on odottanut Komission selvityksen valmistumista yleissopimuksen suhteesta yhteisön lainsäädäntöön. Kyseinen selvitys on valmistunut 3.7.2006, ja asian käsittelyä jatketaan syksyn 2006 aikana neuvoston työryhmässä.

Oikeusministeriö on laatinut asiaan Suomen kannanoton ja pyytänyt asiassa kansallisesti lausuntoja elokuussa 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.8.2006

Asiassa laadittu oikeusministeriön kanta on kannatettava. Keskuskauppakamari katsoo, että unionin tulisi allekirjoittaa Haagin yleissopimus.

8.8 EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelma

Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa 2005 ehdotuksen tutkimuksen seitsemänneksi puiteohjelmaksi.

Puiteohjelman toteuttamisesta on tehty päätös KOM(2005)119 lopullinen. Neuvosto vahvisti

⁸⁰ <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>

yhteisen kannan Komission ehdotukseen 26.9.2006. Suomessa vastuuhenkilönä toimii Eeva-Liisa Kortekallio.

Komission odotetaan julkaisevan ensimmäiset puiteohjelmahaut marraskuussa 2007. Budjetiksi kaavailaan 73 miljardia euroa.

Ohjelman koostuu yhdeksästä tutkimusaiheesta ja neljästä tutkimusohjelmasta.

Ohjelman muodostavat neljä tutkimusohjelmaa ovat yhteistyö, ihmiset, ideat ja resurssit. Yhteistyö -ohjelman alle kuuluvat perinteiset eurooppalaisen yhteistyön avulla toteutettavat projektit. Ihmiset -ohjelma rahoittaisi parhaita yksittäisiä tutkimuksia. Ihmiset -projektin tukikohde olisi tutkijoiden liikkuvuudessa, koulutuksessa ja urakehityksessä, ja resurssit -projekti erilaisten yksittäisten projektien rahoittamiseen (mm. t&k-infrastruktuurien rahoitus). Puiteohjelmaehdotuksen esittämät tutkimusaiheet ovat:

- terveys
- ravinto, maatalous ja bioteknologia
- informaatio- ja kommunikaatioteknologia
- nanotieteet ja -teknologiat, materiaalit ja uudet tuotantoteknologiat
- energia
- ympäristö ja ilmastonmuutokset
- liikenne (mukaan lukien avaruusmatkat)
- sosio-ekonomiset tieteet ja humaniteetit
- avaruus
- turvallisuus

Puiteohjelma kattaa aikavälin vuodesta 2007 vuoteen 2013.

Keskuskauppakamarin lausunto 11.5.2005

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että komission ehdotus kaksinkertaistaisi EU:n tutkimusrahoituksen kuudenteen puiteohjelmaan verrattuna. EU:n tasolla on keskityttävä sellaisiin, yhteisesti sovittaviin ydinalueisiin, joilla yksittäisen jäsenmaan voimavarat eivät ole riittäviä. EU-tason tutkimusrahoituksen lisääminen ei myöskään saa johtaa siihen, että yksittäiset jäsenmaat vastaavasti vähentäisivät omaa tutkimuspanostustaan.

Suomen kaltaisten, voimavaroiltaan rajallisten jäsenmaiden näkökulmasta on erityisen tärke-

ää että eurooppalaisen yhteistyön ohella puiteohjelmalla voidaan tukea tutkijoiden koulutusta, liikkuvuutta ja urakiertoa. Puiteohjelman on omalta osaltaan tuettava todellisen tutkimuksen sisämarkkinoiden luomista. Puiteohjelman ulottuessa aina vuoteen 2013 asti, on puiteohjelmassa varauduttava siihen, että käytettävissä on riittävästi voimavaroja myös ennakkoimattomiin tarpeisiin.

8.9 Televisiodirektiivin uudistaminen

Euroopan komissio on valmistellut ehdotuksen uudeksi televisiodirektiiviksi. Komissio on julkaissut kuusi televisiodirektiiviin liittyvää asiakirjaa. Ne käsittelevät keskeisimpiä direktiivin valmistelutyössä huomioitavia teemoja, kuten tiedotusvälineiden pluralismia, kaupallista viestintää ja ihmisoikeuksien suojelua.

Komissio julkaisi 13.12.2005 direktiiviehdotuksen KOM(2005) 646 lopullinen valmistelujen pohjalta.

Asiaa on käsitelty neuvostossa 18.5.2006. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiassa lausuntonsa 13.9.2006.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lähettänyt alkuvuonna 2006 Suomen kannasta vastauksen komissiolle. Ministeriö on pyytänyt lausuntoja vastauksen pohjaksi.

Keskuskauppakamarin lausunto 15.2.2006

Direktiivin soveltamisala

Tilauspohjaiset sisältöpalvelut tulisi jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Jos direktiivin soveltamisalaan kuitenkin halutaan sisällyttää tilauspohjaiset sisältöpalvelut, tätä käsitettä tulisi selvittää.

Tuotesijoittelu

Keskuskauppakamarin mielestä tuotesijoittelun määritelmän tarkentamiseen tulisi kiinnittää huomiota.

Käytännössä on tavallista, ettei tuotesijoittelusta aina makseta erillistä rahavastiketta, vaan esimerkiksi tuotesijoitteluun tarkoitettu tuote jää ohjelman tai elokuvan tekijälle. Esitetty direktiivin määritelmä jättää avoimeksi kysymyksen, sovelletaanko tuotesijoittelua

koskevia säännöksiä myös sellaiseen menettelyyn, jossa arvoltaan vähäinen tuote jää ohjelman tekijälle.

Alkuperämaaperiaate ja vilpillinen menettely

Direktiivin 2 artiklaan on lisätty uudet kohdat 7 – 10. Lisäys koskee sellaista toiseen jäsenvaltioon sijoittunutta mediapalvelun tarjoajaa, joka vilpillisessä mielessä kohdistaa tarjontansa muun valtion kuin sijoittautumisvaltion alueelle. Tällainen mediapalvelun tarjoaja pyrkii kiertämään sen jäsenvaltion mediapalvelua koskevia säännöksiä, jonne se suuntaa tarjontansa. Jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuus puuttua tällaiseen menettelyyn tapauskohtaisesti. Ehdotus on perusteltu, mutta elinkeinonharjoittajan oikeusturvaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Keskuskauppakamarin lausunto 17.8.2005

Direktiivin soveltamisala

Lausunnossa todettiin, että direktiivin soveltamisalaa ei Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan tulisi laajentaa perinteisen televisiotoiminnan ulkopuolelle. Tilauspohjaiset sisältöpalvelut ja muut vuorovaikutteiset palvelut poikkeavat luonteeltaan olennaisesti nykyisin direktiivin kattamista palveluista. Televisiodirektiivin soveltamisalan laajentaminen lisäisi tarpeettomasti tällaisten sisältöpalveluiden sääntelyä.

Ohjelmien ja mainonnan sisällön sääntely

Televisiomainontaa koskevaa EU-tason sääntelyä tulisi vähentää. Erityisesti tulisi luopua televisiomainontaa koskevista määrällisistä rajoituksista. Yleinen mainontaa koskeva lainsäädäntö tarjoaa riittävät keinot puuttua kuluttajien kannalta sopimattomaan mainontaan.

Tuotesijoittelua koskevaan uudistukseen tulisi Suomen kannanotossa suhtautua myönteisesti. Tuotesijoittelua on sinänsä pidettävä hyväksyttävänä. Tuotesijoittelun selkiyttämiseksi katselijoille on tarpeen antaa riittävästi tietoa ohjelman mahdollisen mainostajan tuotesijoittelusta. Tuotesijoittelun salliminen kaventaisi eurooppalaisten tuottajien ja näiden amerikkalaisten kilpailijoiden välisiä eroja.

Suomen kannanotossa tulisi korostaa vaihtoehtoisten sääntelykeinojen kehittämistä ja tuoda esille myönteiset kokemukset muun muassa ikärajojen merkintöjä koskevasta itsesääntelystä.

Median monimuotoisuus

Televiisio toiminnan EU-tason sääntelyyn ei tule sisällyttää median monimuotoisuutta koskevia säännöksiä. Pienten jäsenvaltioiden ja kielialueiden osalta mediaomistuksen rajoittaminen vaarantaa media-alan yritysten kannattavuuden. Mahdollisuus riittävän suurien yksiköiden muodostamiseen luo edellytyksiä kannattavalle toiminnalle. Mediaomistuksen rajoittaminen heikentäisi eurooppalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja tekisi niistä globaaleille toimijoille houkuttelevan ostokohteen.

8.10 Palvelujen suorituspaikka

Komissio on tehnyt ehdotuksen direktiivin palvelujen suorituspaikasta muuttamiseksi (KOM (2005) 334 lopullinen). Muutosesitykset eivät merkitsisi suuria muutoksia voimassa olevaan tilaan. Esimerkiksi kuluttajille myytävät palvelut verotettaisiin edelleen pääsäännön mukaan myyjän maassa eikä palvelun kulutusmaassa.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiasta lausunnon 17.5.2006. Neuvosto on käsitellyt asiaa 7.6.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.9.2005

Keskuskauppakamari antoi asiassa launtonsa valtiovarainministeriölle. Lausunnossa kannatettiin mm. yhden luukun periaatteen käyttöä. Muutosten voimaantulopäivää 1.7.2006 pidettiin ongelmallisena, koska tuolloin yritysten henkilöstöstä huomattava osa on Suomessa jo kesälomalla.

8.11 Maksupalvelut sisämarkkinoilla

Euroopan yhteisöjen Komissio on tehnyt 1.12.2005 ehdotuksen direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (KOM(2005)603).

Direktiivin tarkoituksena on harmonisoida lähes täydellisesti maksupalveluihin sekä palve-

lun tarjoajan ja käyttäjän suhteeseen sovellettava lainsäädäntö. Tarkoituksena olisi siis tämän avulla helpottaa maksujen suorittamista valtiosta toiseen.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt asiasta Suomessa lausuntoja tammikuussa 2006.

Valtioneuvosto on antanut asiasta kirjelmän eduskunnan käsiteltäväksi, ja asia on lähetetty talousvaliokunnan käsiteltäväksi. Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 20/2006⁸¹) on valmistunut 14.6.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 25.1.2006

Lausunnossa todettiin, että maksupalveluita koskeva direktiiviehdotus asettaisi mobiilimaksuja koskevien palvelujen tarjoajille sellaisia vaatimuksia, jotka käytännössä estävät palvelujen tarjoamisen jatkamisen ja kehittämisen. Direktiiviin on syytä kirjoittaa säännökset, jotka mahdollistavat tavanomaisten palveluiden ja tuotteiden hankinnat mobiilimaksuilla ilman palvelujen tarjoajaa koskevia raskaita velvoitteita. Säännöksiin voitaisiin ottaa yläraja, jota suurempia maksutapahtumia ei voitaisi pitää kevyemmän sääntelyn piiriin kuuluvina.

9 EU-valmistelu eduskunnassa

Valtioneuvosto on lähettänyt mm. seuraavat kirjelmät eduskunnalle ennakkokäsittelyä varten.

[U 51/2006 \(esite\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission asetukseksi esitteiden osalta. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 14 päivänä elokuuta 2006 tekemä ehdotus komission asetukseksi komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamisen ja mainonnan osalta muuttamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

81

<http://www.eduskunta.fi/triphone/bin/vepshref.scr?{KEY}=TaVL+20/2006&{ID}=U+18/2006&{EXTRA}=LAUSUNTO&{PVM}=14.06.2006>

[U 49/2006](#) (julkisten hankintojen oikeus-suojakeinot)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisten hankintojen oikeussuojakeinoista. Komission 4 päivänä toukokuuta 2006 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 46/2006](#) (kansainvälinen verkkovierailu)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälisestä verkkovierailusta. Komission 12 päivänä heinäkuuta 2006 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa yhteisön alueella ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 38/2006](#) (rahoitusvälineiden markkinat)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta tietojen kirjaamista koskevien sijoituspalveluyritysten velvoitteiden, liiketoimista ilmoittamisen, markkinoiden avoimuuden, rahoitusvälineiden kaupankäynnin kohteeksi ottamisen sekä kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta. Komission 6 päivänä helmikuuta 2006 tekemä ehdotus komission asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta tietojen kirjaamista koskevien sijoituspalveluyritysten velvoitteiden, liiketoimista ilmoittamisen, markkinoiden avoimuuden, rahoitusvälineiden kaupankäynnin kohteeksi ottamisen sekä kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 37/2006](#) (avoimuusvaatimus ja tiedonantovaatimus)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission direktiiviksi yksityiskohtaisista säännöistä direktiivin 2004/109/EY tiettyjen tietojen avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta. Komission edustajan

Euroopan arvopaperikomitealle 24 päivänä toukokuuta 2006 tekemä ehdotus komission direktiiviksi yksityiskohtaisista säännöistä direktiivin 2004/109/EY mukaisten tiettyjen säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskevien tietojen avoimuusvaatimusten ja tiedonantovelvollisuuden yhdenmukaistamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 36/2006](#) (rahoitusvälineiden markkinat)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission direktiiviksi rahoitusvälineiden markkinoista. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 6 päivänä helmikuuta 2006 tekemä ehdotus komission direktiiviksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten, toiminnan harjoittamisen edellytysten ja kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 31/2006](#) (tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisaika)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisajasta. Komission 15 päivänä toukokuuta 2006 tekemä ehdotus direktiivin 2002/38/EY muuttamisesta radio- ja televisiolähetyspalveluihin ja tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisajan osalta ja komission kertomus neuvostolle neuvoston direktiivistä 2002/38/EY, joka annettiin 7 päivänä toukokuuta 2002 direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta radio- ja televisiolähetyspalveluihin ja tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 19/2006](#) (mallioikeus)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksista neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön liittymisestä Haagin sopimuksen Geneven asiakirjaan ja liittymisen edellyttämästä neuvoston asetuksesta koskien mallioikeutta. Komission 22 päivänä joulukuuta 2005 tekemät ehdotukset neuvoston päätökseksi hy-

väksyä Euroopan yhteisön liittyminen Haagin sopimuksen Geneven asiakirjaan koskien mallien kansainvälistä rekisteröintiä ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 6/2002 ja 40/94 muuttamisesta siten, että otetaan huomioon yhteisön liittyminen Geneven asiakirjaan sekä ehdotuksista laadittu muistio.

U 18/2006 (maksupalvelut)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista. Komission 1 päivänä joulukuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivien 97/7/EY, 2000/12/EY ja 2002/65/EY muuttamisesta.

U 17/2006 (globalisaatorahasto)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan globalisaatorahaston perustamisesta. Euroopan yhteisöjen komission 1 päivänä maaliskuuta 2006 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan globalisaatorahaston perustamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

U 14/2006 (televisiodirektiivin muuttaminen)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi televisiodirektiivin muuttamisesta. Euroopan yhteisöjen komission 13 päivänä joulukuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivin 89/552/ETY televisiotointaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY) muuttamisesta.

U 12/2006 (luomuasetukset)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston luomuasetuksiksi. Euroopan yhteisöjen komission 21 päivänä joulukuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisten tuotteiden merkinnöistä sekä ehdotus neuvoston asetukseksi maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2092/91 muuttamisesta sekä ehdotuksista laadittu muistio.

U 11/2006 (yhtiöiden osakkeenomistajien äänioikeuden käyttö)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi osakkeenomistajan äänioikeuksien käytöstä. Komission 5 päivänä tammikuuta 2006 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi osakkeenomistajien äänioikeuksien käytöstä yhtiöissä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa ja joiden osakkeet on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla, sekä direktiivin 2004/109/EY muuttamisesta.

U 7/2006 (sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista. Euroopan yhteisöjen komission 15 päivänä joulukuuta 2005 esittämä ehdotus asetukseksi sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 52/2005 (tunnistamistietojen tallentaminen)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta. Euroopan yhteisöjen komission 21 päivänä syyskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta.

U 44/2005 (yhteisön autonomiset tariffikiintiöt, maatalous- ja teollisuustuotteet)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi yhteisön autonomisista tariffikiintiöistä. Euroopan yhteisöjen komission 23 päivänä marraskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan unionin neuvoston asetukseksi tiettyjä maatalous- ja teollisuustuotteita koskevien yhteisön autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista annetun asetuksen (EY) N:o 2505/96 muuttamisesta (kokousasiakirja DS 666/05) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 43/2005 (yhteisöjen tullisuspensiot; teollisuus-, maatalous- ja kalastustuotteet)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi yhteisöjen tullisuspensioista. Euroopan yhteisöjen komission 23 päivänä marraskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan unionin neuvoston asetukseksi tiettyihin teollisuus-, maatalous- ja kalastustuotteisiin sovellettavien yhteisen tullitariffin autonomisten tullien väliaikaisesta suspendoimisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1255/96 muuttamisesta (kokousasiakirja DS 650/05) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 39/2005 (teollis- ja tekijänoikeusrikkokset)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ja neuvoston puitepäätökseksi teollis- ja tekijänoikeusrikkoksista. Komission 12 päivänä heinäkuuta 2005 tekemä ehdotus parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikosoikeudellisista toimenpiteistä teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi sekä neuvoston puitepäätökseksi rikosoikeudellisen normiston vahvistamisesta teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten torjumiseksi sekä ehdotuksista laadittu muistio.

U 37/2005 (euron käyttöönotto)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi euron käyttöönotosta. Euroopan yhteisöjen komission 2 päivänä elokuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi euron käyttöönotosta annetun asetuksen (EY) N:o 974/98 muuttamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 36/2005 (maksajan tiedot)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi maksajan tiedoista. Komission 26 päivänä heinäkuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksajaa koskevien tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 32/2005 (tutkimuksen seitsemäs puiteohjelma)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi sekä neuvoston päätökseksi tutkimuksen seitsemännessä puiteohjelmasta. Komission 6 päivänä huhtikuuta 2005 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön seitsemän-

nestä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelmasta (2007-2013) ja neuvoston päätökseksi Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) seitsemännessä ydinalan tutkimuksen ja koulutuksen puiteohjelmasta (2007-2011) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 28/2005 (arvonlisävero)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista neuvoston direktiiveiksi ja asetukseksi arvonlisäverovelvollisten velvoitteiden yksinkertaistamisesta. Komission 29 päivänä loka-kuuta 2004 tekemät ehdotukset neuvoston direktiiveiksi ja asetukseksi.

U 27/2005 (perusoikeudet)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi ja päätökseksi Euroopan unionin perusoikeusvirastosta. Komission 30 päivänä kesäkuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamisesta sekä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin perusoikeusviraston valtuuttamisesta harjoittamaan toimintaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoon kuuluvilla aloilla.

XIII ASIAHAKEMISTO

A

aikaosuusjärjestelmä	61
alkoholilain muuttaminen	50
alue- ja rakennepoliittinen strategia	44
alueet	44
arvonlisävero.....	82
arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisaika ...	80
arvonlisäverotus.....	72
arvopaperien liikkeeseenlaskijat	53
asumisturvatyöryhmä	24
asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.....	23
avoimuusdirektiivi.....	52
avoimuusvaatimus	80

B

Bolar-poikkeus	9
----------------------	---

C

CERT	14
CFR-Net.....	60
Corporate Governance	61

E

emissio.....	52
energia.....	73
energiahuolto	73
energiatehokkuus.....	73
energiatehokkuusdirektiivi.....	57
enforcement-direktiivi.....	7
esineoikeus	41
esite	79
esitevastuu.....	51
EU:n kolmannen rahanpesudirektiivin kansallinen valmistelu	43
EU:n puitepäätös tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä	36
EU:ssa vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita	60
euron käyttöönotto	82
Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistäminen	60
Eurooppalainen energihuolto	73
Eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely.....	65
Eurooppalainen patenttijärjestelmä.....	65

Eurooppaosuuskunta	24
EU-valmistelu eduskunnassa	79
EY:n ammattipätevyysdirektiivi.....	19

G

globalisaatorahasto	81
---------------------------	----

H

hallinto-oikeus	39
hallituksen strategia-asiakirja	1
hankintalaki	12
henkilö-, perhe- ja perintöoikeus	40
holhoustoimilaki.....	40
HTM.....	4
hyvin tunnetut merkit	5

I

IAS-/IFRS-standardien hyväksyntä	72
IAS-asetus.....	3
IAS-standardi.....	3
IFRS-tilinpäätös	3
ilmasto	73
ilmastostrategia	74
immateriaalioikeudet	40
investointituki	10

J

johdon palkkiot	62
julkiset hankinnat.....	12
julkiset ostotarjoukset	53
julkisten hankintojen oikeussuojakeinot.....	80
julkisuus ja tietosuoja	39
jälleenmyyntikorvaus	8

K

kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi.....	69
kansainvälinen verkkovierailu.....	80
kansalaisuus.....	43
kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma ...	21
kansallinen alue- ja rakennepoliittinen strategia.....	44
kansallinen laajakaistastrategia.....	15
kauppa- ja teollisuusministeriö	2
kaupparekisterilaki.....	9

kehittämistuki	10
Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta	5
KHT	4
kiinteistörahastolaki.....	51
kilpailuasiat	61
kirjanpito.....	3, 69
kirjelmät eduskunnalle	79
komennusmiestyöryhmä	55
Komission kuulemismenettely osakkeenomistajien oikeuksista.....	63
Komission suositus johdon palkkioista.....	62
Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta	63
Komission vihreä kirja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksista sekä julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta yhteisön oikeudesta	74
korkeakoulukeksintölaki	8, 9
korruptionvastainen yleissopimus	37
kuljetusvälineiden velkakiinnitys	41
kuluttajaneuvonnan kehittäminen	26
kuluttajansuoja	24
kuluttajansuoja	60
kuluttajariitalautakunta	25
kuluttajariitatyöryhmä	24
kuluttajavalituslautakunnan uudistaminen ..	24
kulutusluottodirektiivin uudistaminen	60
kunnalliset liikelaitokset.....	47
kunta- ja palvelurakennemuutos	46
kuntakonsernit.....	47
kuulemismenettely osakkeenomistajien oikeuksista	63
kääntäjät	42

L

laajakaistastrategia	15
lainsäädännön yritysvaikutusten arviointi.....	2
lainsäädäntökatsaus	3
laittomat kopiot.....	7
lakisääteinen tilintarkastus	69
lapsipornografian levittämisen estotoimet ...	15
liikelaitokset.....	47
liikenne- ja viestintäministeriö	13
liikennelupa	19
liikennepolitiikka	18
liiketoimintakiellon valvonta.....	35, 36
luomuasetukset.....	81
luottotietolainsäädännön uudistaminen.....	39

M

maankäyttö ja rakentaminen.....	57
maksajan tiedot.....	82

maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeiden arvioiminen	34
maksukyvyttömyyslainsäädäntö	32
maksupalvelut	81
maksupalvelut sisämarkkinoilla	79
maksusuoritusmääräysmenettely	74
mallioikeus.....	80
mallioikeusdirektiivi.....	66
myyninedistäminen sisämarkkinoilla	60

O

oikeusministeriö.....	21
osakeyhtiölain kokonaisuudistus	22
osakkeenomistajien oikeudet	63

P

paikallinen turvallisuustyö.....	44
palveludirektiivi	76
palvelujen suorituspaikka	79
paremman sääntelyn toimintaohjelma.....	21
patenttilaki	9
perhe- ja perintöoikeus	40
perhevapaista aiheutuvat kustannukset	49
perintökaari.....	40
perintöoikeus	40
perusoikeudet.....	82
poikkeusolojen vakuutustakuu	49
politiikkaohjelmat	1
prosessioikeus.....	28
pääomayhtiöiden rajat ylittävä sulautuminen	64
päästökauppalainsäädäntö	12

R

rahanpesudirektiivin kansallinen valmistelu	43
rahoitus- ja vakuutusmarkkinat.....	51
rahoitusvälineiden markkinat.....	80
rahoitusvälineiden markkinat.....	52
rajat ylittävä sulautuminen	64
rakennerahastolaki	45
rakennusten energiatehokkuusdirektiivi	57
ratalaki	20
rikosoikeus	36
Rooma I.....	75
Rooma II.....	75
ryhmäkannetyöryhmä	28
ryhmävalitus	25

S

saatavien siirto kansainvälisessä kaupassa	27
saneerauslainsäädäntö	33
siirtohinnoittelu	55

sisäasiainministeriö.....	43
sisälllys	4
sopimattomat kaupalliset menettelyt.....	26
sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista	75
sopimusoikeus	24, 60
sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki.....	81
sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista .	75
sosiaali- ja terveysministeriö	49
sovittelun edistäminen	75
standardisointilaki	9
strategia-asiakirjasta	1
sähköinen kaupankäynti	27
sähköisen viestinnän tietosuojalaki.....	13
sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen.....	13
sähköiset tienkäyttömaksut.....	20
SÄVY-hanke	2

T

taksiliikennelaki	18
tariffikiintiöt	81
yavaraliikennelain kokonaisuudistus.....	19
tavamerkit	5
tavamerkkilaki	5
tekijänoikeudet	65
tekijänoikeusrikkokset.....	82
televiestintä	13
televisiodirektiivi	78, 81
teollis- ja tekijänoikeudet.....	5
teollis- ja tekijänoikeusrikkokset.....	82
teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittäminen.....	6
teollisoikeudet	65
tiedonantovaatimus.....	80
tienkäyttömaksut	20
tietojärjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset ..	36
tietosuojalainsäädännön kehittäminen.....	40
tietoturvamaksu.....	14
tietoturvastrategia	17
tietoverkkorikollisuus.....	36
tietoyhteiskunnan politiikkaohjelma.....	13
TILA	5
tilinpäätösdirektiivi.....	72
tilinpäätösdirektiivit.....	3
tilintarkastus	3, 69
tilintarkastuslaki.....	3
tilintarkastuslautakunta	5
timeshare-direktiivi	61
toimivaltainen tuomioistuin aineettomia oikeuksia koskevissa asioissa.....	40
toinen yhtiöoikeusdirektiivi	61
tonttitarjonta	57
tulliselvitysrikkokset	39

tullisuspensiot	82
tunnistamistiedot	13
tunnistamistietojen käsittely.....	14
tunnistamistietojen tallentaminen	13, 81
tunnusmerkkityöryhmän muistio.....	5
tuoteväärennökset.....	7
tuoteväärennösetus	66
tutkimuksen 7. puiteohjelma	77
tutkimuksen seitsemäs puiteohjelma.....	82
työaikadirektiivin tarkistaminen.....	68
työllisyyden politiikkaohjelma	48
työministeriö	48
työoikeudet	68
työsuojaelu	50

U

ubiikitietotekniikka.....	16
ubiteknologia	16
thkasakkolainsäädännön tarkistaminen.....	39
ulosmittaus	32
tlosottolain kokonaisuudistus.....	32
ulosottolaitoksen organisaatio	32
UNCITRAL	27
uusi arjen tietoyhteiskunta	16

V,W

vahingonkorvauskanteet kilpailuasioissa....	64
vakuutusmarkkinat	51
vakuutussopimuslain muuttaminen	27, 28
vakuutusyhtiölain uudistaminen.....	49
valtionyhtiölain kokonaisuudistus	10
valtiovarainministeriö.....	51
well known trademarks.....	5
velvoiteoikeus	27
verotuksen muutoksenhakujärjestelmä	55
verotus.....	54, 72, 73
viestintämarkkinalaki	16
vihreä kirja vahingonkorvauskanteista kilpailuasioissa.....	64
viralliset kääntäjät	42
vuokratyöntekijät	68
väestötietolaki.....	43
välillisen verotuksen muutoksenhakujärjestelmä.....	55
Välittäjän hallinnassa olevat arvopaperit ...	77

Y

yhteisöpatentti	65, 67
yhteisöpatenttituomioistuin	66, 67
yhtiön johdon riippumattomuus	63
yhtiöoikeuden modernisointi.....	61
yhtiöoikeuden toimintasuunnitelma	65
yhtiöoikeus	22, 61

yhtiöoikeusdirektiivi	61
yleispalvelu	16
ympäristöministeriö	57
ympäristönsuojelu	58, 59
ympäristövahingot	59
ympäristövaikutusten arviointi	58
ympäristövastuujärjestelmä	59
yrittäjien eläkejärjestelmän uudistaminen ...	49
yrittäjyyden politiikkaohjelma	2

yrityssaneerauslain tarkistaminen	33
yritystukilaki	10
yritysvaikutusten arviointi	2
yritysverotuksen kehittämistyöryhmä.....	54
yritysverotus	73

Ä

äänioikeuden käyttö	81
---------------------------	----